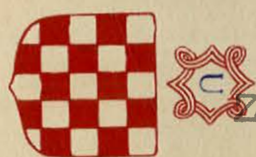
POGLAVNIK GOVORI

DRŽAVNI PEČAT (§ 4)

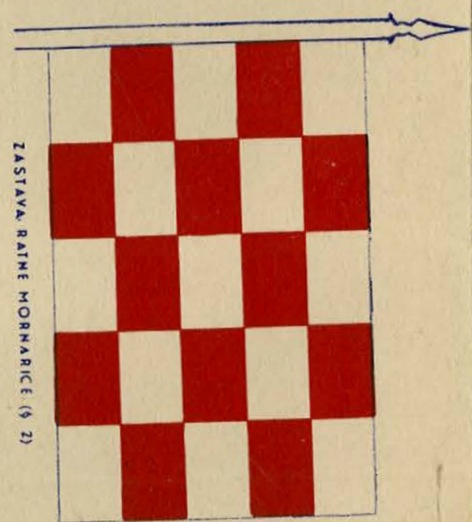
DRŽAVNA ZASTAVA (§ 2)

DRŽAVNI GRB (§ 1)

POGLAVNIKOVA ZASTAVA (§ 3)

ZASTAVA RATNE MORNARICE (§ 2)

UZORAK PEČATA DRŽAVNIH I SAMOUPRAVNIH UREDA (§ 6)

IZDAO: URED ZA PROMIČBU GLAVNOG USTAŠKOG STANA

Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske
DR. ANTE PAVELIĆ

POGLAVNIK GOVORI

Svezak 2.

Z A G R E B M C M X L I

TISKARA MATICE HRVATSKIH AKADEMIČARA, ZAGREB

POGLAVNIK HRVATSKOM NARODU

Hrvatski narode! Pred više od 1000 godina, osnovali su naši pradjedovi na ovom svetom tlu svoju domovinu, svoju negda veliku i moćnu državu Hrvatsku. Hrvatski je narod kroz dugo vjekova svoju domovinu junački branio protiv svakom neprijatelju, koji je bilo kada u prošlosti posizao za njegovim ognjištem, za njegovim poljima i njivama, za njegovim dobrima, za njegovom slobodom i njegovom čašću.

Godine 1918. zaposjela je Srbija na prevaru hrvatske zemlje. Od toga časa pa do danas ugnjetavala je Srbija na najstrašniji način hrvatski narod. Beogradski su vlastodržci podigli vješala za hrvatske sinove, prolili su toliko hrvatske mučeničke krvi a na hiljade hrvatskih sinova zatvarali i mučili po tamnicama. Srbijansko nasilje bilo je postiglo svoj vrhunac u krvavoj diktaturi, koju je bio uveo srbski kralj, a koji je htio ne samo za uvijek silom pokoriti hrvatski narod, nego izbrisati sa lica zemlje njegovo ime i svaki trag njegove obstojnosti. Nu, mi smo protiv tog nečuveno nasilničkog pothvata podigli hrvatsku ustašku borbu, koja je tu krvavu neprijateljsku diktaturu krvavo srušila. Nakon pada kraljevske srbijanske diktature, pokušali su beogradski vlastodržci zadržati hrvatski narod pod svojom vlašću ponovo prevarom, jer su znali, da to silom više moći ne će. Stoga su se latili stare varke — sporazuma, i uoči buknuća novog europskog rata, koji je otvorio prvi put hrvatskom narodnom i državnom oslobodjenju, potpisan je sramotan sporazum, da se tako zavara hrvatski narod i vanjski svijet, te izigra hrvatsko narodno i državno oslobodjenje. Nu, kao što kraljevska diktatura nije mogla nadvladati, ni slomiti ustaške borbe, tako je nije mogao ni sporazum zavarati. Hrvatski je Ustaški pokret nastavio i dalje tu borbu, koja je evo došla do zadnjeg odlučno oslobodilačkog udarca.

Hrvatski narode! Došao je čas oslobodjenja. Ustaj na noge, lati se oružja, svrstaj se u bojne redove, stupaj pod ustašku zastavu, na kojoj su zapisana slavna djela i pobjede.

Kucnuo je čas našeg oslobodjenja, diži se da svoju domovinu od neprijatelja otisnemo i uspostavimo svoju slobodu u svojoj kući, u samostalnoj i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u kojoj će biti ujedinjene

sve hrvatske zemlje, od Mure i Drave do Drine, od Dunava do sinjeg Jadranskog mora, a u kojoj će vladati samo Bog i hrvatski narod.

Hrvatski narode! Naša je pobjeda osigurana, jest, naše je oslobodjenje gotova stvar. Hrvatski Ustaški pokret stavio se ne od danas već od 10 godina uz bok naših prijatelja, uz bok velikog talijanskog i njemačkog naroda i zato danas silne i ogromne vojske velikih vodja i velikih naroda, vojske Musolinija i Hitlera, kojima se više nitko oduprijeti ne može, stoje na našu odbranu, te zajamčuju naše oslobodjenje, našu pobjedu, našu slobodu, našu Nezavisnu Državu Hrvatsku na cijelom hrvatskom povijestnom i neprekinutom narodnom području.

Hrvatski narode! Pomoću Božjom i naših velikih prijatelja, na žrtvama i prolivenoj hrvatskoj krvi, na neobuzdanoj borbi hrvatske ustaške vojske i njezine vjernosti tebi, diže se slobodna i Nezavisna Država Hrvatska, u kojoj će, hrvatski seljački narode, biti u tvojim rukama sva zemlja i sva vlast, u kojoj će zavladati pravo i poštenje, iz koje će biti iskorijenjen sav korov, što ga je tudjinska dušmanska ruka bila posijala. U Državi Hrvatskoj bit će osiguran kruh i blagostanje, sloboda i čast kroz duge vjekove hrvatskim pokoljenjima.

Slava svima mučenicima, koji svoju krv i živote u temelje hrvatske slobode i hrvatske države uzidaše! Živjela Nezavisna Država Hrvatska! Živio hrvatski narod! Živjela ustaška vojska! Živjele velike, slavne i nepobjedive prijateljske vojske — vojske velikih vodja Musolinija i Hitlera!

Za Dom spremni!

5. IV. 1941.

PRVE RIJEČI OBNOVITELJA NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE NA TLU SLOBODNE DOMOVINE

Hrvatska braćo i sestre!

»Ne ću Vam govoriti dugo, jer kod nas Ustaša nije običaj govoriti, nego raditi.« Iza toga Poglavnik kaže, kako su nas naši tobožnji prijatelji s druge strane Drine kroz 22 godine uvjeravali, da je potrebno da se Srbi i Hrvati sjedine, jer da su u našem susjedstvu velike države Njemačka i Italija i da su nam one opasne. Srbi i Hrvati zajednički bit će toliko jaki, da će im se moći uspješno opirati. Medjutim trebalo je samo malo dana borbe i Jugoslavije više nema. Na njezinim ruševinama uskrsnula je samostalna i Nezavisna Država Hrvatska.

Tobožnja braća su nam, kako se svi sjećamo 20 godina govorili, kako smo mi Ustaše fantasti i kako tražimo nešto nemogućega i neizvediva medjutim se danas vidi, da smo mi imali pravo, a da su oni bili ludjaci i drznici.

Poglavnik snažno ističe, da možemo biti posve sigurni, da je naša Nezavisnost potpuna, za to on ima garancije i politička priznanja, Hrvatski narod je eto svojom uzdržljivošću i borbom ustaške desnice i ustaške krvi ostvario svoju Hrvatsku Državu, a uz pomoć velikih naših prijatelja Führera Hitlera i Ducea Mussolinija.

Poglavnik dalje ističe, da u ovome času naše misli i naši osjećaji idu velikom njemačkom narodu i njegovoj nikad nepobijedjenoj vojsci i prijateljskom talijanskom narodu i njegovoj bratskoj vojsci.

»Sada smo stvorili Hrvatsku Državu i nju nitko više nikada ne može srušiti, jer ćemo našu slobodu znati braniti. U Hrvatskoj vladat će red i rad. U Hrvatskoj Državi nitko i nikada ne će moći piti krv naroda. Svatko će raditi i biti odgovoran Poglavniku, a Poglavnik će biti odgovoran hrvatskom narodu.

Zagreb, 14. travnja 1941.

ZNAČAJNE RIJEČI POGLAVNIKA JEDNOJ GRUPI BORACA ZA SLOBODU

»NAUKA ANTE STARČEVIĆA BILA JE JAČA I OD SRBIJE I OD VERSAILLESA I OD ENGLESKE I OD AMERIKE.«

U odužem govoru, Poglavnik je istaknuo smisao, da je od 1102. do 1918. godine sve više skučivan hrvatski državni suvereniett. 1. XII. 1918. godine, naglašuje Poglavnik, najsramotniji je datum u povijesti hrvatskog naroda. Iza godine 1918. Srbi pokušavaju najcrnijim terorom, da izbrišu ne samo suverenitet, nego čak i ime hrvatsko, ali je Hrvatska bila tako sretna, da je imala Antu Starčevića i njegovu nauku. Nauka Ante Starčevića bila je jača i od Srbije i od Versaillesa i od Engleske i od Amerike, jer ona je konačno pobijedila! Ta ista nauka Ante Starčevića potakla je borce Starčevićance, da godine 1919. započnu aktivnom borbom na ulicama Zagreba, u gradskim ustanovama i u čitavoj domovini Hrvatskoj. Na silno razmahani val pravaša Srbi su poduzeli najreakcionarnije metode suzbijanja i konačno proglasili kraljevu diktaturu. Na to sam ja — kaže Poglavnik — kazao našem ondašnjem hrvatskom vodstvu, da to više nije politika, koju Srbi vode prema Hrvatima, nego da oni idu za potpunim uništenjem Hrvatske. Tada sam ja odlučio, da se više ne ću baviti takvom politikom.

Znao sam — ponovno ističe Poglavnik, — da treba poći drugim putevima, tražiti druge metode, da se ostvari konačni cilj potpunog oslobodjenja Hrvatske. Otišao sam u tudjinu bez naročitih priprema i bez ikakvih garancija. U tudjem, u vanjskom svijetu našao sam jednog čovjeka, koji mi je otvorio vrata svoje kuće, koji je imao razumijevanja za Hrvatsku i njene potrebe. Benito Mussolini prvi nas je pomagao u oslobodilačkoj borbi. Postavio sam sebi cilj ostvarenja Nezavisne Države Hrvatske, suzbijajući krv krvlju, glavu za glavu!

Ustaška načela, koja sadržavaju nauku Ante Starčevića potpuno smo proveli u život. Mi smo znali stvoriti ovu državu, znat ćemo je i voditi i braniti njezinu Nezavisnost.

Zatim Poglavnik dr. Ante Pavelić poziva prisutne, da se oni stave nesebično u službu države. Neka organiziraju mlade prijatelje i priključe

ih njegovim viteškim ustašama, koje je doveo sa sobom iz emigracije. Svi treba da se nadjemo zajedno, naglašava Poglavnik, u obrani ustaškog djela!

Kako znate iz dnevne štampe, dvije najveće sile svijeta Njemački Reich i fašistička Italija, priznale su Državu Hrvatsku.

Ove nam vojske stoje uz bok! Ali mi ćemo i sami braniti i osigurati svojom vlastitom snagom ovu teško stečenu državu.

Zatim Poglavnik kaže, da će uložiti sve svoje sile na olakšanju ekonomske bijede, u koju su nas Srbi uvukli. Najtežim kaznama kaznit će se one, koji gomilaju robu i besavjesno dižu cijene.

Zagreb, 17. travnja 1941.

GOVOR POGLAVNIKA Dra ANTE PAVELIĆA ODRŽAN DNE 17. TRAVNJA

Hrvatski narode!

Hrvatski je narod osnovao svoju državu prije 1.400 godina. Godine 1.102. Hrvatska Država izgubila je po prvi put najvažniju oznaku svoga potpunog suvereniteta. Od godine 1.102. pa do danas, dakle punih 839 godina, hrvatski narod nije imao svoje samostalne nezavisne države. Sada, nakon punih 839 godina, evo, po prvi put nakon što je uspostavljena potpuno samostalna Nezavisna Država Hrvatska, došao je čas, da se uspostavi i odgovorna državna vlada u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Ovim časom postavljam i imenujem prvu hrvatsku državnu vladu.

Predsjedništvo vlade i vanjske poslove preuzimam sam osobno.

Podpredsjednikom vlade imenujem dra. Osmana Kulenovića iz Bihaća.

Zapovjednikom vojske i ujedno ministrom hrvatskog domobranstva, sastojećeg se od kopnene, zračne i pomorske vojske te oružničtva i cjelokupnog prometa imenujem Vojskovodju Slavka Kvaternika iz Zagreba. Podjedno u svakom slučaju, u kojem bi bio spriječen vršiti dužnost Poglavnika države, imenujem ga svojim zamjenikom.

Ministrom pravosudja imenujem dra. Mirka Puka iz Gline.

Ministrom unutarnjih poslova imenujem dra. Andriju Artukovića iz Ljubuškoga.

Ministrom zdravstva imenujem dra. Ivana Petrića iz Solte.

Ministrom narodnog gospodarstva imenujem dra. Lovru Sušića iz Mrkopolja.

Ministrom bogoštovlja i nastave dra. Milu Budaka iz Sv. Roka.

Ministrom šuma i ruda imenujem ing. Ivicu Frkovića iz Ličkog Novog.

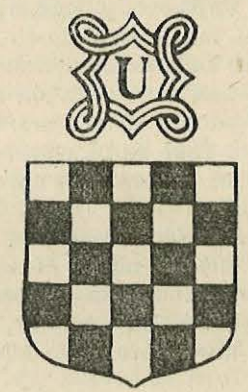
Ministrom udružbe dra. Jozu Dumandžića iz Ljubuškoga.

Predsjednikom zakonodavnog povjerenstva dra. Milovana Žanića iz Senja.

Svi ovi po meni imenovani ministri prve hrvatske državne vlade položit će prisegu, u kojoj će se prisegi, koja je od njih podpisana kao i Ja očitovati, da će svu svoju imovinu, kao i imovinu svoje žene i djece

navesti, navodeći i način kako ju je stekao, te se obvezati pozivom na položenu ustašku prisegu t. j. pod prijetnjom smrtne kazne, da dokgod budu vršili ovu od države povjerenu službu, ne će se baviti nikakvim privrednim poslom, niti kojim načinom stjecati bilo kakvu imovinu. Podjedno će svaki predočiti svoj krsni, odnosno rodni list.

Zagreb, 17. travnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR USTAŠKIM PRVACIMA, KOJI SU ORGANIZIRALI I IZVELI NARODNI USTANAK U DOMOVINI

Braćo!

Smatram svojom prijekom dužnošću izraziti zahvalnost za sve ono, što se uradilo pod vodstvom Vojskovodje Kvaternika, a uz Vašu suradnju. Kad sam dolazio u domovinu, mislio sam, da ću ovuda naći posvuda same ruševine. Bio sam iznenadjen, kada sam vidio što je uspjelo radu Vojskovodje i njegovih suradnika, kad sam vidio da nisu srušeni mostovi, da nisu razoreni gradovi, sela i putevi. Mogu Vam reći, da nam se zbog toga dive naši prijatelji i saveznici. Tako su Nijemci zadivljeni načinom na koji ste sve to izvršili, jer da to ni jedan drugi narod ne bi bio kadar ovako izvesti.

Vi koji ste radili u ovim teškim časovima, sada ćete se dati i dalje na rad, dat ćete same sebe mladoj, novoj, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Još će mnogo trebati da se ona izgradi. Nakon porodjaja dolazi povoj i odgoj, što nikako nije najlakše. Na nama je, da ovo sve znamo, i da je tako uspijemo izgraditi i urediti na sreću budućih naraštaja i na čast naroda.

Zagreb, 18. travnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR PREDSTAVNIKU MUSLIMANA

»Veledostojni i dragi Muftiću! Od svega srca zahvaljujem se na Vašim dubokim, lijepim rodoljubnim i bogougodnim riječima. Molim Vas, izručite svoj hrvatskoj muslimanskoj braći diljem svih hrvatskih zemalja najtoplije pozdrave i uvjerite ih, da ću u svim prilikama i bezuvjetno biti s njima.

Nažalost ovaj čas ne možemo doći u izravan doticaj sa braćom bosanskim i hercegovačkim muslimanima, jer su u tom dijelu naše države još u toku ratne djelatnosti, nu uvjeravam Vas, da će sve te naše zemlje biti u najkraće vrijeme očišćene, a kod toga će uslijediti i Ustaški odjeli. (Op. upr. Poglavnik je ovo rekao, dok su u Bosni još trajale borbe.)

Ja Vam jamčim, da ćemo sve učiniti, a siguran sam da ćemo u tome uspjeti, da i najudaljenije selce sve do rijeke Drine bude uključeno u Nezavisnu Državu Hrvatsku i da ni jedan musliman iz hrvatskih zemalja ne ostane pod tudjinskom neprijateljskom vlasti. Što više učinit ćemo sve, da se iz onih krajeva, koji ne spadaju medju povijestne hrvatske zemlje, mogne preseliti u Hrvatsku Državu sav muslimanski živalj, koji je hrvatskog porijetla i koji to zaželi, napose iz Novo-pazarskog Sandžaka.

Bošnjački muslimani krv naše krvi, oni su cvijet naše hrvatske narodnosti, i prema tome će biti gledani od cijeloga hrvatskog naroda i od Hrvatske Države.

Što se mene osobno tiče, neka Vam bude do znanja samo ovo: Ja sam prva slova naučio u Mektebu, koje mi je pokazao starac hodža musliman pred kojim smo u prvom razredu na podu sjedili tridesetak djece, svi muslimani osim mene. Potom Vam može biti razumljivo kako sam srasao s braćom bošnjačkim muslimanima. Još jedanput svima im bratski hrvatski pozdrav«.

Zagreb, 23. travnja 1941.

VELIKI DANI HRVATSKE OMLADINE — SVEUČILIŠTARCI-USTAŠE POLOŽILI ZAVJET VJERNOSTI POGLAVNIKU Dru ANTI PAVELIĆU — ZNAČAJNE RIJEČI POGLAVNIKA DRŽAVE HRVATSKE NARODNOJ UZDANICI

Nakon 800 godina hrvatski je narod doživio uspostavu svojeg potpunog i ničim neokrnjenog državnog suvereniteta. Nakon dugih stoljeća hrvatski je narod postao potpuni gospodar u svojoj vlastitoj hrvatskoj zemlji. Danas u toj zemlji ne vlada nitko, nego Bog i Hrvati. U toj Nezavisnoj Državi uspostavljen je potpuni državni suverenitet i ja Vam kažem, uspostavit će se svi uvjeti, koji su potrebni za sreću i blagostanje hrvatskog naroda. Hrvatski sveučilištarci i hrvatske sveučilištarke kroz duga desetljeća i kroz dugi niz godina stajali su u prvim redovima za ovaj cilj, koji je danas postignut. Stajali su ne samo u prvim redovima, nego su u mnogim odlučnim časovima bili oni, koji su upravo vodili borbu, koji su ne samo svojim srcima i mislima, nego i mišicama, pače i svojom vlastitom krvlju, svojim životima podizali i budili zemlju, na kojoj je danas uspostavljena Nezavisna Država Hrvatska. Hrvatski sveučilištarci vodili su borbu najidealnijeg značaja, borbu bez ikakve zle misli jedino u cilju da hrvatski narod u svojoj domovini dobije slobodu. To je tradicionalno za hrvatsko sveučilište i hrvatstvo djačtvo. Vama, koji ste sada ovdje, smatram dužnošću izraziti posebnu hvalu, jer ste Vi, ovakvi kako Vas sada vidim, ovdje sa svojim drugovima, koji se u ovaj čas ne nalaze prisutni, ali su u najtežem času žrtvovali sve i svoje živote, založili svoju spremu i sposobnosti, da se neprijatelj sa hrvatske zemlje odstrani i da se uspostavi Nezavisna Država Hrvatska.

Braćo sveučilištarci i sestre sveučilištarke! Danas je 12 godina, odkako sam započeo borbu izvana, jer sam znao, da nema velike mogućnosti borbe ovdje, gdje je gospodarila besramna srpska čizma. Onda su mi prijatelji i znanci govorili da je pogibeljno, da neprijateljska vlast svojim školama i vojskom otudji hrvatsku mladost od hrvatskoga naroda i hrvatske domovine. To su bile dobro namjerne bojazni, ali tako su mislili samo zato, što nisu poznavali hrvatske duše i hrvatskog srca. Ja sam

znao da nema te sile na svijetu, da nema tako jakog neprijatelja, koji bi srce hrvatskog djačtva mogao otudjiti od njegovog naroda. Oni najmladji, koji su pred 12 godina bili još sasvim mladi, upravo će oni biti najbolja i najjača generacija u borbi za slobodu hrvatskog naroda. Vrijeme pokazuje tko ima pravo, a vrijeme je meni dalo pravo.

Dogodjaji posljednjih mjesec dana dokazali su, da je hrvatski narod nesavladiv, da je zreo, jer je njegova sveučilišna omladina nesavladiva, napredna i zrela. Ona je vodila hrvatsku borbu i pridonijela svoj dio u stvaranju Nezavisne Države Hrvatske. Zato u našoj domovini Hrvatskoj svi oni, koji nisu bili prožeti našim duhom — toga se i Vi dobro sjećate — govorili su: »Pa ono je ludjak, kad ide u tudjinu, jer što može napraviti protiv »silne i moćne Jugoslavije!« A vidite braćo i prijatelji danas nismo mi ludjaci, nismo fantasti, nego su fantasti i ludjaci svi oni, koji su se zanašali i priklanjali jednoj nezdravoj i neprirodnoj tvorevini, koja je bila stvorena od versailleskih diktatora i koja je zato bila tu, da uništi hrvatski narod.

Braćo i prijatelji! Nema danas riječi, nema govornika, koji bi mogao opisati boli i muke i patnje hrvatskog naroda, a u njemu hrvatskih sveučilištaraca. Mi to i ne trebamo učiniti. Povijest će reći svoje. Njezin će sud biti najbolji. Ona će izreći sud o zatvorima, tamnicama i vješalima, u kojima i na kojima završavahu svoje živote hrvatski borci. Bili ste zajedno sa mnom u borbi i znate što treba, a što ne treba posebno isticati. Već je dovoljno ono, što se u hrvatskoj domovini ovih dana zbilo i što su naši prijatelji i saveznici stranci po Zagrebu i diljem čitave naše domovine doživjeli. Vidjeli su ozbiljnost i oduševljenje, vidjeli su red, vidjeli su neslomljivu volju, da se ovo djelo privede kraju na sreću i boljitak hrvatskog naroda, da se potpuno izvrši i potpuno završi.

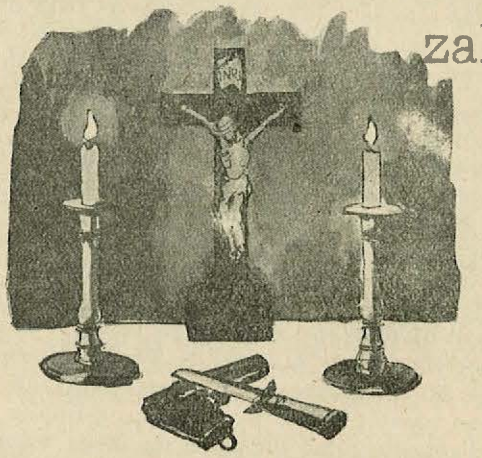
Ja Vas posebno molim, Vas koji ste najsretniji, jer ste najhrabriji i najidealniji, Vas sveučilištnu omladinu, da izvršite onaj najveći zadatak koj Vas čeka u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Jer znajte, kakovi budete Vi omladino, takova će biti i država. Država će doći u ruke mladih generacija. Vi kao članovi hrvatskog naroda, kao njegovi integralni članovi i sinovi radit ćete i dalje za sreću svog naroda. Vidjet ćete da ćemo uspjeti. Mi smo znali stvoriti ovu državu, mi ćemo je znati izgraditi i očuvati, a ako je potrebno i krvlju obraniti. Braćo! Vi znate riječi: Osveta nije lijek za rane. Mi se nikome ne ćemo osvećivati, ali ne ćemo dopustiti da i dalje u našem narodu živi otrov i korov, da i dalje zagušuje hrvatski narod i njegov život. Ne ćemo dopustiti da ikoga bude u Hrvatskoj Državi, tko bi radio protiv interesa hrvatskog naroda. Borit ćemo se za cjelokupnost svoje zemlje borit ćemo se da u sklop naše države dodju svi Hrvati. Kako je Hrvatski narod sada pobijedio tako će i svagda i u budiće pobijediti, kad to bude potrebno i kad to sam bude htio. Sloboda je naša i mi je više ne damo.

Još jednom Vam velim, nemamo mnogo trošiti riječi, a nije ni ustaški mnogo govoriti. Ali imamo mnogo posla i bacamo se na taj posao svim

silama, jer nalazimo u njem najveće zadovoljstvo i nagradu za sve ono, što smo za ovu našu veliku i svetu Hrvatsku učinili.

Braćo i sestre, sveučilištarci i sveučilištarke! Svi ste se zavjetovali, svi ste prisegli, da ćete sve svoje dati za Hrvatski narod i Hrvatsku državu. To sam od Vas i očekivao. Na Vas sam i računao. Kao što sam računao i vjerovao u prošlosti tako vjerujem i sada i što se tiče budućnosti. Sve Vas pozivam, da mi kažete, jeste li spremni poći sa mnom i hoćete li sa mnom biti na sve spremni? (Burni poklik mnoštva: »Hoćemo, hoćemo!«) Ja u to i vjerujem, siguran sam u to, a kad bude čas i kad bude potrebno, i ja ću medju Vas i s Vama, jer sa mnom možete uvijek svi računati. Sve ćemo učiniti za Hrvatski narod, za Nezavisnu Državu Hrvatsku. Živio Hrvatski Narod! Živjela Nezavisna Država Hrvatska!

Zagreb, 25. travnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR PREDSTAVNICIMA »HRVATSKOG RADIŠE«

»Narod, koji je bez slobode, ne može računati da mu je moguće postići sreću i blagostanje. Pravo i čvrsto blagostanje može se postići jedino u vlastitoj i nezavisnoj državi. Hrvatski je narod danas imade poslije 800 godina. Nadam se da će se u njoj ispuniti želja hrvatskog naroda, jer jedino u vlastitoj državi moguće je raditi bez rasipanja snaga. Mnogo je muke prebrodjeno i poteškoća izdržano, no danas hrvatska država daje mogućnosti solidnog rada.

Kad je narod bio zarobljen i u iskušenju, bio je kao zlato u vatrenoj kušnji. S njime je tada bio na kušnji i »Hrvatski Radiša«, za koji se mora priznati da je svoju zadaću časno i pošteno izvršio. »Hrvatski je Radiša« bio — na to ne treba trošiti ni riječi, jer to svatko zna — pokretna poluga medju važnim dijelovima hrvatske privredne djelatnosti. Njegova je važnost u tome, što je upravljao budućim generacijama. Nema od toga plemenitijeg rada. Raditi za mlade, znači raditi na očuvanju intimnih interesa naroda, čija je važnost ipak veoma velika.

Hrvatski će Radiša tu svoju djelatnost moći i još više povećati. Što se mene osobno tiče, i ja sam sudjelovao u borbi za spasavanje »Hrvatskog Radiše«, kad je broj nastojao nadjačati kvalitetu. Na sreću nije to tada uspjelo. Uvijek ćete u budućnosti naći u meni najboljeg suradnika u radu na stvaranju mladih hrvatskih obrtnika, radnika, trgovaca, mladih sila, koje će podizati naš privredni život.

Molim Vas, da pozdravite te vrijedne mlade ljude, vrijedne članove hrvatskog naroda. Recite im, da će oni biti zidari naše budućnosti, naše privredne snage i blagostanja naše države!«

»Da se sada sjetimo našeg vanrednog suradnika, krasnog rodoljuba i idealnog borca, koji je za domovinu toliko patio i toliko žrtvovao, da se sjetimo vašeg ravnatelja Petra Kvaternika, koji je dao svoju krv za Hrvatsku!

Kliknimo mu »slava«!

Zagreb, 15. svibnja 1941.

VELIKI GOVOR POGLAVNIKA Dr. ANTE PAVELIĆA, ODRŽAN NA MARKOVOM TRGU U ZAGREBU 21. SVIBNJA 1941.

Braćo Ustaše! Želio sam, da se u ovim časovima pogledamo oči u oči. Želio sam, da si progovorimo od srca k srcu, da si reknemo s jezikom, kojega u prvom redu razumijete, braćo Ustaše vi, a koji jezik razumije i cjelokupni hrvatski narod. Ima ih moguće, hvala Bogu malo, koji naš ustaški jezik ne razumiju. Nu ja znam, da vi znate i da ćete znati s njima govoriti jezikom, kojeg će i oni razumjeti!

Braćo Ustaše! Hrvatski je narod doživio svoje veliko i slavno uskrsnuće. Nu svatko znade, da to uskrsnuće nije došlo preko noći. Bio je dug niz desetljeća, a i stoljeća, priprava za to hrvatsko narodno i državno uskrsnuće. Kroz vjekove u vremenu ropstva, u vremenu okrnjene slobode hrvatski je narod davao iz svoje sredine sinove koji su bili preteče, koji su pa i kroz sav svoj život radili i borili se za ono, što mi danas imamo. Nu napose u posljednjih 20 godina hrvatski je narod dao iz sebe borce, dao iz sebe sinove, koji su pripravljali i zadnje puteve, koji su učinili zadnje čine, zadnja djela za potpuno oslobodjenje hrvatskog naroda.

Mi kao zahvalni sinovi hrvatskog naroda prigibamo svoja koljena pred svima onim velikanima, pred svima onim po imenu znanima i onima po imenu neznanima, koji su kroz vjekove i kroz desetljeća uzidali svoje živote u temelje Nezavisne Države Hrvatske. Od Petra Svačića, od Bega Gradaščevića, od Zrinjskog i Frankopana, od Ante Starčevića i Eugena Kvaternika, od Stjepana Radića do Stipe Javora i do onih koji su u samom času oslobodjenja svoju krv, svoje živote za slobodu hrvatskog naroda i Hrvatske Države dali, mi se klanjamo, klanjamo se pred njihovim velikim uspomenama, pred njihovim sjenama i kličemo im Slava im!

Kada je 1918. neprijatelj slučenjem prilika bio zakoračio da hrvatski narod upokori, onda znamo svi, da je hrvatski narod sav svijesno dao svoj otpor. Svijesno je čitav hrvatski narod stao na branik svoje obstojnosti sa sredstvima, koja su u onaj čas bila moguća. A kad je neprijatelj vidio, da sredstva, koja je on bio započeo upotrebljavati, nisu dovoljna ni dosta snažna, onda se je pred 12 godina bio latio novog sredstva — sile

i nasilja, da hrvatski narod briše s lica zemlje, da zatre zadnji trag njegove narodne osebujnosti i njegove državne nezavisnosti. A onda je u hrvatskom narodu nikao Ustaški pokret.

Meni je bilo jasno, da se sa molitvenikom u ruci ne može boriti proti razbojnicima i zato sam poveo pokret sa odlukom, da se na ljutu ranu metne i ljuta trava. I sila, koja je bila hrvatskom narodu namijenjena, koja je bila nad hrvatskim narodom vršena, suzbijena je silom!

Bilo nam je jasno, da se nikada niti jedan narod u povijesti nije oslobodio sa pjesmom i tamburama, nego sa krvi i ubojitim oružjem, a bilo nam je jasno, da se jedan zarobljeni i razoružani narod nije nikada oslobodio bez pomoći i bez potpore kojeg drugog prijateljskog naroda. I radi toga pripreme, koje su išle za oslobodjenjem, vodjene su u ta dva pravca. Ustaški je pokret za to uveo borbu ubojitim oružjem i našao prijatelje, koji su njegovu borbu velikodušno i obilno pomogli.

Kad smo taj posao započeli, onda su naši neprijatelji i malodušnici rekli, da smo ludi, onda su rekli, da smo fantaste, onda su rekli, da smo tudji plaćenici. Braćo Ustaše! Danas su oni ludjaci, danas su oni malodušnici, danas su oni tudji plaćenici, a mi smo Nezavisna Država Hrvatska.

Braćo Ustaše! Mi smo se 10, 12 godina spremali. Spremali smo sve, što je bilo potrebno za veliki čin oslobodjenja. Nu ja sam svijestan da je u našoj pripremi jednu od najvećih uloga igrala naša svijest i naša vjera. *Naša vjera je i pobijedila.*

Braćo Ustaše! I došao je čas u koga smo svi vjerovali. Ispunile su se naše nade unatoč tome, što su neprijatelji sva sredstva, koja se samo mogu zamisliti protiv našem radu i uspjehu bili upotrijebili.

Ja sam znao i prije 6 godina ja sam napisao, da će doći novi svjetski rat, i napisao sam, kako će teći i kako će svršiti. I to se je ispunilo. Došao je novi svjetski rat, jer je morao doći, jer Europa i svijet ne može živjeti na temelju papirnatih mirovnih ugovora, nego samo na živim potrebama i na razmjeru snaga izmedju pojedinih naroda. I danas u Evropi nema više ništa od onoga, što je bilo na papirnatim mirovnim ugovorima napisano.

Braćo Ustaše! Mi smo na taj čas čekali, taj čas je došao, i taj čas je donio nama oslobodjenje. Uz našu volju, uz našu svijest, uz našu vjeru, uz naše mučeničke žrtve, uz našu borbu, uz našu organizaciju, uz naša velika — možemo mirne duše reći — ratna djela, izvršena djela zadnjih dana života zlokobne Jugoslavije,

oslobodjenje hrvatskog naroda i uspostavu Nezavisne Države Hrvatske, utvrdili su i donijeli dva velika naroda, države osovine sa svojim dvama velikim vodjama. Zato smo mi njima zahvalni, zato će im hrvatski narod biti vječno zahvalan!

Braćo Ustaše! Nu ne samo da je izvršen veliki čin oslobodjenja, nego je izvršen i drugi veliki čin neophodno potreban. Naša država dobila je u

prvim danima svoga života i priznanje od naših velikih prijatelja. Naša domovina priznata je odmah kao Nezavisna Država Hrvatska. Priznali su je naši veliki prijatelji i veliki niz naroda u Evropi. Braćo i prijatelji! To je najveći uspjeh Ustaškog pokreta. To je uspjeh koga hrvatski narod nije mogao doživjeti kroz 8 stoljeća!

Danas je hrvatski narod uz bok slobodnih naroda, danas je hrvatska država potpuno ravnopravna sa svima slobodnim i nezavisnim državama! Ona je to danas, ona će to biti sutra, ona će to biti u vječnost, jer za to jamči Ustaški pokret! Za to jamči hrvatska ustaška vojska, za to jamči cijeli hrvatski narod!

NAROD, KOJI NIJE KADAR PODNIJETI ŽRTVE, NIJE KADAR NITI ŽIVJETI

Braćo Ustaše! Nakon priznanja Država Hrvatska morala je imati i svoje granice. I opet zahvaljujući velikim vodjama dvaju prijateljskih naroda, danas hrvatski narod imade već utvrdjene — u glavnim linijama — granice na dva najvažnija dijela zemlje. Braćo! Mi smo u tome doprinjeli i koju žrtvu. Nu narod, koji nije kadar podnijeti žrtve, nije kadar niti živjeti. Ja sam siguran a možete biti sigurni svi vi, a može biti siguran i čitav hrvatski narod, da svaki Hrvat koji ostane izvan granica Nezavisne Države Hrvatske, da će imati sačuvano svoje ime, svoj jezik, svoju narodnost, svoju kulturu i svoje gospodarstvo. Drugo je bilo kada nije bilo Države Hrvatske. Nu sama obstojnost Države Hrvatske, njezinog suvereniteta, njezinog prijateljskog odnošaja prema velikim susjednim narodima, sama ta činjenica je jamstvo, da će oni Hrvati, koji ostaju izvan hrvatske državne granice, a kojih broj — hvala Bogu — nije velik, da će se sačuvati i ostati integralni dio hrvatskog naroda. Ja vam slobodno kažem, da je to potuno u intencijama, u namjerama našeg velikog prijatelja Benita Mussolinija.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA VEĆ DANAS JESTE VEĆA, NEGO LI JE IKADA U POVIJESTI BILA

Kada smo mi pravili ugovore o granicama, onda nismo pravili nagode i sporazume. Nagode i sporazume pravili su političari, koji nisu bili predstavnici slobodnog naroda i nezavisne države. Mi smo kao predstavnici slobodnog i suverenog naroda, i predstavnici Nezavisne Države Hrvatske pravili medjunarodne ugovore. Ja vam mogu reći, da će uskoro i ostale granice biti riješene i postavljene i to na veliko zadovoljstvo cijelog hrvatskog naroda.

Nezavisna Država Hrvatska već danas jeste veća, nego li je ikada u povijesti bila.

Kada to uredjujemo, a što će biti izvršeno u najkraće vrijeme, za dane, onda leži na nama unutarnje uredjenje Nezavisne Države Hrvatske. Braćo! Mi smo država istom četrdeset dana. Kada u normalnim prilikama u državama, koje opstoje već stoljeće, nastane samo promjena vlade,

treba mjesece dok ta vlada može početi raditi. Kod nas nije nastala promjena vlade, kod nas nije nastala promjena režima. Kod nas se dogodilo nešto nova, do sada nevidjena: iz jedne ruševine podignuta je i uskrsla nova Nezavisna Država Hrvatska. Našli smo prilike kakvih možda nigdje na svijetu nema. Iz jedne kaljuže, iz jedne bare, što ju je bio neprijatelj stvorio, trebalo je napraviti vrt. Ja vam kažem: Mi ćemo to napraviti.

U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj bit će unutarnji poredak takav, kakovog ga hrvatski narod treba, kakvog zaslužuje i kakav će mu donijeti sreću i blagostanje

U HRVATSKOJ ĆE VLADATI RED I RAD

Vremena zakulisnih političkih makinacija, vremena politikanskih nadmudrivanja, vremena politike koja služi osobnim interesima prošla su u Hrvatskoj za uvijek!

U Hrvatskoj će vladati red i rad! Hrvatska Država bit će uredjena i na putu je uredjivanja na osnovama tradicija hrvatskog naroda i na najmodernijim načelima, koja su kod naših velikih prijatelja i saveznika pokazala da su u današnje vrijeme jedina u stanju stvoriti red, dati rada, pribaviti kruha i uspostaviti normalan život.

Braćo Ustaše! Naše unutarnje političko uredjenje jeste i bit će takovo, da će narod bez tako zvanih demokracija, bez tako zvanih političarskih spekulacija, sam u svim svojim bitnim i životnim interesima suvereno odlučivati. Braćo i prijatelji! Mi moramo našoj državi dati i formu, dati oblik. Ne možemo živjeti, ne može valjano i dobro živjeti narod u državi koja nije oblikovana.

ZVONIMIROVA KRUNA JAMAC SUVERENITETA

Ja sam uspostavio krunu Zvonimirovu. Ona je danas nosilac hrvatskog državnog suvereniteta. Time je obnovljena velika i slavna hrvatska prošlost, nu ne samo radi prošlosti i slave, nego i radi hrvatske narodne i državne slobode! Dok je u davnoj prošlosti Zvonimirova kruna nad Hrvatskom sjala, hrvatski je narod bio suveren, a Hrvatska je bila Nezavisna Država. I danas je opet! A Zvonimirova kruna jeste i ostat će pred cijelim svijetom simbol, nedvojbeni znak hrvatske državne nezavisnosti. I dok je Zvonimirove krune, nikada ni pod koju cijenu, i pod nikakvim okolnostima, Hrvatska ne može i ne će biti sastavnim dijelom ni jedne druge države. Ne će biti sastavnim dijelom ni jedne druge države, u nijednom pa ni u najblažem obliku, a hrvatski narod ne će nikada biti snižen na pleme, niti na sastavni dio bilo koga drugoga naroda.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA JE USTAŠKA I SELJAČKA

Zvonimirova je kruna za sva vremena najveći jamac suvereniteta, vrhovničtva Nezavisne Države Hrvatske, jamac naše potpune narodne i

državne nezavisnosti. Ja sam ponudio da je nosi vojvoda Savojski, jer sam znao, da je najdostojniji. O tome će se svi uvjeriti. To je prihvaćeno. To je prvi čin koga sam mogao učiniti ja.

Drugi čin izvršit će hrvatski narod, izvršit će ga suvereno i zakonito po svojim tradicijama čim zato dodje čas. Donijet će zakon kojim će biti uzakonjena nova hrvatska dinastija, a na prijestolje podignuti Vojvodu slavne Savojske kuće, hrvatskog kralja Tomislava II. Kad to bude, biti će kralj samo hrvatski i ničiji drugi! I na Duvanjskom će se polju obnoviti veliko i slavno kraljevstvo hrvatsko, do sada u povijesti najveća Nezavisna Država Hrvatska. Nezavisna Država Hrvatska, ustaška i seljačka. Braćo Ustaše, to sve još ne bi bilo dosta. U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj mora biti takvo socijalno uredjenje, da ne bude bogatih i siromašnih, da ne bude onih koji rade i onih koji uživaju, da ne bude onih, koji pljačkaju i onih koji se krvavo znoje.

HRVATSKA DRŽAVA JE SREDSTVO, KOJE SLUŽI HRVATSKOM SELJAČKOM I RADNOM NARODU

U Hrvatskoj Nezavisnoj Državi ne će biti klika, ne će biti gospodovanja, ne će biti pljačkanja, nego narod, koji radi i Ustaše koji se bore, bit će prvi razred. Naše je staro ustaško geslo: Plug i brana, Hrvatu su hrana, a Ustaša to mu je obrana. Hrvatski seljački narod, kako Ustaška načela kažu, nije samo izvor svakog dobra, nego je on narod i sam po sebi, te je nosilac svih vlasti u Hrvatskoj Državi.

Nezavisna Država Hrvatska jest, bit će i ostat će samo sredstvo, koje služi hrvatskom seljačkom i radnom narodu. Ja vam svima kažem: skoro, u najkraće vrijeme, bit će potpuno uredjena uprava u svim hrvatskim zemljama, u cjelokupnoj Hrvatskoj Državi, uprava, koja je bila razrovana, demoralizirana i korumpirana — osim časnih, vrijednih iznimaka. Kad postavimo, a to će biti skoro, upravu na noge, za sve čine cjelokupnog činovništva i svih državnih organa, ja ću nositi odgovornost pred cijelim hrvatskim narodom. Ali svi državni organi, svi činovnici i namještenici nosit će odgovornost preda mnom, a vi svi znate, da se ja ne šalim!

HRVATSKI SELJAK NIJE NAM NA JEZIKU NEGO NA SRCU

Govorilo se, pisalo se kroz desetljeća, da hrvatski seljak mora vršiti upravu u zemlji. Govorilo se, da to gospoda ne će, a nas se nazivalo tom gospodom.

Ali nitko se nije sjetio, da jednog seljaka metne na upravu. Medju prvim aktima, što sam napravio u upravi, imenovao sam seljaka Velikim županom. Ondje, gdje su nekada sjedili visoki aristokrati, danas stoji hrvatski seljak, da radi i dá zapovijeda. Zašto? Zato, što nam hrvatski seljak nije na jeziku nego na srcu, zato, što mi

od seljaka ne tražimo gumene kuglice, nego smo spremni da ga branimo sa čeličnim kuglama.

Ima ih, kojima je uvijek na jeziku hrvatski radnik, ali trebala je doći ustaška vlast, da radnika učini podnačelnikom grada Zagreba. Bilo ih je, koji su uvijek govorili o malim ljudima, ali trebala je doći ustaška uprava, da mali obrtnik bude načelnik u gradu Zagrebu. A što smo napravili tu i do sada, napravit ćemo u cijeloj hrvatskoj državi skoro i zauvijek.

HRVATSKO NARODNO GOSPODARSTVO JESTE TEMELJ ŽIVOTA NARODA

Braćo i Ustaše! Ne živi se samo od narodne slobode, ne živi se samo od uprave, ne živi se samo od državne forme, ne živi se samo od socijalnog poretka. Jedna od glavnih žila što raznosi krv po tijelu narodnom, jeste narodno gospodarstvo.

Mi ćemo narodno gospodarstvo u hrvatskoj državi postaviti na temelje, na takove temelje, da će nam mnogi i mnogi zavidjati, a da će hrvatski narod u njemu naći svoje zadovoljstvo i svoje blagostanje.

Naša zemlja je bogata, naša zemlja je u mnogim granama najbogatija u cijeloj Evropi, a naš narod je najmarljiviji i najradiniji. Sva prirodna bogatstva služit će hrvatskom narodu u prvom redu.

Sva dobra na zemlji, ispod zemlje, vlasništvo su po Ustaškim načelima samo hrvatskog naroda i samo on će s njima raspolagati.

S njima će se moći služiti samo onaj i onoliko koliko to bude hrvatski narod želio, trebao i odredio.

Braćo i prijatelji! Mi nismo vikli proglašivati velike programe, velike nacrte. Mi smo vikli odmah raditi. I zato se je svako morao osvjedočiti, da su prvi naši čini bili upravljeni u pravcu rada. Skoro će se pokazati posljedice tih naših koraka, posljedice sretne i dobre po hrvatski narod. Braćo Ustaše! Hrvatsko narodno gospodarstvo jeste temelj života naroda. I radi toga, da hrvatski narod u svojoj Nezavisnoj Državi bude mogao živjeti i crpsti koristi od svog prirodnog bogatstva i od svog narodnog gospodarstva, kako politički tako i na gospodarskom polju, mi moramo biti potpuno neovisni i suvereni. Ovoga časa to jesmo, to ćemo i ostati, jer samo tako može ostati i naša politička sloboda, samo tako može ostati blagostanje, usavršavati se blagostanje u hrvatskom narodu i samo kao politički i gospodarski nezavisni možemo biti od koristi i našim velikim saveznicima.

USTAŠE I HRVATSKI NAROD DILJEM DOMOVINE UČINIO JE VELIKA DJELA

Braćo Ustaše! Sve grane našeg narodnog života jednako su važne. I nije medju njima ni po vrsti ni po redu zadnja grana naša državna i narodna obrana. Hrvatski narod jest vojnički narod. To znade cio svi-

jet. To je hrvatski narod kroz vjekove u svim zgodama, u svim prilikama i neprilikama na najjači način dokazao i dokazivao. Slava hrvatskog imena pronašana je svijetom kroz vjekove oružjem hrvatskih vojnika. Svaki Hrvat je vojnik i bit će i ostat će vojnik. To nam leži u prošlosti, to nam leži u našoj krvi. I svaki Hrvat i u ove zadnje dane prije propasti sramotne državne tvorevine Jugoslavije, i onaj, koji je nosio na sebi odoru i onaj, koji je bio bez odore, pokazao je da imade duha, srce i mišicu junačku i vojničku. I zato se dogodilo, da je ta opjevana i tobožnjom slavom ovjenčana vojska, koja je ovdje u našoj domovini čizmom našu zemlju gazila, koja si je toliko utvarala, u tri dana nestala s lica zemlje.

Naši veliki prijatelji i naši veliki saveznici učinili su za nas veliko djelo, veliko djelo ratom, oružjem i vojskama. Ali Ustaše i hrvatski narod diljem cijele domovine učinio je takodjer veliko vojničko i junačko djelo, jer je od prvog dana rata počeo i za nekoliko dana razoružao sramotnu i kukavnu vojsku, koja je bila po našoj domovini.

To ste činili vi Ustaše, to su činili hrvatski seljaci, to su činili hrvatski radnici, to je činio jednom riječju cijeli hrvatski narod, jer je cio hrvatski narod jedna velika hrvatska vojska.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA U NOVOM EUROPSKOM PORETKU

Mi smo zauvijek zahvalni našim velikim prijateljima i saveznicima, koji su sa svojim velikim, junačkim i nepobjedivim vojskama preko granice prodrli, koji su sa najvećom vojničkom srčanošću, sa najvećoj vojničkom sposobnošću neprijatelja u kliješta zahvatili, da ga smrve, ali mi smo i sretni, što smo mogli učiniti ono, što smo učinili tako, da je u velike prištedjena dragocijena krv naših velikih saveznika i prijatelja, koja im treba još mnogo u obrani svojih država i svojih naroda proti neprijateljima, proti kojima vode rat na život i smrt. Mi smo na to ponosni i to nam daje pravo, ne samo dužnost nego i pravo, s kojim se mi i obilno služimo, da se kao slobodan narod i kao Nezavisna Država Hrvatska smjestimo u novi europski poredak, kojega su veliki vodje dvaju velikih prijateljskih naroda započeli, stvorili i kojega će — ako Bog da — na sreću svih europskih naroda u najskorije vrijeme dovršiti.

SADA JE HRVATSKI NAROD GOSPODAR, A SVE ĆE DRUGO BITI NJEGOVIM PREDMETOM

Braćo Ustaše! Hrvatski narod je imao, a i imat će uvijek i svojih neprijatelja.

Nu mi se neprijatelja nismo bojali ni onda, kad nismo imali slobode i oružja, a još manje ih se bojimo, kada smo potpuno slobodni i kada na junačkom hrvatskom ramenu stoji hrvatska puška.

Braćo Ustaše! Mi ćemo svoju narodnu i državnu slobodu braniti uvijek svojim životima.

Mi ne ćemo dozvoliti, da u našoj Domovini neprijatelji hrvatskog naroda ruju i truju, ne ćemo dozvoliti da prolivenu hrvatsku mučeničku krv i hrvatske borce pogrdjuju, ne ćemo dozvoliti i — kako vidite — ne dozvoljavamo, da hrvatsku narodnu seljačku i radničku muku troše i razgrabljuju. Prošla su vremena, kad je hrvatski narod bio predmetom, sada je hrvatski narod gospodar, a sve će drugo biti njegovim predmetom.

Ovo nisu obećanja, nego nagovještanja, koja mi provadjamo i koja ćemo provesti.

Ja ću ih provesti! A svatko zna, da sam ja svoja dosadašnja obećanja potpuno ispunio.

Braćo Ustaše! Ja Vas jedno pitam: Hoćete li sa mnom svakamo, gdje to hrvatski narod treba i zahtjeva!? (Poklici iz tisuća grla: *Hoćemo!) Jeste li spremni dati sve, kao što ste bili spremni dati svoje živote za uspostavu Nezavisne Države Hrvatske? Jeste li spremni i za njeno održanje, za njeno očuvanje dati sve, i svoju krv i svoje živote?* (Burni poklici: *Jesmo!)*

Braćo Ustaše! U tome smo jedni budimo uvijek Za Dom (Tisuće glasova): *Spremni!*

POGLAVNIK Dr. ANTE PAVELIĆ O NEZAVISNOJ DRŽAVI HRVATSKOJ

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA — SELJAČKA DRŽAVA

Sada, kad je hrvatski narod postigao svoju narodnu slobodu i svoju državnu samostalnost, ne može više nitko izvan granica hrvatske države raspolagati niti sa njegovim porezima, niti sa njegovim sinovima. Nezavisna Država Hrvatska nije više ničija, nego hrvatska, ona je dobro hrvatskog seljačkog naroda.

Dok je prije hrvatski narod, i napose hrvatski seljački narod, bio samo zato tu, da služi tudjinskoj državnoj vlasti, sada je državna vlast tu zato, da služi hrvatskom seljačkom narodu. Ono, što hrvatski seljak u porezu doprinaša, ima služiti samo zato, da državna vlast može služiti potrebama naroda i po njegovoj volji za njega raditi. Hrvatski sinovi, kad služe u hrvatskoj vojsci, služe samo hrvatskom narodu, da se osposobe i pripreme i da budu sposobni braniti hrvatsku grudu, hrvatsku zemlju i hrvatske domove.

Već u prvih mjesec dana života Nezavisne Države Hrvatske, dokazano je, da je tomu doista tako. Hrvatska državna vlada je u svim svojim djelima i u svome radu pokazala, da je prošlo vrijeme praznih riječi i govora, praznih obećanja i opsjenivanja, a da je nastupilo vrijeme rada, brige i posla za hrvatski narod, za hrvatsko selo i za hrvatske domove.

Nu to je samo početak, vrijeme će pokazati, da će Nezavisna Država Hrvatska ispuniti potpuno sve nade hrvatskog seljačkog naroda. Bit će rada, bit će reda i bit će blagostanja. Bez velikih obećanja govorit će djela.

U ovom času jedino je obećanje, da će hrvatski narod u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj biti sam svoj gospodar, gospodar svoje sudbine, i da će državna vlast biti njegova i njemu služiti. To će biti provedeno, jer tko je znao napraviti lonac, znati će mu napraviti i držak, a tko je znao uskrsnuti Nezavisnu Državu Hrvatsku, znat će i učiniti, da hrvatski seljački narod u njoj bude vladao i da u njoj bude našao svoju sreću i svoje blagostanje.

To će biti, jer Nezavisna Država Hrvatska jest i ostat će seljačka država. Zato budimo svi

Za Dom spremni! Zagreb, 22. svibnja 1941.

GOVOR POGLAVNIKA ČLANOVIMA »UZDANICE«

Braćo! Hvala Vam lijepa! Ja se veselim, što je došao čas, da smo se mogli ovdje u Domovini vidjeti. Ja sam u tudjini kroz dugi niz godina pratio svakodnevno Vaš rad i Vašu borbu. Imao sam podpune izvještaje izravno i neizravno o Vašem velikom hrvatskom i Ustaškom djelovanju o pripravama za oslobodjenje hrvatskog naroda i uspostavi Nezavisne Države Hrvatske. Vi ste u domovini ovdje u Zagrebu, bili jedna izravna grana općeg Hrvatskog Ustaškog pokreta i usporedo i tijesno povezani u radu s Glavnim Ustaškim Stanom. Mi smo bili neprestano u vezi i sporazumno smo sve činili i radili. Za mene vi niste nepoznati. Za mene vi niste Ustaše, koji su u zadnji čas, u zadnjim danima pristupili pokretu, nego stari Ustaški borci. Vaše ime kao organizacije ima svoje posebno značenje »Uzdanica«. U Vas sam se uvijek uzdao i nisam se prevario. To ime ostati će kao uspomena i svijetla stranica u našoj borbi za oslobodjenje.

Vi se svi svrstavate izravno u Hrvatski Ustaški Pokret, kao što je to bilo i prije stvarno, a sada formalno.

Braćo! Ja Vam najljepše zahvaljujem. Vi niste tražili ništa, Vi ne tražite niti sada nikakvu hvalu, nikakve nagrade. Za Vas je najljepša nagrada — a vi ste je postigli — ono, što je hrvatski narod dobio, a to je najveće djelo Samostalna i Nezavisna Država Hrvatska, za koju sve se Vi tako požrtvovno borili i radili.

Braćo! Pred nama stoji veliki rad, pred nama stoji velika borba. Rad na organizaciji Nezavisne Države Hrvatske i borba za očuvanje ove velike tekovine hrvatskog naroda. Za očuvanje protiv svakomu, pa bilo s koje god strane. Naša zajednička borba u budućnosti bit će isto tako protiv svakome, koji pokuša okrnjiti suverenitet Nezavisne Države Hrvatske koji je stečen velikim borbama i krvlju. Mi ćemo se i dalje boriti i braniti sve ono, što smo stekli.

Braćo! Kažem Vam, čeka nas taj veliki posao, čeka nas u budućnosti ta borba, čeka nas borba napose u samoj domovini, protiv svim elementima, koji su oduvijek bili neprijatelji hrvatskoga naroda, a koji — to je razumljivo — iako pritajuju žalac iz svog srca, oni ga ne će

izgubiti kao ni tugu, koju su doživjeli i koja ih steže u času našeg veselja i oduševljenja.

Hvala Vam. Zajedno ćemo u svaku borbu u svaki rad i ja znam, da ćete u tom kao i do sada i u buduće biti zauvijek Za Dom — Spremni!

Hvala Vam, na djelu ćemo se opet vidjeti!

Zagreb, 27. svibnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR HRVATSKIM RADNICIMA PRIGODOM POSVETE TEMELJNOG KAMENA ZA GRADNJU PRVOG HRVATSKOG RADNIČKOG NASELJA »OCA DOMOVINE Dr. ANTE STARČEVIĆA«

Hrvatski radniče!

Samo u radu leži sreća i blagostanje naroda. I hrvatski narod bit će sretan i blagoslovljen samo po svojim djelima, po svojem radu.

Danas smo udarili temeljni kamen novom radničkom naselju. Neka ti radnički domovi budu zalog sretnije budućnosti hrvatskog radnika. Neka budu domovi sreće i zadovoljstva hrvatskih radničkih obitelji, koje će, siguran sam, u slobodnoj i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj postići ono, što do sada postići nisu mogli, koji će samo svojim trudom i radom u Hrvatskoj Nezavisnoj Državi moći zaradjivati kruh, moći zaradjivati, da budu mogli živjeti pristojno, dobro kao ljudi i kao Hrvati, jer znam da će samo tako moći biti za Dom spremni!

Zagreb, 9. lipnja 1941.

* * *

Na temeljni kamen radničkih domova u Donjoj Dubravi ugradjena je ova povelja:

USTAŠKOM DUŽNOŠĆU I ODLUČNOŠĆU
POGLAVNIKA
NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE
Dr. Ante Pavelića

Pristupa se izgradnji hrvatskih radničkih obiteljskih domova u Donjoj Dubravi kraj Zagreba.

Ova osamdeset i četiri radnička doma, što će biti izgradjeni kroz sto dana, tek je neznatni dio rada predvidjenog u izgradnji Nezavisne Države Hrvatske za godinu tisuću devetstotina četrdeset i prvu.

U smislu Poglavnikove odluke:

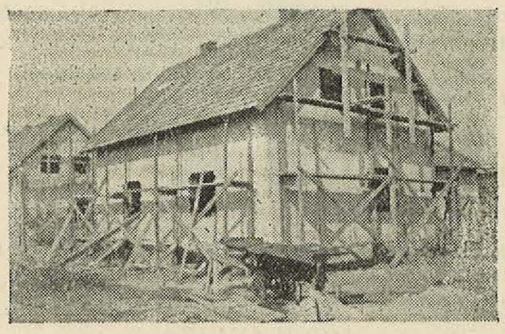
Neka ovaj posvetni kamen bude biljeg Ustaške svijesti.

Neka ovo budu domovi sretnijeg života hrvatskih radničkih obitelji u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.
Neka ovo naselje dade pečat novom Ustaškom poretku.
Neka se zove »naselje Ante Starčevića, Oca Domovine«.
Za Dom Spremni!

Dano u Zagrebu, dne 7. lipnja 1941. g.

Poglavnik
Nezavisne Države Hrvatske
Dr. Ante Pavelić

Ministar zdravstva Nezavisne Države Hrvatske: dr. Ivo Petrić v. r. Ravnatelj ureda za izgradnju hrvatskih radničkih obiteljskih domova: ing. Ivo Bulić, v. r. Predstavnik hrvatskog radničtva podnačelnik grada Zagreba: Tomo Biljan, v. r.

POGLAVNIKOV GOVOR PRIGODOM ZAKLETVE PRVIH HRVATSKIH ČASNIKA (PORUČNIKA)

Hrvatski časnici!

Ovoga časa položiste svečanu prisegu. Položiste je kao Hrvati i kao vojnici. Nema na svijetu veće i svetije stvari, nego što je zakletva. Onaj, koji ju polaže, pa i u običnome životu, zalaže za stvar, kojoj je prisegao, sve svoje najsvetije i najbolje, svoju dušu i svoj život, a za svjedoka zaziva Svemogućega, pred svojom savješću i pred svijetom, za svjedoka, da će se držati obveze, koju na sebe tom prisegom preuzima.

Tako je to u običnome i dnevnome životu. Nu kud i kamo veće i više značenje ima ova prisega, koju Vi polažete. To veliko značenje daje njoj Vaše zvanje i stališ komu pripadate. Vaše zvanje jest časno i vitežko. Vitezovi nikada ne prekršuju svoje riječi, a najmanje svoje prisege. Vi medju prvima izabrani, znam da ćete svetost ove položene prisege pod cijenu svoje časti i pod cijenu svojih života neokaljanom očuvati.

Gospodo hrvatski časnici! Vaše imenovanje znači najveće povjerenje, koje Vam hrvatska domovina poklanja i najveće pouzdanje, koje ja u Vas polažem. Povjerenje i pouzdanje za velika djela, koja Vas čekaju u ratu i miru, na kopnu, na moru i u zraku. Djela, koja ćete Vi trajno vršiti za dobro sadanjih i budućih pokoljenja, za cjelokupni hrvatski narod i za našu uskrslu Nezavisnu Državu Hrvatsku. Vašom hrabrošću i vojničkom sposobnošću branit ćete u ratu domovinu od svake pogibelji. U miru odgajat ćete kao časnici za svijesne državljane i za dobre Hrvate mladež, koju će Vam narod i država povjeriti. Vaši vojnici bit će Vam harni za znanje, koje će od Vas steći, i za izobrazbu, koju ćete im dati, a Vaš hrvatski i drugarski postupak prema njima bit će kadar učiniti, da će Vas se sa ponosom sjećati i onda, kada se iz vojničtva nakon izvršene vojne dužnosti svojim domovima, svojim poljima, svojim radionicama i svojim zvanjima povrate.

Hrvatski narod, Nezavisna Država Hrvatska i ja računamo na Vašu vjernost.

Vjernost je stara poslovična i slavna značajka hrvatske krvi. Hrvat nikada nije svojom vjerom okrenuo, a hrvatski vojnik i hrvatski

časnik bio je, a takav će sigurno i zauvijek ostati, upravo primjer prave i nepokolebive vjernosti.

Ja sam sretan da Vam mogu ovo govoriti. Sretan sam, da me je dopala čast, da kao prvi glavar Nezavisne Države Hrvatske nakon više od osam stoljeća po prvi put u potpunoj slobodi hrvatskog naroda i u potpunoj suverenosti i nezavisnosti Države Hrvatske prvim izobraženim i novo imenovanim mladim hrvatskim časnicima hrvatske vojske govorim.

Vas je zapala sreća i čast, da ste prvi izobraženi mladi časnici danas po prvi put kao sinovi oslobodjenoga hrvatskog naroda u potpuno Nezavisnoj Državi Hrvatskoj nakon toliko stoljeća položili prisegu vjernosti, i kao prvi stupate na stazu, kojom su kročili od davnine Vaši predci, u oružju slavom ovjenčani ratnici časnici, koji su svojim vojničkim sposobnostima i junačkom krvi medje omedjašivali hrvatske zemlje. Znam i vjerujem, da ćete biti dostojni tih predja, da ćete biti dostojni velikih vojničkih vrlina, kojima se hrvatski narod odlikuje.

Znam, da ćete osvjetlati obraz prvog hrvatskog Vojskovodje, koji je u ovo kratko vrijeme svojim umom, svojim velikim vojničkim sposobnostima hrvatsku vojsku stvorio i na noge postavio.

Gospodo hrvatski časnici!

Vjernost za vjernost! U vjernosti, u radu, u hrabrosti budite

Za Dom — Časnici odgovaraju: Spremni!

Zagreb, 13. lipnja 1941.

POGLAVNIK JE DAO SMJERNICE VELIKIM ŽUPANIMA I USTAŠKIM DUŽNOSTNICIMA ZA PROVEDBU USTAŠKIH NAČELA U UPRAVNOJ POLITICI

Gospodo Veliki Župani! Ustaški dužnostnici!

Ja sam vas pozvao ovamo da sada, blizu tri mjeseca nakon uspostave Nezavisne Države Hrvatske, i u časovima, kada se uprava u državi sredjuje, da vam rečem nekoliko riječi o vršenju dužnosti, o vršenju državnih poslova, koji su vam povjereni, o vršenju i o zadaćama u radu u hrvatskome narodu. Vi ćete poslije toga imati prilike, u svojim neposrednim predpostavljenim ministarstvima, a napose ministru unutarnjih poslova i Poglavnom pobočniku za Ustašku organizaciju iznijeti u kratko svoja opažanja, na koja nailazite u vršenju svoje dužnosti i primiti od njih izravno za pojedine slučajeve i za pojedine grane javnog života i posebne upute.

PREVRAT JE IZVRŠEN UZORNO

Gospodo! Mi smo proživjeli rat i ustanak. Proživjeli smo državni prevrat, proživjeli smo uspostavu Nezavisne Države Hrvatske. Prvih dana odvijao se prevrat onako, kako se to normalno više manje svagdje dogadja i dogadjalo. Ja sam uvijek stajao na stanovištu, da se revolucija ne može organizirati, a najmanje tok revolucije, ali da se može organizirati duh i stanoviti broj najodlučnijih, najjačih boraca, koji u času državnog sloma imaju za dužnost i treba da budu sposobni provesti revolucionarni posao i uspostaviti vlast na način, koji je samo u takvim prilikama moguć.

U hrvatskoj domovini, u hrvatskom narodu, prevrat je izvršen, možemo hvala Bogu, mirne duše i ponosno reći, egzemplarno, uzorno i upravo stručno, jer koliko povijest kazuje, gotovo nigdje u nijednom narodu nije državni udar, nije državni prevrat izvršen u miru i tako glatko, recimo tako i organizirano i tako brzo kao što se to dogodilo na 10. IV. 1941. u hrvatskoj domovini.

Buduća pokoljenja bit će svima, koji su na tom sudjelovali i koji su to tako uzorno i valjano proveli bezuvjetno zahvalna, a u prvom redu bit će zahvalna našem Vojskovodji g. Slavku K v a t e r n i k u, koji je na čelu stvarno i organizatorno u tom prevratu sudjelovao i vodio ga. Kažem bit će zahvalna buduća pokoljenja radi toga, jer je hrvatskom narodu u tom i takvom načinu izvršenja prevrata spašena imovina u bajoslovnim svotama, spašeni su životi u nedokučivim brojkama, i spašena je napose čast, a dokumentirana je naša sposobnost. Svatko je izvršio u tim časovima svoju dužnost upravo časno i dolično. Ja moram kod ove zgode istaknuti posebno jednu upravo, u takvim vremenima i za takvo vrijeme neobičnu činjenicu, da je hrvatski narod, a napose svi oni, koji su u času prevrata na prvim mjestima radili i vodili, radili s toliko poštenja, i s toliko osjećaja odgovornosti, da se — moram reći — gotovo nije niti dogodilo, da bi bio i jedan novčić i jedna banica pronevjerena od onog novca, koji je bio zapljenjivan, koji je bio sabiran od bježeće neprijateljske vojske. To je jedna činjenica, na koju je trebalo posebice upozoriti, jer ona dokumentira tradicionalno poštenje Hrvata.

Gospodo! Na čast svima, koji su u tom času vodili, služi napose, što u tom času i u tom razdoblju nisu bila vršena ni osvećivanja, ni bezrazložna i nepravedna prolijevanja krvi. Sigurno je, i danas je ustanovljeno, da oružje koje je služilo za prevrat nije bilo zloupotrebljeno.

ZAKONITO PRAVNO STANJE NAKON PREVRATA

Gospodo! Prvi dani, prvi tjedni, a možemo reći i prvi mjeseci života Nezavisne Države Hrvatske tekli su i prolazili u znaku revolucije. Svatko je smatrao svojom dužnošću, a imao je takvo i pravo, da poslove, koji su se u tim prilikama nadali, izvršili vlastitim pobudama, na način kako je to najbolje znao. I to je bilo potpuno dobro. Medjutim, gospodo, naša briga bila je odmah, da se u državi uvede čim prije zakonito pravno stanje i u prvom redu da se provede normalna i pravna uprava u cijeloj državi.

UPRAVNO UREDJENJE

Zato je trebalo donijeti stanovite zakone, zakonske odredbe, zato je trebalo postaviti odgovorne osobe na odgovarajuća i odgovorna mjesta. U pogledu uprave postojale su upravne jedinice, općine, koje osim svog autonomnog djelokruga imadu i neke administrativne državne funkcije. Zatim su postojali kotarevi, a onda su postojale na našem području još i banovine, dočim izmedju tih ustanova nije bilo administrativne uprave. Hrvatskoj državi nametnula se odmah zadaća da uvede dijelom novu administraciju, a dijelom da staru prilagodi novim prilikama. Općine ostaju, one imaju mogućnosti vršiti tu funkciju, koja im po naravi stvari pripada, koja će još posebnim zakonima biti uredjena. U prvom smislu upravne vlasti jesu kotarske oblasti. Osim iznimaka morali smo ustanoviti, da je činovništvo i namješteničtvo kotarskih obla-

sti bilo dijelom nesposobno, i bezvoljno, da u Nezavisnoj Hrvatskoj Državi vrši zadaću, koja mu pripada po zakonu i po naravi stvari. Kažem, to je bilo u većini s iznimkama, koje mi znademo, a koje i narod vani u svojim krajevima znade.

USPOSTAVA VELIKIH ŽUPA

Mi smo trebali uspostaviti još jednu ustanovu, koja odgovara našoj prošlosti, a koja je potrebna za našu sadašnjicu i za našu budućnost. Uspostavili smo Velike Župe. Uspostavljene su stare tradicije hrvatskog naroda iz vremena, kad je hrvatski narod još moguće živio u svom primitivnom državnom uredjenju. S vremenom su od plemenske zadaće prelazile župe na područje modernije uprave. Ja sam tu tradicionalnu, povijestnu ulogu Župa nastojao spojiti sa suvremenim zahtjevima sredjene i uredjene uprave u državi. Radi toga sam u prvom redu nastojao, da se Župe pokrivaju teritorijalno s nekadašnjim starim županama. Budući da bi takvih župa bilo previše, to sam spojio po nekoliko starih povjesnih župa zajedno, i napravio sam ih Velikim Županama. Nastojao sam, da te Velike Župe dobiju i svoja povjesna imena iz doba, kada po zemlji hrvatskoga naroda još nisu bile povlačene granice, koje su u prošlosti odredjivale ili nutarnje razrožnosti ili neprijateljski protivnici, koji su od vremena do vremena dolazili u položaj, da u Hrvatskoj vladaju. Radi toga imademo danas povjestna imena na približno povjestnom području Velike Župe. Ta činjenica ima služiti da dokumentira našu davnu i veliku prošlost, da smo mi Hrvati bili u svojoj domovini upravno organizirani u vremenima, kad mnogi drugi narodi još uopće nisu imali sredjenog državnog života. Ona imade dokumentirati, da je hrvatski narod u davnoj prošlosti, već pred tisuću godina imao svoje uredjenje po kojem je živio i da je bio organiziran. Stara imena i stara područja dozvala su u pamet tu našu prošlost, koja je bila časna i slavna.

PROFANIRANA BANSKA ČAST

Gospodo! Bansku čast nismo uveli, jer je ona u posljednjih 20 godina i nešto prije toga osramoćena i profanirana i jer je banska čast i banska služba u prošlosti često puta bila nesreća za hrvatski narod. Istina je, to je jedna osebujnost, koja nas razlikuje od svih drugih naroda u ovom dijelu Europe i po kojoj nas se ne može poistovjetiti s nijednim drugim narodom, ali za ovo vrijeme, za ovaj čas je to narodu tužna uspomena na tužna prošla vremena, napose iz nedavne prošlosti, kad je ta banska čast bila svedena na obično sluganstvo i izmećarstvo tudjina. Kada dodje vrijeme, ta osebujnost hrvatskog naroda doći će opet dolično i časno do izražaja.

REVOLUCIONARNO JE VRIJEME PROŠLO

Gospodo! Uspostavio sam Velike Župe, postoje kotarevi, postoje općine, postoji redarstvo, postoji oružničtvo. Može biti tu i tamo nije još

sve usavršeno, no sve to može biti dovedeno u stanje, u kojem se može sasvim potpuno i besprikorno odvijati. Ali to je uspostavljeno i to znači novi čas u našem unutarnjem državnom životu, čas o kom morate svi napose voditi osobitog računa. Revolucionarno vrijeme u smislu prevrata samoga je prošlo. Nastupilo je vrijeme redovitog normalnog upravnog života.

Najveće jamstvo slobode i normalnog gospodarskog života i razvitka, najveće jamstvo unutarnje i vanjske sigurnost, jest valjana zakonita i korektna uprava. Dok je u početku, kako sam spomenuo, svatko imao dužnost, a i pravo, da na svoju ruku po najboljem svom znanju i uvidjavnosti vrši raznovrsne državne akte, to od časa, kada je uspostavljena redovita uprava nema nitko prava, da na svoju ruku, po svojoj uvidjavnosti, a još manje po svojoj volji ili po svom hiru vrši bilo kakav državni akt, koji zasjeca u polje državne uprave. Ne samo, da nema nitko prava, nego ima svatko dužnost, da se kani svakog čina, svakog djelovanja, koje bi na sebi nosilo i najmanji trag samovolje, bezakonitosti ili čak i protuzakonitosti. Sve što se u upravi u unutarnjem državnom i javnom životu dogadja i odvija, mora biti u potpunom skladu sa zakonima i mora biti vršeno po osobi, koja je po zakonu i moralno odgovorna. Svatko tko izvan toga vrši bilo kakvu vlast, taj vrši zločinstvo na državi i na narodu, ogrješuje se o temeljno načelo dužnosti, odgovornosti i spada pod udar kaznenog zakona.

DUŽNOST ŽUPANA, STOŽERNIKA I LOGORNIKA

Što je dakle vaša dužnost?

Dužnost svih onih na koje država prenosi bilo koji pa i najmanji dio svog suvereniteta povjeravajući mu, da u njezino ime vrši upravne čine, jest ta, da imade pod največom svojom vlastitom odgovornošću strogo bdjeti nad tim, da u njegovom području nitko bez obzira na to što je i, nikada, bez obzira na to u kojim prilikama, i pod kojim uvjetima ne smije se uplitati i miješati u upravnu vlast, ne smije je vršiti na svoju ruku, u svoje ime i bez ovlasti zakona, i predpostavljenih vlasti. To je aksiom!

Druga dužnost vas na koje država, opet ističem, prenosi jedan dio svog suvereniteta na stanovitom području i time vas čini odgovornim za najveće svoje dobro, za svoj suverenitet, jest da budno bdijete i sa zakonom u ruci branite, da nitko, koji je ovlašten vršiti upravne čine, ne prekoračuje niti za dlaku ona prava, koja mu zakon daje.

JAMSTVO ZA SLOBODU I SIGURNOST DRŽAVLJANA

Gospodo! Vršenje uprave unutar granica zakona, vršenje upravnog čina sa sviješću dužnosti i odgovornosti, jest najbolje i ujedno jedino jamstvo za slobodu i sigurnost državljana, za sigurnost svakog čovjeka koji živi na području te države. Organi državne vlasti imadu zadaću vršiti razne akte i čine u korist države i narodne zajednice, ali prva i najvažnija njihova dužnost jest, zaštititi slobodu, sigurnost života i sigurnost imovine svakog državljanina, i svakog onog tko u državi živi i u njoj se nalazi. Samo u tom duhu, kojim su u državi zaštićeni životi, zaštićena sloboda i imovina, samo onda može država živjeti, prosperirati, samo onda mogu njezini državljani računati na svoje napredovanje, i samo onda cijeli narod i njegova država mogu računati na poštivanje sa strane drugih naroda, sa strane vanjskog svijeta. Radi toga, gospodo, ja vas molim kao ljude, ja vas pozivam kao osobe, na koje je država prenijela dio svog suvereniteta, ja vas nalažem kao pripadnicima Ustaškog pokreta, da se ovog aksioma, ovog načela i ove dužnosti najstrože pod svim okolnostima i u svakom času držite. Tražim od vas, da zahtjevate od svakog vašeg podčinjenog, od svakog državljanina i od svake osobe, bila ona naš državljanin ili stranac, koji u vašem području živi, da se toga drži, da se prema tome vlada i da prema toj maksimi u tom području živi.

KOMPETENCIJE

Gospodo! Ja ću vam spomenuti još samo nekoliko riječi o kompetencijama. Kad države nastaju ili se uspostavljaju naravna je stvar, da se kroz neko vrijeme pobrkavaju i kompetencije, čak se dogadja, i sigurno će se još dogadjati, da se pobrkaju medjusobno čak kompetencije izmedju upravnih i sudbenih vlasti. To donosi za sobom revolucija i revolucionarni život. Kod nas u tom pogledu nije potrebno o tome gotovo ni riječi reći, jer kao kulturan narod imali smo svoje institucije iz prošlosti, pa je napose kod nas razlika izmedju uprave i sudovanja, bila uvijek tako izgradjena i tako precizno odredjena, da je bila moguće bolje provedena i u ovo revolucionarno vrijeme nego kod mnogih drugih naroda.

Ali naša sloboda, naša Nezavisna Država uskrsnula je u doba, kada je novi duh zavladao u cijelom prosvjećenom svijetu. Nastala je u času, kada su naši susjedi, prijatelji i veliki narodi sa svojim providencijalnim vodjama i dobrim se dijelom već i sada stvaraju te je i pod tim okolnostima bila u cijelom našem narodu svijest o potrebi tog novog poredka već tako reći usvojena, jer je čitavi hrvatski narod — ja sam o tome duboko osvjedočen, a vi osobito vani to vidite i možete se najbolje osvjedočiti — već godinama obračunao s dosadašnjim poredkom, s takozvanim demokracijama praznih riječi i obećanja i sam se opredijelio i zaželio novi red, novi život autoritativnog državnog sustava. Kada su nastale te nove okolnosti, nametnule su i nama dužnost, da i državna uprava bude primjereno tome nanovo organizirana. Zato su se nametnule i vama nove zadaće i novi način rada.

VLAST VELIKIH ŽUPANA

Gospodo! Tko je uprvom redu izvršitelj državne uprave u zemlji?

Kraj i uz državnu vrhovnu vlast, a to je vlada, prvi i najvažniji izvršitelji državne unutrašnje uprave jesu Veliki Župani. Veliki Župani stoje na čelu Velikih Župa. Njima je povjerena cjelokupna uprava na tom po-

dručju. Oni imadu pravo, imadu dužnost u Velikoj Župi svu upravu voditi, upravom ravnati i vrhovnu državnu vlast na području svoje Velike Župe predstavljati.

Dakle! da svima bude jasno: neposredni glavni organi jesu Velike Župe, a Veliki Župani jesu izvršitelji uprave u tom području. To su oni, koji izdaju naloge, kojima je cjelokupno činovničtvo i namješteničtvo u Župi odgovorno i, koji prema vladi nose i svu odgovornost za sve ono, što se u području njihovih Župa dogadja. To je zato tako jer to odgovara duhu i smislu sredjene uprave, jer to odgovara postojećim zakonima. Sve grane u pojedinim Župama usredotočene su u predstavniku Velike Župe, Velikom Županu. Vama je svima dužnost da o tome vodite računa, vaša je dužnost, da narod poučite o tom, i svima je vama dužnost, da Velikog Župana u izvršenju te dužnosti podupirete. To se razumije samo po sebi, da niže upravne jedinice, općine i kotarevi stoje pod neposrednom i izravnom upravom i nadzorom Velikog Župana. Veliki dio od vas ovdje prisutnih ste ustaški dužnostnici, vi ste eksponenti Ustaškog pokreta i to porazdijeljeni po Velikim Županama, kotarevima i općinama i selima.

Gospodo dužnostnici! Sada, kad ste čuli da upravu Velike Župe vodi isključivo Veliki Župan i da za sve pred najvišom državnom vlašću nosi podpunu odgovornost, onda vam je jasno, kako se prema ovoj državnoj upravnoj instituciji imate držati. Ustaška organizacija vodila je državnu upravu, u kotarevima, u časovima, kad državne uprave uopće nije bilo, ili je bila tako okrnjena, da se nije moglo s njezinom normalnom funkcijom računati. Od časa, kad je normalna državna uprava po konstrukciji Velikih Župa i Velikih Župana uspostavljena i u kolotečinu stavljena, Ustaška organizacija, Ustaški pokret kao takav sa državnom upravom u pojedinim Županama nema izravno i neposredno više nikakva posla. Dužnostnici Ustaškog pokreta imadu i kraj toga veoma važnu i odgovornu zadaćcu. Moguće pred narodom, pred povješću i pred vanjskim svijetom još i veću i odgovorniju dužnost.

DUŽNOST USTAŠKIH DUŽNOSTNIKA

Vaša je dužnost:

1. Organizirati po cijeloj zemlji, svaki na svom području zdrave jedinice Ustaškog pokreta, organizirati medju narodom najbolje, najsavjesnije, najispravnije, najčestitije Hrvate i usredotočiti u organizaciji Ustaškog pokreta, u logoru i taboru i t. d. kako je to već predvidjeno, da se kroz cijelu domovinu, kroz sav hrvatski narod i formalno stvori čvrsta okosnica, koja će hrvatski narod biti kadra zadržati u slobodi, koja će biti kadra sačuvati ga od nezdravog tudjinskog, a i domaćeg nehrvatskog, protuhrvatskog, nesocijalnog i protusocijalnog upliva i nametanja. Dakle, gospodo dužnostnici, vaša je prva dužnost provesti zdravu i čestitu Ustašku organizaciju, izabirajući u prve redove najčestitije, najbolje i najzdravije i najhrvatskije Hrvate.

2. Vaša je dužnost staviti se i stajati na raspolaganju državnoj vlasti, predpostavljenoj po Velikim Županama i Velikim Županima. Svagdje, gdje državna vlast bude trebala vaše pomoći, vi se imate njoj staviti na raspolaganje, i imate izvršavati zdušno sve ono, što ta vlast od vas bude u interesu očuvanja, i poštivanja zakona, u interesu naroda zatražila.

3. Dužnost vaša je vrlo opsežna i vrlo važna. Velikim Županima, njihovi najbliži suradnici, podčinjeni vrše posao u uredima, te ne mogu stajati uvijek u neposrednom i trajnom kontaktu i dodiru sa širokim slojevima naroda, jer kad bi bili cijeli dan izvan ureda, ništa se ne bi radilo. Vaša je ustaška dužnost, da taj neposredni, trajni doticaj držite izmedju širokih slojeva naroda i državne vlasti u tim područjima, u Velikim Županama. Vi ste oni, koji živite neposredno u narodu. Vi znadete narodne potrebe, vi znadete narodne nevolje, morate ih znati, vi ste oni, koji ćete Velikim Županima, upravnim jedinicama svakog časa, kadgod to treba, doći i priopćiti, što treba, na čem pojedini krajevi, pojedina sela pate, na čem trpe, šta trebaju i kako žive. Vaša je dužnost, da ih upozorite, vaša je dužnost, da im saopćite, vaša je dužnost, da im na taj način pomognete.

Druga strana te dužnosti jest, da vi u narodu, u širokim slojevima naroda sve ono, što od državne vlasti dodje, što je u skladu sa zakonima, da to narodu rastumačite, da narodu prikažete onako, kako to jest, da ga uputite, i da na taj način spriječite, da bilo tko neodgovoran, zlonamjerno i nepozvan narodu krivo tumači, krivo prikazuje ili ga čak i huška protiv državne vlasti.

NADZOR NAD RADOM ČINOVNIKA

Gospodo dužnostnici! Ima još jedna konačna vaša ozbiljna i velika dužnost. To je pravo, koje vam ja dajem, jer leži u naravi naše državne i političke strukture, da vi stojeći u neposrednom i neprestanom doticaju s narodom, budno pazite, je li činovničtvo primijenjuje ispravno zakone, da li činovničtvo na svim područjima izvršuje svoju dužnost, i je li bilo čim i bilo na koji način radi protiv interesa naroda i protiv interesa države. Svaki od vas ima dužnost budno bdjeti i time Velike Župane podpomagati. Nitko od vas nema prava ni dužnosti, da neposredno i izravno takve nekorektnosti, što bi ih koji činovnik gdje počinio, sam ispravlja. Nema dužnosti niti prava, da ih sam nadomjesti, ali ima svetu dužnost da to, štogod opazi, što je protiv interesa naroda ili države, sa strane kojeg činovnika bilo učinjeno odmah dojavi u prvom redu Velikom Županu, istodobno i svojoj Ustaškoj vrhovnoj vlasti, to jest Glavnom Ustaškom Stanu.

Ja vam to pravo dajem i ovu dužnost stavljam, namećući vam i dužnost najveće savjesnosti i najvećeg osjećaja odgovornosti, jer to je najveća odgovornost bdjeti i paziti na druge i po potrebi njega optuživati, onaj koji optužuje mora biti sam pravedan, mora biti vidovit, mora znati razabrati i vidjeti, mora imati osjećaj o odgovornosti za ono što čini.

Vi se sjećate, da sam ja ovdje narodu i Ustašama, na Trgu Stjepana Radića pred nekoliko tjedana rekao: »Ja nosim pred narodom i ja ću nositi kad se uprava u hrvatskoj državi uredi punu odgovornost za svakog činovnika«. Ja ću tu odgovornost doista i nositi i zato ovlašćujem vas, i nalažem vam da me u tom poslu poduprijete, jer ako se sjećate, ja sam rekao, da ću tu odgovornost nositi, ali da će meni svaki onaj, koji u ime države vrši vlast, osobno i izravno odgovarati. Ja ću protiv svakom moći postupati, kad budem imao izravne, sigurne, pouzdane, nepristrane i razborite podatke o njegovim činima, o svakom prekršaju, zločinu, koji budu učinjeni protiv zakona, protiv naroda, protiv države. Držim, da ste me svi potpuno razumjeli i da ovoga časa svi vidite i znadete točno opredijeljenje i razlučene dužnosti i ulogu koju imate vršiti u narodu.

SVIJEST ODGOVORNOSTI

Dužnostnici! Vršit ćete veliku i svetu ustašku misiju: organiziranje, podizanje hrvatskog naroda. Vršit ćete dužnost nadzora, da činovnik hrvatskom narodu ne učini nepravde, kršeći zakon i iskrivljujući zakone i može biti zabacujući zakone. To je tako velika, to je tako zamašita dužnost, da onaj koji je s njom počašćen — a to ste vi — da mora imati svijesti svoje velike odgovornosti, i da svaki onaj, tko nije čiste prošlosti, tko nije kao Hrvat, kao čovjek, tko nije čiste prošlosti privatno, tko nije čiste prošlosti socijalne, da će se sam od te dužnosti ukloniti i napraviti mjesto onome, koji je za to mjesto i svrhu sposoban. On će to učiniti prije nego li budem ja morao na bolan način tu operaciju izvesti. U Ustaškoj organizaciji na tako odlučnim mjestima, na tako važnom polju, u časovima, kad stvaramo povjest, kad udaramo temelje za stoljeća života i sreće budućih naših pokoljenja, mora svaki sa najvećom sviješću, sa najvećom odlučnošću, sa najvećim osjećajem dužnosti metnuti na vagu velika djela i sebe te savješću poštenog i pravednog čovjeka, savješću poštenog i pravog Hrvata sebe odvagnuti.

ŠTO SE NIJE SMJELO RADITI

Gospodo! Ovo je jasno, što su kompetencije. Nabrojat ću nekoliko slučajeva, da vidite na primjerima, što se nije smjelo raditi u času, kad je uspostavljena administracija i što se u budućnosti ne smije raditi. Čitao sam u novinama, da je logornik u Osijeku izdao odredbu tko smije, tko ne smije prodavati nekretnine. U Osijeku imade Veliki Župan, postoji zakon o nekretninama i to ne može biti logornik, koji ne može izdavati ovakove ovlasti i koji s time raspolaže. Njegova je dužnost upozoriti vlasti, da moguće neke osobe prave neku manipulaciju na primjer s draguljima, dragocjenostima, nešto što stoji u protuslovlju s Ustaškim načelima, i što ide na štetu hrvatske države, na štetu onoga, što hrvatska Ustaška vlada u ovoj državi provodi. Dužnost mu je smjesta upozoriti na to državne vlasti i Glavni Ustaški Stan, izravno mene. Državna vlast je

ona, koja mora tu zahvatiti, državna vlast je ona, koja mora spriječiti svako protupravno činjenje, koje mora onoga, tko radi na taj način kazniti.

Imadete poduzeća, trgovine, imadete židovska poduzeća, židovske trgovine. Židovi ne mogu i ne smiju ostati medju nama, medju hrvatskim narodom; iz svih razloga, koji su vama poznati, pa i iz razloga, jer su toliko zla hrvatskom narodu učinili. Radi toga njihovi poslovi, njihove trgovine, njihov obrt i veletrgovine, ne mogu ostati u njihovim rukama, nego će biti preuzete po državi, nacionalizirane i država će ih privesti narodnim svrhama i vodjenje tih poslova će dati hrvatskim sinovima, a dotle se u pojedinim poduzećima postavljaju povjerenici. Ali ne može ustaški logornik i tabornik postavljati povjerenike u židovskim poduzećima. Ne može to ni Veliki Župan, ne može to činiti nitko drugi, nego samo ministarstvo koje je za to odredjeno, koje u tom pogledu vodi nadzor nam imovinom u cijeloj zemlji.

Ustaški stožernik, logornik i tabornik, može i ima pravo i dužnost ministarstvo upozoriti, da se u nekom mjestu u stanovitoj židovskoj trgovini ne nalazi povjerenik, da ga se zaboravilo postaviti, ako je potreban ili da je onaj, koji je tamo povjerenik nepošten, nekorektan, neuredan, dakle da oštećuje hrvatsku državu, hrvatski narod, imade dužnost to javiti preko svoje nadležne vlasti, ministarstvu neka providi, neka odredi, da se to ne dogadja, ali ne može sam to odrediti. Molim vas lijepo, ne može ustaški tabornik, logornik imenovati državnog činovnika. Vi znate, da državnog činovnika imenuje samo država, nadležni ministar, a neke i Veliki Župan, ali ga ne može imenovati stranačka organizacija. Čini mi se, da se je dogodilo, da je negdje jedan stožernik imenovao i sudca. A vi znate, da sudca može imenovati samo Glavar države i nitko drugi. Zašto? Jer sudac, kad sudi, sudi o imovini, o slobodi i životu državljana, dakle sudeći o životu državljana, njihovoj slobodi imade na sebe prenesen najglavniji dio državnog suvereniteta. To ne može biti, nije moguće, da jedan logornik, tabornik ili stožernik imenuje sudca. Ne može ustaški dužnostnik odrediti kontribuciju, da nametne jednom kraju, da pojedini ljudi moraju plaćati desethiljada, stohiljada ili pedesethiljada dinara u neki fond. Zašto? Bez obzira, tko je to, bez obzira na to, na koga se to odnosi, ne može raspolagati s tudjom imovinom bez državne vlasti. Dakle samo državna vlast u svojoj hijerarhiji u ministarstvu, po njezinim predvidjenim odredjenim organima može, kad dobije za to naročito odobrenje vlasti, raspisati kontribuciju. Ali niti to ne može učiniti Veliki Župan, niti kotarski predstojnik, niti sam ministar na svoju ruku. To ne može učiniti niti logornik niti stožernik.

Napose ne može ustaški dužnostnik izdati cedulju i naložiti državnoj blagajni, da ima isplatiti 50.000 kuna ili ne znam koliku svotu. Možda je to za poštenu, dobru i potrebnu svrhu, ali to nije put, nije to kompetencija, nije to organ, koji na to ima pravo, koji to može. Znade se tko

državnim poreznim blagajnama može izdavati isprave potpisane s odnosnim potpisima i pečatima providjene, kao naloge za isplaćivanje novaca.

Imade bezbroj primjera, na koje bi se moglo kazati, recimo iz prakse, što se smije a što se ne smije činiti. Nu iz onoga glavnog, što sam spomenuo, iz glavne temeljne točke, bilo je po prilici jasno svakomu, što se može, što se ne može, što se smije i ne smije, što se mora i što se ne mora. Ja to ne ću više spominjati, ne ću spominjati pojedinih slučajeva, jer bi mogao nabrojiti veliki niz, ali na jedno da vas upozorim.

ČINOVNIK I USTAŠKE DUŽNOSTI

Ustaška organizacija imade dužnost organizirati narod. U tu organizaciju mogu spadati i državni činovnici, pače i trebaju spadati državni činovnici, ili samoupravni činovnici, ali, istodobno njihove ustaške dužnosti, te dužnosti koje imaju u Ustaškoj organizaciji moraju biti tako udešene, da ne budu na uštrb i na štetu državne uprave. I ne može se i nije normalno da pojedina ustaška organizacija poziva činovnika, namještenika, državnog ili samoupravnog u vrijeme, kada on mora vršiti svoje uredovne poslove, bilo u uredu, bilo izvan ureda, na neke posebne ustaške dužnosti, koje mogu trajati recimo dan, dva, tri u vrijeme, kada on mora vršiti svoju službu. Ne smije se to činiti, jer to daje povoda da čovjek kaže: kod ustaške vlasti da ne može doći na dužnost, jer vrši posao u uredu, a u uredu kaže, da je pozvan na ustašku dužnost, pa da ne može tamo biti, a on sjedi medjutim u kavani ili šeće. To je ljudski, to je normalno, to se može dogoditi, ali da se takove stvari ne dogadjaju, treba dužnosti organizacije dovesti podpuno usklad s dužnostima činovnika i namještenika, koji mora vršiti svoj posao. Isto tako kao što ne će poslati seljaka, da ostavi posao, da ostavi kosu i da dodje na službu ili sjednicu, tako isto ne ćete pozvati ni činovnika izvan ureda da vrši posao, koji onaj čas može biti i najhitniji, ali koji može mjesto njega obaviti i drugi, koji se ne nalazi u državnoj službi.

PAZITI I BDJETI NAD SVETIM PRAVIMA HRVATSKIM

Gospodo! Ja sam slobodan upozoriti vas, na ono, što sam svojedobno rekao: »Mi se ne ćemo nikome osvećivati«. I to je istina. Mi ćemo sa narodnog tijela, s Hrvatske države snagom svakog zakona odstraniti sve ono što može biti na štetu hrvatskog naroda i hrvatske države. Mi ćemo snagom zakona nemilosrdno kazniti sve i svakoga tko digne ruku proti hrvatskim državnim institucijama, tko digne ruku protiv interesa hrvatske države. Bilo komu drago, bilo kada i bilo gdje. Ali to će se činiti, i to se čini, samo putem zakona, samo na temelju zakona i samo po slovu i smislu zakona. Nitko nema prava, da to učini na svoju ruku. Nitko nema prava da progoni, da kažnjava za bilo koje čine privatnike, a to nema prava ni Ustaška organizacija kao takova, a napose nemaju to pravo, niti to smiju činiti ustaški dužnostnici. Kao što sam malo prije rekao, kao što imate dužnost i zadaću, da pazite i bdijete, da svaki državni

organ, da svaki državni činovnik vrši apsolutno svoju dužnost, da izvršuje zakon i da imate dužnost upozoriti u svakom slučaju, gdje se to ne dogadja, ili gdje se zakon krši, isto tako imadete dužnost i to svetu dužnost paziti i bdjeti nad tim da li se bilo tko, bilo gdje i bilo kada ogriješuje o sveta prava hrvatskog naroda, o njegovu slobodu, o njegovu sigurnost, o njegovu čast, o njegov ponos i o interese Hrvatske države. Imate nad tim bdjeti i paziti, imate dužnost svaki slučaj bezizimno staviti do znanja svojoj višoj nadležnoj vlasti putem Glavnog Ustaškog Stana; imate dužnost upozoriti državne organe i tražiti od njih, da postupaju u svakom takvom slučaju, da se znade, da se može znati, jesu li državni organi proti takvom zlodjelu, zločinu postupali ili nisu i da bude svaki slučaj protiv države spriječen i da svaki zločin protiv nje bude nemilosrdno i strogo kažnjen.

NITKO NEMA PRAVA NA »SVOJU POLITIKU«

Gospodo! Hrvatska državna ustaška vlada imade svoju politiku, imade svoju vanjsku i unutrašnju politiku. Imade naročito izvjesnih unutarnjih narodnih interesa, koji su označeni s izvjesnom unutarnjom politikom. Zapamtite: nitko nema prava u ime hrvatske državne vlade praviti nekakvu svoju unutarnju politiku. Ne može biti, da svatko, kad se sjeti i gdje se sjeti, pravi svoju posebnu politiku, ili da pravi svoju socijalnu ili svoju vjersku, ili neku naročitu kulturnu politiku. Samo čitav Ustaški pokret kao cjelina ima po Ustaškim načelima praviti ustašku politiku, a nitko ne može sam i ne smije na svoju ruku praviti neku naročitu politiku.

Ja mislim, da ste me i u tom razumjeli. Ne možem, da govorim konkretno, netko pravi katoličku politiku, netko muslimansku, netko, što ja znam politiku socijalnu u stanovitim pravcima. Imademo načela, svatko se imade tih načela držati, i svatko u svakoj važnoj političkoj stvari imade se ravnati apsolutno po uputama i direktivama vrhovnog mjesta Ustaškog pokreta.

NE SMIJE SE RADITI NA SVOJU RUKU

Gospodo! Recimo, ne bi se smio dogoditi ovaj slučaj, da negdje jedan organ državne administracije ili jedan ustaški dužnostnik, logornik, tabornik ili stožernik premješta pučanstvo s jednoga mjesta na drugo, odredi, naredi, da se pučanstvo te općine, ili toga kotara ima preseliti u drugu općinu ili kotar. Kako s kojom ovlašću, s kojom svrhom, zašto? Zato su pojedina ministarstva, koja imadu svoje ustanove, državna i narodna ponova, to jest ponova narodnog života raseljivanja i iseljivanja imade pred očima čitavi kompleks toga pitanja. Mi imamo u inozemstvu preko milijun Hrvata. Mi ćemo im omogućiti da se povrate u svoju domovinu. Ali zato mi trebamo sve ovdje prirediti. To se mora voditi po nekom sustavu, a ako bi bio slučaj, da svatko na svoju ruku premješta pučanstvo iz jednoga mjesta u drugo, onda bi bila suvišna vlada, onda bi bila

suvišna organizacija, bila bi suvišna čitava politika koja se u tom pravcu vodi.

NITKO NIJE GOSPODAR TUDJEGA ŽIVOTA

Ne treba, da vam spominjem, gospodo, još jednu bitnu najprimitivniju zasadu: a to je, da nitko nije gospodar tudjega života, da nitko sam na svoju ruku ne smije nikakvim okolnostima zadrijeti u najprimitivnija prava čovjeka, njegovo pravo na život. Svi zakoni cijeloga svijeta dozvoljavaju nužnu obranu. Svako u nužnoj obrani imade pravo zahvatiti i tudji život da obrani svoj.

Hrvatski narod imade to isto pravo putem zakona, da brani svoj vlastiti život i za obranu svog vlastitog života da stavi u pitanje i pogibao života onoga, tko na njegov život navaljuje. Na to imade hrvatski narod pravo kao cjelina i to pravo punom šakom vršiti preko svojih redovitih i izvanrednih sudova. I vršit će ga bez ikakovih ograničenja, koliko to njegovi životni interesi zahtijevaju, ali nitko na svoju ruku, bio to državni činovnik, bio to ustaški dužnostnik bilo koje vrste nema prava tudji život da sam na svoju ruku mimo zakona i mimo zakona predvidjenog suda oduzeti, jer onim časom on se stavlja sam izvan zakona, jer počinja zločin i državna vlast, hrvatska državna vlast, Ustaška vlada mora proti njemu postupati i postupati će kao proti svakom zločincu koji tudji život dira.

Gospodo! Svaki slučaj, opetujem, gdje god se pojavi bilo što upereno protiv interesa hrvatskog naroda i hrvatske države imate dužnost smjesta dojaviti, svojoj vlasti saopćiti, upozoriti, omogućiti saznanje, i državna vlast, organi državne vlasti postupat će, a ako ne bi postupali, saopćite meni pa ću ja postupati protiv državnim organima.

USTAŠKO POLITIČKO REDARSTVO

Gospodo! U cijeloj hrvatskoj državi postoji državna uprava, postoji hrvatsko domobranstvo, postoji oružničtvo, sve organi koji izravno vrše vlast. Postoji Ustaška organizacija, postoje ustaški dužnostnici, koji imaju one velike svete i teške zadaće, koje sam Vam sada spomenuo. Ali kod vršenja izravne vlasti imade još samo jedan ustaški organ, a to je Ustaško političko redarstvo, koje se postrojava, a djelomično je već i postrojeno i koje će vršiti snagom zakona, progoniti, sprečavati sva politička zločinstva u Hrvatskoj državi. Ustaško redarstvo djeluje i djelovat će na temelju zakona, bit će isprva redoviti organ, radit će suglasno i složno sa ostalim organima, ali bit će providjeno takvima ispravama, da njihova istovjetnost i njihovo ovlaštenje nigdje i nikada ne bi moglo doći u sumnju. Svaki drugi, tko bi bez toga ovlaštenja, ili bez isprava, koje potpuno utvrdjuju njegovu istovjetnost, — tko drugi izvan zakonom predvidjenih slučajeva — takvu vlast vršio u tom pravcu, odgovarati će pred zakonom.

SVAKI ZAKON SE MORA IZVRŠITI DO ZADNJEG SLOVA

Gospodo! Spomenut ću vam samo jošte jednu činjenicu. Hrvatska država, Ustaška, seljačka država jest i ima biti i postat će država, u kojoj se zakon mora do kraja izvršivati. Stoga vas upozorujem, na vas apeliram, da se u cijelom narodu, u cijeloj državi, zato neumorno, neiznimno zauzmete, da zakone koji izidju, da zakonska odredba, koja bude proglašena nije nikakva formalnost, da nije napravljena za nekakve političke zakulisne sumnjive svrhe, nego je donešena radi narodne potrebe, i da se mora do skrajnih granica, do skrajnih konsekvencija i do zadnjeg slova izvršiti i da znadete, i da svima, svatko i svakome kažete, da ne će ovdje biti, da zakon, da njegova moć traje tri dana, osam dana, a onda da ga ima svaki pravo gaziti, nego da zakon, koji se god stvori, koji god bude donešen, koji su zakoni do danas donešeni, da će se imati do skrajnih konsekvencija izvršivati sve dotle, dok god je zakonitost na snazi.

I bit će.

Gospodo! U toj izvanrednoj zakonskoj odredbi je mišljeno na takvu pasminu. Naravno nije mišljeno na ono malo činovničtvo ili namješteničtvo, koje smo mi u državnoj službi zatekli i preuzeli, ako je bijesom neprijatelja može biti moralo ući tamo i glasovati da spasi koricu kruha, da spasi djecu i obitelj. Nije pod tim mišljen radnik, koji je pod terorom kakve internacionalne organizacije morao u komunističkoj stranci nositi crvene klinčeke, nego su mišljeni oni, koji su kako sada rekoh — mislili da će na ledjima, na časti, na poštenju hrvatskog Ustaškog pokreta isplivati sad, kao što su i prije pod svima i svakim režimom na prva mjesta i na odlučnom položaju isplivali. To su pokušali i, jer nas ne poznaju, da nisu shvatili, jer misle, da je ovo samo promjena režima, kao što je i do sada bilo. Ali osvjedočit će se, da to nije, i vidjet će kako mi mislimo.

SMRTNA KAZNA ZA INTERVENCIJE

U toj izvanrednoj zakonskoj odredbi, braćo, vidjeli ste, da je udarena smrtna kazna po prijekom sudu za intervencije. Kroz kojih 20 godina bio se uvriježio balkanski način, da svatko traži zagovora, da svatko promiče svoje privatne interese, pa da zato treba uvijek nekog prijatelja, nekog kuma, strica, a onda ima ljudi, koji vide da je taj posao unosan, da su te intervencije veoma velik dohodak. Čitavi javni život u bivšoj državi nije bio ništa drugo nego javno interveniranje putem korupcije, putem podmićivanja, putem primanja mita, putem davanja velikih svota za usluge sa strane države preko posebnika.

Gospodo! U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj tko potraži intervenciju ne će dobiti ni ono na što ima pravo, samo ako se posluži tim koruptivnim, tim protuzakonskim, tim sramotnim sredstvom. Vi, gospodo, vi ste oni koji imate u tom, u prvom redu dati primjera i ostati, netaknuti od svake intervencije i svake korupcije. Vi ste oni, koji kao čisti, nepokvareni, netaknuti u tom pogledu imate nemilosrdno svakom takvom poku-

da udovoljimo svojim osobnim, bilo moralnim, bilo materijalnim prohtjevima. Mi smo svi žrtvovali, mi smo dužni žrtvovati svoje snage, svoje vrijeme, svoju udobnost i svoje užitke za rad, za posao, za državu i za narod.

I, braćo, i svatko od nas mora biti prototip marljivosti, svaki od nas mora biti poput mrava, svaki od nas mora biti sabran, promišljen i požrtvovan, mora biti velikodušan, čestit i moralan. Tko po birtijama, tko po gostionicama i kavanama banči, taj u Ustašku organizaciju ne spada. Tko slavi slave, tko šegluke pravi, tko se akšamlucima bavi i tko daje zabavljati svoja osjetila s balkansko-ciganskom muzikom i razbijanjem čaša, taj je neprijatelj hrvatskoga naroda, jer taj truje njegovu krv, i njegovu dušu.

Svatko ima svoje duševne i tjelesne potrebe odmora, ali vi svi morate, kako u službi, kako na poslu, tako u svim drugim stvarima pred narodom i ljudima prednjačiti.

U SLUŽBI NARODA

Braćo i gospodo! Rekao sam: mi smo Nezavisnu Državu Hrvatsku stvorili, mi je danas izgradjujemo, mi u nju i za nju za narod sve svoje uložiti i založiti moramo, za nas nema drugih, nema prečih, nema važnijih dužnosti.

Svakog časa, svakog sata, svaki od nas mora biti spreman da sve svoje za hrvatski narod i Nezavisnu Hrvatsku Državu dade i žrtvuje.

Nu, ni to ne bi bilo dosta. Svaki od nas mora imati pred očima, da svi služimo ne pojedinim osobama, ne pojedinim grupama, ne pojedinim strujama, jer hvala Bogu, kod nas toga nema, jer mi moramo svijesno da služimo jednom jedinstvenom i vrhovnom cilju, hrvatskom narodu i hrvatskoj državi. Budite sigurni, da nikada pod nikakvim okolnostima kod nas ne će nastati nikakva struja, niti kakva frakcija. A svi drugi štogod misle, štogod sanjaju, da bi moglo pod vidom prikrivenih nekih krilatica hrvatskom narodu štetiti, ili tkogod misli, da iz ličnih nekih svojih ambicija mećući na sebe krinku bilo kakve ili nebulozne ili izmišljene, ili ishitrene ideje, ili zlorabeći ime, znakove ili embleme nedostojno i nečasno, pa i naših prijateljskih velikih naroda, tim radi protiv interesima hrvatskog naroda i tim se ogrješuje, tim se kukavno ogrješuje i o uzvišenu čast i o uzvišene ideale naših velikih prijatelja i saveznika, čiji su ideali i naši ideali.

Gospodo i braćo! Oni koji su mislili, da je hrvatski narod osudjen vječno da drugome robuje, oni koji su se nadali, da će u ovim velikim dogadjajima preokreniti svjetsku povjest i da će hrvatski narod ostati rob, i da ne će znati, umjeti i sposoban biti sam sobom gospodariti i upravljati, svaki se je takav kruto prevario. Oni koji misle, da će doći, da će se povratiti vrijeme, kada bi hrvatski narod opet došao tamo, gdje je bio, da bi opet došao u zarobljeničtvo, došao u položaj, da bude tudjim slugom, isto tako se kruto i ljuto varaju, jer ovu slobodu, ovu nezavisnost,

koju je hrvatski narod stekao, nitko mu je više ne će oduzeti, ili ćemo svi prije izginuti.

Zato, braćo, tražim od sebe, tražim od mojih najužih suradnika, tražim od vas sviju, da budemo uvijek — za Dom!

— Spremni! — gromko su odgovorili ustaški dužnostnici!

Zagreb, 30. lipnja 1941.

POGLAVNIKOV PROGLAS NARODU ZA BORBU PROTI BOLJŠEVIZMU

Hrvati!

Naš saveznički veliki njemački narod nalazi se u ratu sa moskovskim boljševizmom. Slavne njemačke vojske po odluci Führera i pod njegovim vrhovnim zapovjedništvom brane Europu od židovsko-boljševičkog divljačtva, koje je htjelo sve narode zarobiti i staviti ih pod svoju razornu i nasilničku vlast. Htjeli su Europu izgladnjeti, tako da narode na kukavan način zaskoče i pod svojom tiranskom vladavinom zasužnje. Napose su moskovski-židovsko-boljevički vlastodržci bili pošli provaliti u zemlje jugoistočne Europe i Balkanskoga poluotoka.

Poznato je, da su moskovski boljševici bili uvijek neprijatelji hrvatskoga naroda, da su uvijek podupirali beogradske velikosrpske vlastodržce, te na umu imali hrvatski narod pod svoju vlast dobiti, seljaku zemlju oduzeti, a hrvatske kulturne i duševne tekovine uništiti i razoriti.

Nepobjedive, i do sada nevidjenom ratničkom slavom ovjenčane njemačke vojske, tuku drzovitog boljševičkog nasrtnika, koji je spremao propast svijetu.

Hrvatski narod ne može ostati mirnim promatračem u ovom velikom i sudbonosnom času, već sav gori od želje da sudjeluje u toj borbi za uništenje najvećeg neprijatelja čovječanstva i hrvatstva, tim više, što su moskovski samodržci dan u oči našeg oslobodjenja bili sklopili savez sa beogradskim vlastodržcima, e bi time u zadnjem času spriječili naše narodno oslobodjenje i spasili tamnicu hrvatskoga naroda — bivšu Jugoslaviju.

Udovoljujući željama, što mi sa svih strana Nezavisne Države Hrvatske i svih narodnih slojeva dnevno stižu, odlučio sam odobriti, da se stvore dobrovoljne vojne jedinice, koje će se rame uz rame sa slavnom njemačkom vojskom boriti proti zajedničkom neprijatelju.

Pozivam

stoga Ustaše i ostale hrvatske rodoljube u starosti od 20 do 32 godine, koji su vojnički izobraženi i koji žele stupiti u svetu borbu protiv drzovitom boljševičkom nametniku, a za slobodu potlačenih naroda, te napose za sigurnost, čast, mir i blagostanje hrvatskog naroda, da se od-

mah prijave kod najbližega »popunidbenog zapovjedničtva« (bivšeg vojnog okruga) koje će ih po već primljenim zapovjedima i uputama zaprimiti, opskrbiti i predati nadležnome vojnom zapovjedničtvu.

Pozivam

u tu dobrovoljnu vojnu službu izobražene u svim vrstama oružja kopnene vojske, mornarice i zrakoplovstva. Istodobno sam odredio da obitelji svih, koji se ovom pozivu odazovu, dobivaju redovitu ratnu potporu.

Hrvatski narode!

Nije tome još ni tri mjeseca što su Führer-ove i Duce-ove vojske pošle u rat za slobodu hrvatskoga naroda. Danas, kada se vodi posljednji obračun sa najvećim neprijateljem novoga poredka i slobode hrvatskoga naroda, sa zakletim dušmaninom obstojnosti Nezavisne Države Hrvatske, dužnost je svakoga Hrvata, da za to veliko djelo doprinese svoj udio.

Istodobno je čast za svakog hrvatskog vojnika, da se bori oružjem u ruci rame uz rame starih svojih ratnih drugova, nepobjedivih njemačkih vojnika, s kojima nas veže vjekovno ratno drugarstvo, da tako povjestno bratstvo u oružju ponovimo i za vjekove učvrstimo na slavu, čast i dobro hrvatskoga naroda i Nezavisne Države Hrvatske.

Za Dom spremni!

Dano u Zagrebu, dne 2. srpnja 1941.

GOVOR POGLAVNIKA PRVIM HRVATSKIM ZRAKOPLOVCIMA-DOBROVOLJCIMA PRI NJIHOVOM ODLASKU NA ISTOČNO BOJIŠTE

Hrvatski vojnici i zrakoplovci!

Sretan sam, što vas u ime Nezavisne Države Hrvatske, u ime cijelog hrvatskog naroda mogu pozdraviti u času, kada vi, kao prvi polazite na bojno polje, kao prvi vijestnici hrvatskog naroda pod oružjem, i to napose u času, kada polazite kao hrvatski vojnici, da se borite rame uz rame sa drugovima, njemačkim vojnicima na jednome od najznatnijih bojišta od vijekova, protiv jednom podmuklom i nevjernom neprijatelju, koji je neprijatelj cijelog čovječanstva a napose Nezavisne Države Hrvatske. Proti neprijatelju, koji se nije do sada borio oružjem vitežkim, nego u borbi proti narodima, proti idealima naroda borio se sa nevojničkim, kukavičkim i sramotnim sredstvima; sredstvima, koja i gradjanin mrzi, a koje vojnik prezire; sredstvima, koje vojnik ne može smatrati oružjem dostojnim čovjeka, a napose dostojnim vojnika.

Ja sam siguran, čitav hrvatski narod je siguran, da ćete vi i ovaj put na tom velikom ratištu pronijeti vjekovnu tradicijonalnu slavu hrvatskog naroda i prošlih hrvatskih pokoljenja, te u ovom razdoblju ispuniti nove stranice hrvatskog junačtva, hrvatske vojničke dužnosti i osvjetlati lice nama svima, u anale zapisati još jednu slavnu stranicu, udarajući time temelj vojničkog, vitežkog i junačkog značaja hrvatskog naroda u novoj Europi, u novom poredku i novom razdoblju.

Ponesite u mislima i u srcima sobom uskrslu Nezavisnu Državu Hrvatsku. Ponesite sliku hrvatskog naroda, koji se je netom oslobodio. Mislite na svoju domovinu, a junački i lavovski vladajte nebom nad neprijateljskom zemljom.

Ponesite pozdrav moj, pozdrav Vojskovodje, pozdrav hrvatskog naroda drugovima njemačkim, hrabrim i nepobjedivim vojnicima.

Ja vam želim u ime cijelog hrvatskog naroda, želim vam sreću, želim vam sve, što može doprinijeti vašem junačkom pregnuću. Želim vam, da ona misao, s kojom na ratište idete, bude potpuno ispunjena za veliko dobro čovječanstva, za veliko ratničko drugarstvo s velikim njemačkim

narodom i ostalim saveznim narodima, i za veliku korist hrvatske domovine i za veliku čast hrvatskog naroda.

To vam želim i znam, da ćete i u tom momentu biti za Dom!

Spremni! gromko su prihvatili prisutni zrakoplovci.

Zagreb, 7. srpnja 1941.

GOVOR POGLAVNIKA HRVATSKIM TOPNICIMA-DOBROVOLJCIMA PRIJE NJIHOVOG ODLASKA U BORBU PROTIV BOLJŠEVICIMA

Vi polazite na daleko bojište, gdje ćete se rame uz rame boriti s našim savezničkim vojskama, protiv zajedničkog neprijatelja. Na toj vojni znam da ćete osvjetlati ratničku tradiciju hrvatskog naroda. Ja vam se zahvaljujem u ime svoje i u ime hrvatske državne vlade na tako spremnom odazivu. Za vaš ovako sjajan izgled ide u prvom redu hvala i našem Vojskovodji Kvaterniku, i isto tako hvalu izričem vašim časnicima i dočasnicima.

Tamo na dalekom bojištu pozdravite svoje savezničke drugove, a na tom pohodu pratit će vas Bog i srce i misli cijelog hrvatskog naroda, koji je, ovdje, u domovini, kao što ćete i vi biti na bojištu uvijek za Dom — Spremni!

Zagreb, 19. srpnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR HRVATSKIM VOJNICIMA-DOBROVOLJCIMA KOJI SU POŠLI NA ISTOČNO RATIŠTE

»Siguran sam, da ćete slavu hrvatskog oružja pronijeti svijetom« rekao je Poglavnik hrvatskim vojnicima dobrovoljcima koji su pošli na istočno ratište

Poglavnik je dobrovoljcima iz Herceg-Bosne, s kojima se oprostio prije polaska u rat protiv boljševika, održao ovaj govor:

Hrvatski vojnici!

U času kada polazite dobrovoljno na daleko ratište, sretan sam, da Vas u glavnom gradu Nezavisne Države Hrvatske u ime suvereniteta Hrvatske državne vlade pozdravim i da Vam zaželim, da se na tome pohodu — na koga vesela srca i dobre volje idete — hrabro i junački rame uz rame borite sa starim bojnim drugovima hrvatskoga naroda, sa slavnim njemačkim vojnicima i zajedno s vojnicima prijateljske države Italije, te ostalih naših savezničkih i prijateljskih država i naroda. Ja Vam se zahvaljujem, što ste se spremno i rodoljubno odazvali prvome ratnom pozivu, a što ste učinili s razloga, što u Vama, kao sinovima hrvatskog vojničkog naroda, nema veće želje, nema većega veselja, nego li hrvatsko tradicionalno junačtvo obnoviti i na dalekim ratištima zasvjedočiti.

Vi polazite u rat, u boj s neprijateljem, koji je najpodmukliji, koji je najpodliji i koji je htio ugroziti čitavo čovječanstvo, koji je naročito neprijatelj baš hrvatskog naroda i naše domovine. Ja sam siguran, da ćete vi slavu hrvatskog oružja pronijeti svijetom, baš kao što su to učinili i naši predji. Ja sam siguran,da ćete ovako hrabri, ovako junačkog obličja i srca, kakva jeste svagdje na svakome mjestu dokazati pod svim prilikama, da je hrvatski narod ono, što je i nekada bio: hrabar vojnik, junak i vitez .

Braćo! Hrvatski vojnici! Dočasnici i časnici!

Ponesite tamo na one daleke poljane pozdrave moje, pozdrave hrvatskog Vojskovodje, pozdrave i cijeloga hrvatskoga naroda svojim ratnim drugovima, drugovima onih naroda uz koje ćete se bratski i junački boriti. Pozdravite one zemlje bratske i prijateljske i savezničke, kroz koje

ćete prolaziti. Recite našim saveznicima, da će hrvatski narod — kako vi to već sada dokazujete — s njima se zajedno boriti i braniti se protiv svakoj navali na život, na sredjenost i red, i da će se hrvatski narod s njima zajedno boriti, da se u cijeloj Europi, pa i u našoj hrvatkoj domovini, stvori novi, zdravi red i novi zdravi uvjeti za život svakoga. Podjite mirno, podjite bez brige, jer Vaše obitelji, jer Vaši roditelji, Vaša braća, sestre i žene i djeca bit će osigurani. Za njih će se dotle brinuti Hrvatska Nezavisna Država. Tamo na ratištu — kao i ovdje — svi budimo: Za Dom!

— Spremni! — gromko odgovaraju vojnici.

Zagreb, 21. srpnja 1941.

GOVOR POGLAVNIKA Dr. ANTE PAVELIĆA OSJEČKIM RADNICIMA I RADNICAMA

Sestre radnice! Braćo radnici iz hrvatskog Osijeka!

Tek pred nekoliko dana naš dični Vojskovodja Slavko Kvaternik bio je kod vas u vašoj sredini. Došao je sav veseo i sretan i razdragan vrhu svega onoga, što je kod vas čuo, što je vidio, što je doživio! Oko njega slilo se je tamo hrvatstvo, slilo se hrvatsko radničtvo, da manifestira veliku ljubav prema cijelom hrvatskom narodu, veliku ljubav i svoju odanost prema uskrsloj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Donio mi vašu poruku, da vam je želja, da dodjete u današnji glavni i prijestolni grad Hrvatske, da ovdje u glavnom gradu manifestirate na isti način svoje hrvatstvo i svoju radničku svijest.

Ja sam veseo, ja sam sretan, da vas ovdje danas, na povjesnom ovom trgu vidim ,da si možemo pogledati u oči da čujem kucaj vaših srdaca. Ja vas u ime vlade Nezavisne Države Hrvatske pozdravljam, i u ime vrhovničtva Nrzavisne Države Hrvatske na ovom povjesnom trgu ja vas bratski, hrvatski, ustaški, ljudski i radnički pozdravljam.

Kroz desetljeća i više govorili su nam neprijatelji hrvatskog naroda i neprijatelji naše domovine, da se sa zastavama, da se sa zastavicama i kićenim govorima ne može napuniti prazan radnički želudac i da stoga radnik ima odbaciti svoje ime narodno, da ima odbaciti svoju narodnu misao, ljubav prema svojoj domovini i znak svoje narodnosti. Rekli su, treba se brinuti samo za kruh. Istina je, dok god na zemlji žive ljudi a ne andjeli, treba se brinuti i za kruh svagdašnji.

Nu sve radničke organizacije, svi radnički pokreti, svi radnički sindikati, ne samo kod nas, nego nigdje na svijetu nisu mogli osigurati radniku svagdašnji kruh. Dok je narod, kojeg je dio radničtvo, dok je zemlja na kojoj se radnik rodio zarobljena i pod tudjom tiranijom, ne može biti za radnika kruha, niti ruha, ne može biti za njega mira ni počinka, ne može biti ni prosvjete, niti ljudskog života dok je njegova cijela domovina, njegov cijeli narod pod kopitima tudjina i neprijatelja.

Tko će riješiti socijalno pitanje u jednoj zemlji, u jednome narodu, dok tom zemljom, tim narodom gospodare tudjini, a taj tudjin nema na umu probitke i životne potrebe niti jednog razreda zarobljenog naroda,

već ima na umu interese svoje, interese bliže okoline, a u našoj nedavno proživljeloj povijesti, interese jedne najgospodskije, najpokvarenije klike, balkanskih tirana, balkanskih bezdušnika.

To su i tako govorili opći neprijatelji hrvatskog naroda, a onda su došli i naročiti neprijatelji, koji su svoj nacionalni ponos, koji su svoje dostojanstvo narodno, ljubav prema svojoj domovini, prema rodjenoj grudi, rodjenoj majci, zamijenili bezobzirnim, odnarodjenim medjunarodstvom, internacionalizmom. Oni su govorili, što će vam vaša domovina, što će vam vaša država, cijeli svijet je zajednička naša domovina i država.

Jest, braćo radnici i sestre. Kad radništvo cijelog ostalog svijeta spozna bratstvo radnika bez razlike narodnosti, onda će ga hrvatski narod priznati, ali dok drugi svi i svaki za se gledaju, zločin je od hrvatskog radnika tražiti, da prezre i odbaci svoje.

Braćo i sestre! Oni su govorili tako, ali su radili još i gore. Gdjegod je tko dobronamjerno pokušao, nastojao, da se u bilo čemu poboljša radničko stanje, oni su riječima to odobravali, ali na djelima kvarili, jer njima nije u interesu, da se radničkom staležu poboljša stanje, nego im je u interesu da se stanje pogorša, da budu radnici nesretni, nezadovoljni, da budu time lakše postali njihovim plijenom, da budu plijenom internacionale, židovske — u zadnjoj liniji — kapitalističke klase.

Sestre i braćo! Mi smo vidjeli, vidjela je cijela Europa, cijeli svijet, da tamo, gdje je stvorena radnička država, u sovjetskoj Rusiji, nije gospodar radnik, već su gospodari najodurniji i najpokvareniji židovi ovoga svijeta.

Sestre i braćo! Nije istina, da u narodnosti, u poštivanju svoje domovine ne može radnički stališ doći do potpunog zadovoljenja svojih probitaka, svojih želja. Pod tudjinom to postići ne može, ali u svojoj vlastitoj nezavisnoj državi može i mora. Može i mora, jer za zdrav narod i za jaku državnu vlast ne može biti nešto nemoguće, što je u ljudskim rukama, što nije nije u Božjim. Kad smo mi mogli tolikog nasilnika i dušmanina, što je vladao nad hrvatskim narodom, srušiti i Nezavisnu Državu Hrvatsku uspostaviti, posao i djela, za kojeg su svi malodušni tvrdili, da je nemoguć, kad smo mogli to napraviti, moramo moći riješiti i radničko pitanje u Hrvatskoj. Sigurno je, da nigdje to pitanje nije riješeno, pa ne bi moglo ni kod nas biti riješeno s konferencijama, sa skupštinama, s pregovorima i s razgovorima, ali ono može i bit će riješeno sa zakonskim odredbama.

Vi ćete vidjeti, da će u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj radnik zadobiti onaj moralni položaj, kojeg je dostojan, koji odgovara i interesima radničkog stališa i interesima cijelog hrvatskog naroda. Govori se i mi smo naučili čitati u pokvarenom jeziku, u novinstvu, o privrednicima. Do sada pod tim imenom ja sam vidio najčešće samo špekulante. Privrednik je onaj koji proizvadja za sebe i druge, a ne onaj, koji privredjuje na muci drugoga, a samo za sebe. Privrednik je onaj koji radi, proizvadja i tako za sve privredjuje.

Sestre i braćo! Meni su u ova tri mjeseca rekli mnogo puta za nekog čovjeka: »Sposoban je, nenadoknadiv je na svom mjestu.«

Je li dobar Hrvat? — upitao sam.

E, to ne možemo ništa reći — odgovorili su mi.

Braćo, hrvatskom narodu i Hrvatskoj državi vrijedniji je onaj, koji je manje sposoban, ali je svoje sposobnosti upotrijebio na korist hrvatskog naroda, nego stotine onih, koji su najsposobniji, a svoje sposobnosti su dali u službu neprijatelja i protivnika hrvatskog naroda. Ali na pravom mjestu pravi čovjek u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj jest i bit će samo onaj, koji radi, koji proizvadja i koji je spreman državu, koju smo stvorili i svojom krvlju braniti!

Sestre i braćo! Vi ste vidjeli, da smo odmah na početku života uskrsle Države Hrvatske u svojim brigama i u svojim poslovima imali na umu baš probitke radničkog stališa. Ti probitci i potrebe radničkog stališa uvijek su, svakog dana na pisaćem stolu u ovim dvorima i svakog dana po nešto, što je god moguće i koliko je moguće, odatle ide u život, da se utjelovljuje. Vi ćete vidjeti, da s onim što smo počeli ne ćemo zastati i mogu vam ovdje reći, da će u skoro vrijeme biti postavljeni temelji hrvatskih radničkih domova i u vašem i u našem Osijeku.

To je mali dio u našem programu, u našem radu, ali ono što vam mogu izravno obećati, jest to, da u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, dok smo god mi ovdje, ne će kapitalisti više izrabljivati radnika. Kapitala će biti, ali će služiti radniku. Kapitaliste, i ako su svi demagozi socijalnih pokreta protiv njemu vikali, ne samo da ih nisu odstranili, nego ga nisu bili ni umekšali. Hrvatska državna vlada prihvatila je za jaku najodurnije kapitaliste, što su kod nas bili i goni ih, ali budite sigurni, da će isto tako proći i oni drugi kapitalisti, koji nisu Židovi, ako u Hrvatskoj državi židovski budu radili. A ja vam kažem, ako ne ispune uvjeta koje propisuju Ustaška načela, da ne će dugo čekati, da ih to zahvati!

Sestre i braćo! Ja sam do sada ispunio sva svoja obećanja, pa ću ispuniti i ovo, budite sigurni!

Sestre i braćo! Vi ste dokazali, da radnik može biti dobar radnik, da se može brinuti za svoje stališke probitke i da ujedno može stupati pod hrvatskom zastavom, a dokaz da netko tko stupa pod hrvatskom zastavom može i mora biti suradnik i prijatelj radniku, dokazat ću ja, jer tko ne bude tako radio, ne ćemo ga smatrati ni Hrvatom.

Sestre i braćo! Hvala vam od srca. Ja vam ponovno velim, da sam veseo i radostan što na ovom povjesnom trgu biju srca radnika i Hrvata. Molim vas, ponesite moj bratski, radnički i hrvatski ustaški pozdrav svima drugovima i drugaricama u vašim radionama, u vašim poslovima, u vašim društvenim prostorijama i recite im da je Nezavisna Država Hrvatska stvorena zato, da je za nju prolivena dragocjena krv zato, da u ovoj zemlji svatko tko radi bude imao kruha, ruha, mira i blagostanja. A radnik je u prvom redu onaj, koji radi i dok radi neka bude siguran, da je hrvatska država njegova, da će ga ta država štititi, da će državna

vlast biti na njegovoj strani. A onda ja sam siguran i znadem, da će radnički stališ osviješten hrvatski, kad s čekićem i alatom radi za kruh svoj svagdašnji, radeći za cijeli narod, za cijeli hrvatski narod, istodobno misliti i imati na srcu i umu, da u svakom času, kad bi ova njegova domovina, ova Hrvatska, mukom, pregorima i krvlju stečena Nezavisna Država, došla u pogibelj iznutra ili izvana, da će ostaviti čekić, primiti pušku i braniti je do zadnje kapi krvi.

Pozdravite mi Osijek, lijepi grad. U njemu ima lijepih kuća, zgrada, a lijep je napose zato, jer ste u njemu vi, svijestni, probudjeni, oduševljeni radnici Hrvati. On je grad za koji se uvijek reklo da leži na jednoj izloženoj, ugroženoj točci.

Recite osječkom radničkom narodu, da Osijek nije više izložen niti ugrožen, jer za njim stoji danas cijeli hrvatski narod, stoji Nezavisna i suverena država Hrvatska. Recite im, da će ona tamo sveta hrvatska zemlja biti oplodjena i plugovima hrvatskog seljaka, a ne tudjinskih dobrovoljaca, recite im, da smo mi ovdje sigurni, da će vaše žuljeve i trudne radničke ruke u toj nekad izloženoj točci izvršiti svoju dužnost.

Recite im, da smo mi svi skupa tamo i ovdje uvijek za Dom — spremni!

Zagreb, 19. srpnja 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR NOVINARIMA

Na adresu hrvatskih novinara odgovorio je Poglavnik:

— Gospodo hrvatski novinari!

Doista se veselim, da vas mogu vidjeti na okupu ovdje, prvi put u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Ja znadem i važnost novinarskog poziva, a znadem vaše poteškoće i, znadem sve zapreke i poteškoće, koje se novinarama u novinskom poslu nameću u vrijeme kao što je ovo, što mi proživljujemo, u vrijeme, kad se uskrsla država stvara, povija i odgaja, u vrijeme, kad se borite s tolikim poteškoćama, nametnutim sa strane rata takoreći u cijelom svijetu i posebice s poteškoćama na koje vi nailazite u sredini, stvorenoj s dvadesetgodišnjim strašnim robovanjem hrvatskog naroda i s prilikama, koje je neprijatelj u našoj domovini stvorio.

Ja to znadem i tim većma cijenim i ja i svi moji suradnici vaš požrtvovni i teški rad. Znadem, da je vama, napose hrvatskim novinarima u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, sada namijenjena i jedna posebna velika dužnost u novinstvu i preko novinstva u čitalačkoj publici i preko toga u širokim slojevima naroda.

Mi smo krvarili kroz dvadeset godina čitajući novine. Srce nam je krvarilo, jer su novine bile rasadište — moram reći i tešku riječ nemorala, širenja nemorala u hrvatskom narodu. Vi svi znadete i svi smo se zgražali nad kronikom novinstva, kriminalnom kronikom, gdje je novinstvo služilo zato, da loše pogorša, da ružno još poružni.

Na opće zadovoljstvo danas se u hrvatskom narodu i nakon ovog kratkog vremena, što Hrvatska Država postoji, još je novinstvo postalo hrvatsko, mora ustanoviti, da je ta bolesna pojava iz hrvatskog novinstva odstranjena. Ta činjenica, to djelo jest zamjerno i od osobite pohvale i nagrade.

Gospodo novinari!

Vi se imadete boriti s još jednom strašnom poteškoćom, boriti se s poteškoćom jezika. Hrvatski je jezik kroz dvadeset godina upropašćen. Lijepi čisti hrvatski jezik je nagrdjen, iznakažen na najsramotniji način. Iznakažen je putem bivše vojske, škola, putem službenih spisa, napose putem novinstva. Nažalost moram reći, da na tom putu još nismo došli dotle, gdje bi morali biti. Nije krivnja na vama, nego na svemu onome što

je dvadeset godina na hrvatskom narodu počinjeno. Dopustite, da Vam reknem: jezik naroda, svakoga naroda, nije medju najmanjim i najzadnjim dobrima naroda. Što više, ja držim, da je jezik jedan od prvih dobara naroda.

Državne vlasti, svagdje na svijetu ili štite ili obećavaju, da će štititi narodna dobra materijalna i duhovna. Kod nas mi imamo najbolju volju, da štitimo i branimo i za narod sačuvamo sva narodna dobra, materijalna i duhovna. Tim većma nam je dužnost da to — po mom sudu — jedno od najvećih narodnih dobara osobitim načinima i sredstvima štitimo. Kao što bi bio zločin uništiti narodna dobra: šume i rude, uništiti umjetnost, duhovni život naroda, kao što bi bio zločin uništiti narodne običaje, nošnje, kud i kamo veći zločin bi bio dopustiti, da i dalje ostane hrvatski jezik iznakažen i iznagrdjen, kao što je to bio po neprijatelju iznakažen i iznagrdjen.

Budimo iskreni, golema krivnja je na Hrvatima, hrvatskim intelektualcima, koji su tako brzo upravo nevjerojatno brzo — podlegli balkanštini baš u najosjetljivijoj strani narodnog života, podlegli baš u jeziku.

Ja, vas, gospodo, molim, da osim toga, što će državne vlasti sa snagom državnih zakona zaštititi hrvatski jezik. Ja vas molim, da vi, koji ste prema širokim slojevima naroda najpozvaniji, da si uzmete stvar čistoće hrvatskoga jezika k srcu, da uložite čim više truda, da uložite samostege, samodiscipline u to, da se u hrvatskom novinstvu ne pojavljuje više unakažen i pokvareni, nagrdjeni hrvatski jezik.

Gospodo! Podjite u sveučilišnu knjižnicu i izvadite hrvatske novine od prije godine 1918. i ne trebate dalje ići. Neki bi si mogli dati truda to pročitati, pa će tamo, čitajući jedno ili dva godišta, naći čiste izraze hrvatske za sve pojmove, za koje se danas upotrebljuju balkanski, nagrdjeni, nekulturni izrazi. Kad čovjek čita danas spise, koji prolaze kroz urede i novine, onda dolazi na pomisao, da ova generacija, koja na tom radi, uopće ne čita hrvatske literature iz prošlosti. Nije moguće zamisliti da su službeni dopisi, koji su dolazili iz Beograda, mogli tako pokvariti hrvatsku literaturu — valjda Šenou nitko više ne čita! — našu beletristiku koja je tiskana prije 1918. godine — ne bi mogli podleći takovom jeziku.

Pisanje, govor, a napose pisanje jednim jezikom razrovanim jest pomanjkanje vlastite samostege. Mora čovjek prije nego metne na papir riječ pitati se, je li to hrvatska riječ ili nije. Zamislite se malo, je li se ta riječ može nadomjestiti s drugom riječi ili ne postoji hrvatska riječ, kojom se taj pojam označuje.

Ja znam, da ste vi svi u ovo vrijeme tako natrpani poslom, a posebice novinski posao, da je posao časa, da treba izvršiti stanoviti posao, a da se nema mnogo vremena razmišljati, jer do tog časa to mora biti u tiskari, na ulici u prodaji itd. Ti poslovi stalno na vas navaljuju, ali kraj svega toga, ja vas molim za suradnju u tom poslu, da odredbe, koje u tom pravcu izadju, ne ostanu mrtvo slovo, a da i prije toga poduzmete

sve, učinite sve. Budite apostoli čistoće hrvatskog jezika, jer ste vi pred širokim narodnim slojevima najpozvaniji za to, jer ste najpozvaniji i imate najveće mogućnosti za to.

Ja vam se zahvaljujem na onom, što ste učinili prve dane prevrata uspostave Nezavisne Države Hrvatske, jer ste učinili to, da je novinstvo moglo odmah, istog časa nastaviti radom, i tako je narod mogao od novinstva odmah i u časovima prevrata imati što više. Zahvaljujem vam se trudu, koji ulažete kroz ova tri mjeseca u tom teškom poslu, tim težem, što nisu izvjesne stvari, osobito novinstvo, mogle biti u tako kratko vrijeme svedene u kolotečinu.

Molim vas i siguran sam u vašu najodlučniju, vašu najspremniju i najzdušniju suradnju na velikom djelu izgradnje Hrvatske Države, na izgradnji novog duha u novo vrijeme, u novom poredku. Onako kao što ste do ovog časa, znadem da ćete i naprijed još više sve učiniti, da naša Nezavisna Država Hrvatska postane čvrsta zaštita i trajna zaštita cjelokupnom hrvatskom narodu ,da ona, skupa s vama, s velevlašću tiskom, osigura zauvijek ne samo kulturni napredak širokih slojeva naroda, nego i zauvijek osebujnost hrvatskog naroda i osebujnost Nezavisne Države Hrvatske, za koju smo bili i bit ćemo uvijek »Za Dom!« —

»Spremni!« — prihvatili su jednoglasno prisutni novinari.

Zagreb, 24. srpnja 1941.

POGLAVNIKOVE RIJEČI HRVATSKIM ŽENAMA

Hrvatice sestre!

Ispunio se davni san hrvatskoga naroda. Naša hrvatska domovina, za koju su kroz stoljeća ginuli najbolji sinovi Hrvatske, naša hrvatska domovina, za koju su se borili Hrvati slavni vojnici, čija je slava oružja pronašana svijetom, naša hrvatska domovina, za koju su tisuće i stotine tisuća hrvatskih sinova u davno vrijeme odvodjeni kao roblje, naša hrvatska domovina, za koju su tisuće, a možda i stotine tisuća hrvatskih kćeri odvodjene kao robinjice, grabljene s našeg ognjišta, naša hrvatska domovina, za koju su se zalagale i hrvatske žene, držeći budnu svijest u domu, odgajajući za nju svoju djecu, doživjela je svoju apoteozu, postala je ono, što su naši veliki rodoljubi njoj spremali, ono, što su naši narodni proroci naviještali, postala je samostalna i Nezavisna Država Hrvatska. U razdoblju vijekova hrvatski je narod davao i dao svoje najbolje, da se hrvatska zemlja očuva hrvatskim pokoljenjima, davao je najdragocjenije, da ona ne bude uništena. Mi, ovo pokoljenje, sretni smo, što smo nakon tolikih patnja i muka naših predja, nakon toliko njihovih žrtava, doživjeli najveću sreću, uspostavu Nezavisne Države Hrvatske.

Sestre!

Vi ste u zadnjem razdoblju, u zadnjim desetljećima radile. Radile ste sve, što ste mogle, da se u vrijeme, najteže za hrvatski narod, u vrijeme najsudbonosnije, u borbi protiv najkrvoločnijem i protiv najgorem neprijatelju, u domovima, u kućama podržava visoka i budna svijest obitelji; vi ste sa svojom djelatnošću, s ljubavlju, prirodjenom ženskom srcu, činile svoju hrvatsku dužnost. Kad se u poznija vremena bude pisala povijest oslobodjenja hrvatskog naroda bit će to zabilježeno na zlatnim stranicama.

Ja, kao Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske, zahvaljujem Vam na djelu, koje ste izvršile za hrvatsku domovinu. Preko vas, predstavnica ženskih organizacija bivše Hrvatske seljačke stranke, zahvaljujem hrvatskim ženama, hrvatskim majkama, hrvatskim kćerima diljem cijele hrvatske domovine. Kako ste u prošlosti radile, kako ste se u prošlosti iskreno sa srcem, sa svojim snagama zalagale za oslobodjenje, tako ste i u ovo vrijeme častno i dolično izvršile svoju hrvatsku dužnost, dužnost

žene, dužnost Hrvatice. Sada, kad je Nezavisna Država Hrvatska uspostavljena, kad je Nezavisna Država Hrvatska postavljena na noge, shvatile ste plemenito i mudro, da u hrvatskom narodu, u hrvatskoj domovini nema mjesta strankama i strančicama, da nema mjesta razrožnosti, da nema mjesta rascijepanosti, nego da se čitav hrvatski narod ima svrstati u jedan bojni i radni red u svrhu, da se velika tekovina hrvatskoga naroda — Nezavisna Država Hrvatska — održi, uzčuva i uredi.

Sestre!

To vaše plemenito hrvatsko djelo, vjerujte, ostat će takodjer za buduća pokoljenja hrvatskog naroda zalogom i uputom, kako treba raditi, kako treba činiti, kojim putem treba poći, kad se radi o hrvatskom narodu, kad se radi o njegovoj stečenoj državi. Vaš rad bio je budjenje svijesti, vaš rad bio je podržavanje duha, vaš rad bio je često i sitan rad pomaganja sestara i braće, koji su se u borbi za hrvatstvo, za hrvatsku domovinu nalazili umorni, a možda kadkada i klonuli. Vaš rad bio je širenje ljubavi prema hrvatskom narodu, napose prema seljačkom hrvatskom narodu. Vaš rad bio je, da iz doma prenosite ljubav u društvo, da ideje domovine i narodne svijesti probudite u širokim slojevima naroda, da u tim slojevima širite odlučnost, svijest, požrtvovnost i nadu. Taj rad bio je zamjeran i izvršen je u prošlom razdoblju. Danas se svima nama, sestre, i vama, nameću nove dužnosti na novim putevima. Dužnosti, koje su moguće na oko lakše, ali koje su u stvari možda, a ja bih rekao sigurno, mnogo teže, a i mnogo važnije. Kraj dizanja hrvatskog narodnog duha, kraj sitnog rada nama je bila dužnost i rušiti, i svi smo rušili ono, što je stajalo na putu hrvatskom narodnom oslobdjenju. Danas je ono, što je bilo nama neprijateljsko, porušeno, i dužnost je na novim putevima za sve nas, dužnost je graditi. Graditi na svim poljima, u svim smjerovima, na sve strane u našoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. U tom poslu i u tom radu, na tom djelu vas, sestre, čeka velik udio, čeka vas velik rad, čeka vas veliko pregaranje. Mi se danas nalazimo još u velikom i strašnom ratu, ratu, nezapamćenom u prošlosti, ratu, koji će vjerojatno za daleku budućnost, za daleke vjekove, biti isto tako nezapamćen, ali u pokoljenjima dobro uočen. Naša je Hrvatska uskrsla, postala je nezavisna država, i sve naše snage moraju biti upravljene, da ona ne bude samo država po imenu, nego da bude država stvarno. Da ona pruži i da bude u stanju pružiti slobodan, siguran život svakom hrvatskom sinu, svakoj hrvatskoj kćeri, i da svaki hrvatski sin i svaka hrvatska kćer bude u stanju sa svojim grudima, sa svojom desnicom i svakom času, kada to treba u svakoj zgodi braniti je i obraniti je. Ne će više biti potreba, da po zakutcima, da potajno, da u skrovištima postaju društva, organizacije, da se sastaju žene Hrvatice u vidu raznih društvenih imena. Danas je jedan jedinstveni pokret, koji je oslobodilački, a koji je danas bedem za obranu slobode. Ustaški pokret jedinstvena je organizacija u cijelom hrvatskom narodu. Vi ste sve vidjele od prvog časa Nezavisne Države Hrvatske, da sam ja kao Poglavnik Ustaškog pokreta otvorena srca zborio i radio ne

na stranačkoj podlozi, nego na širokoj podlozi jedinstva cijelog hrvatskog naroda. Vi ste vidjele, da sam uspomenu naših velikana, naših vodja i učitelja iz prošlosti stavio na piedestal, na oltar, da čitavi hrvatski narod može u njih gledati, da čitav hrvatski narod može pred njihovim žrtvenicima, pred njihovim sjenama crpsti snagu za rad i život. Vidjeli ste, da sam uz uspomenu velikog Ante Starčevića isto tako podigao na oltar uspomenu velikog Stjepana Radića! Jer ne smije se dogoditi ono, što se dogadjalo u zadnjih deset godina, da imena tih naših velikana budu bilo kome samo agitatorski i korteški cimer za pokrivanje politike, koja nije bila niti hrvatska niti seljačka, nego imaju biti velikani cijelog hrvatskog naroda, pod čijim okriljem, na čijim plodovima se mi danas svi moramo svrstati u jednu neslomljivu falangu, i svi jedinstveno, složno hrvatsku domovinu, Nezavisnu Državu Hrvatsku, učiniti, da ne bude ono, što je bila tu i tamo, koja država, stvorena poslije prošlog svjetskog rata, da ne bude maćeha svojoj vlastitoj djeci, nego da im bude prava mati, mati ljubavi i okrilja. Da ona ne bude prema vani neka čudna gljiva izrasla poslije kiše nego da bude dub, koji će naći dostojno mjesto medju velikim prijateljskim i savezničkim državama, medju velikim i malim nama prijateljskim narodima. Da bude u srcu nas sviju, da u svojoj slobodi u svojoj nezavisnoj državi ne zaboravimo prošlo doba patnje i pregaranja, da se ne pustimo lahkoj zamaglici, misleći da nas ne čekaju više nikakve žrtve. Da budemo svijesni, da je sada za očuvanje naše stečene Nezavisne Države Hrvatske moramo još podnijeti mnoge žrtve, da moramo mnogo pregaranja pretrpjeti, da moramo mnogo truda uložiti, i truda i rada. Samo tako i samo takve smatrat će nas naši veliki saveznici, napose dva velika muža, dva velika preporoditelja Duce i Führer, dostojnim, da budemo s njima na djelu, da budemo s njima u borbi, da budemo s njima u radu za stvaranje novog reda i novog života u Evropi.

Sestre! Ne će biti dužnost ni nas ni vas, da stvaramo družtva, da stvaramo družtvanca, da stvaramo, reći ću tudju riječ, koterije, nego da svi dobro misleći Hrvatice i Hrvati budu ujedinjeni u jednom radnom i bojnom redu. Ne će biti vremena, ne ćemo imati vremena gubiti po sjednicama, gubiti ga po odborima, gubiti ga po raspravama, jer će vrijeme, jer će domovina, jer će država stavljati na nas takve zahtjeve, da ćemo uvijek i svatko morati biti na svom mjestu, da ćemo uvijek svaki i svaka morati biti spremni dan i noć na poziv, na djelo, na rad, a i na žrtvu.

Sestre Hrvatice! Vi danas ovdje i po vanjskom obliku dajete izražaja slikovitosti vaše hrvatske domovine, dajete izražaja Vaše pristupačnosti hrvatskom seljačkom narodu, hrvatskim seljačkim ženama. To je velika zadaća i velika dužnost. Hrvatski Ustaški pokret nije demokratski, jer je demokracija lažna, ali on je narodni. Hrvatski Ustaški pokret nije pokretststališa, ali on je pokret hrvatskog seljačtva i hrvatskog radničtva. Hrvatska Ustaška načela nisu programi, pravljeni na sjednicama, programi, pravljeni po ljudima, koji bi se sastali da izmisle i izmudre nekoliko lijepih riječi, nekoliko točaka, kako bi izbornike na izborima stekli, kako bi dobili gumene kuglice. Hrvatski Ustaški pokret, hrvatska Ustaška načela sažela su sve ono, što hrvatski narod, a najjače hrvatsko seljačtvo u svom srcu osjeća, u svojoj misli nosi i što uvijek pred očima ima. To je hrvatstvo, o komu nema rasprave, hrvatstvo, o komu nema sumnje, jer Hrvat nije nikada u prošlosti, nije sada, a niti će ikada u budućnosti biti član kojeg drugog naroda, nekakvo pleme nekog drugog naroda, nekakvog naroda bez imena ili s novo skovanim imenom, ili možda kakvom kozmičkom formulom označenim. Nikada više ne smije u Hrvatskoj biti da bilo tko, stavi u sumnju osebujnost hrvatskoga naroda.

Sestre, zar ima gdje u ovim krajevima Evrope, zar ima gdje narod, koji bi bio dio drugog naroda. Zar ima gdjegod naroda, kojega bi vi dio mogle biti, kojemu bi vi pripadale kao neki privjesak. To su mogle izmisliti samo najcrnije i najpokvarenije duše. To su mogli izmisliti samo bolestni mozgovi. Nikada više hrvatsko narodno ime, nikada više hrvatska narodna osebujnost ne smije doći, ne u pitanje nego ne smije doći u položaj da se o njemu govori bilo kada i bilo gdje drukčije, nego kao o hrvatskom narodu s hrvatskom osebujnošću.

Sestre!

Nikada više u Hrvatskoj domovini niti bilo gdje na svijetu, ne smije biti da se zemlja naših otaca smatra sastavnim dijelom bilo kakove druge države. Mi smo narod i kao takvi imamo pravo da sami gospodarimo na svojoj zemlji. Sestre! Bilo je toga, ovo što vam ja govorim, u svim programima, bilo je toga na svim skupštinama, bilo je toga na svim veselicama, na svim pijankama, bilo je toga na svim svečanostima. Ali ovoga, što je danas, nije bilo. Jer, kada mi po hrvatskoj zemlji hodamo, onda znamo, da je to Nezavisna Država Hrvatska. Kada danas izidjemo na ulicu i na polje, ne vidimo više šajkača, ali zato vidimo hrvatske domobrance i hrvatsku vojsku. Kuda god danas pogledamo, ne vidimo razne tudjinske izmišljene udružbe, društva, četnike i slično; nego vidimo, kako ponosno stupaju s puškom na ramenu hrvatski Ustaše. Hrvatske Ustaše, koji na svojim zastavama imadu zapisano slavno djelo hrvatskog junačtva i hrvatske neustrašivosti. Sestre! Kada danas hodamo našom zemljom, ne vidimo više onu nagrdu natpisa u tudjem pismu i u tudjem jeziku. Nema više Cucka (Sisak). Sestre! Danas, kada dodjete ovamo na trg Stjepana Radića, ne vidite više predstavnike tudjinske ugnjevatalačke vlasti. Ovdje danas stoluje vrhovničtvo hrvatskoga naroda i hrvatske države. Sestre! Kada podjete po domovini ne vidite više, da naša polja, našu zemlju i naše oranice gazi tudjinska dobrovoljačka noga, nego vidite da marne ruke hrvatskoga seljaka te zemlje obradjuju i na njima svoja ognjišta i svoja gnijezda savijaju.

Sestre! Danas nije više ostvarenje hrvatskih ideala samo želja, danas su hrvatski ideali u prvom stupnju podpuno ostvareni. Zato, kad

mi ovdje govorimo, to nisu prazne riječi, nisu obećanja, nisu riječi uperene na to, da se dobiju pristaše za stranku, za društvo, nego ovo, što ovdje danas govorim, to je stvarnost, to vlastitim očima po cijeloj domovini vidimo. Imade, sestre, u hrvatskom narodu još koga, tko si nije svijestan veličine dogodjaja, koje je proživio hrvatski narod. Ima u našoj zemlji još ljudi, koji se nisu mogli uživjeti u to, da je hrvatski narod postao svojim gospodarom i da si neda, i da si ne će dati više gospodariti od drugoga, a najmanje od gorega od sebe. Sestre! Tko u hrvatskoj državi po našoj rodjenoj zemlji stupa čista srca i čiste prošlosti u radu za narod i za državu, taj je Hrvat, i taj je sin ove domovine. Tko misli, da može na hrvatskom narodu još griješiti, kao što su griješili prije, mora biti svijestan, da mu ovdje mjesta ne će biti.

Sestre Hrvatice! Veseli me, da sam Vam mogao ovdje ovako gledajući oči u oči, slušajući kucaj srca, ovo nekoliko riječi progovoriti. Ja znam, da ste vi sve prožete jednom mišlju, probitkom svoga naroda i svoje domovine i svoje države. A ja Vam kažem, za udovoljenje toga, za udovoljenje Vašega srca, za izvršenje Vaših želja, za radom, za izvršenje Vaših pregnuća nikada niste u prošlosti imale prilike, kao što je imate u hrvatskom Ustaškom pokretu. Tu smo svi jednaki. Tu smo svi vrijedni samo po onom, što radimo i što dobro činimo. To ne će biti i nije, kako vidite u ova kratka četiri mjeseca, razlike izmedju stališa, nije razlike ni po odijelu. Vi vidite, da naš radnik i Poglavnik nosi isti znak na odori. Nema razlike i ne će biti razlike po rodu i po porodu, nego će samo biti razlika po poštenju i radu. Ja stojim na raspolaganju cijelom hrvatskom narodu po danu i u noći, a siguran sam da ste isto tako i vi sa svima Hrvaticama koje su s vama radile i koje su se s vama borile i koje s vama zajedno hrvatskom borbenom odlučnošću pristupaju Ustaškom pokretu, da će biti i u danu i u noći sa mnom, i na svaki poziv činiti svoju dužnost i ispuniti svoje državnstvo. Zato smo svi za Dom — Spremne! — odjeknulo je iz svih grla prisutnih Hrvatica.

Zagreb, 25. kolovoza 1941.

GOVOR POGLAVNIKA I POGLAVNIKOVA IZJAVA POVODOM PRISTUPANJA NARODNIH ZASTUPNIKA I PRVAKA BIVŠE HRVATSKE SELJAČKE STRANKE USTAŠKOM POKRETU

Gospodo Hrvatski zastupnici, narodni prvaci Hrvatske Seljačke Stranke! Veselje je svakog Hrvata, da se ovdje, na ovom povijesnom tlu, u Hrvatskom državnom saboru, odigrava jedan veliki i značajni dogadjaj. Ovdje su nekada stvarana i velika djela, a bili su nažalost često puta stvarani i razdori u hrvatskom narodu. Ovdje, na ovom tlu, izvršuje se danas jedno veliko djelo spajanja i ujedinjenja sila i snaga, što ih u sebi nosi iz sebe daje hrvatski narod.

Gospodo! Mi, naše pokoljenje, postigli smo najveće i najviše dobro za kojim je hrvatski narod toliko stoljeća težio. Postigli smo Hrvatsku, postigli smo Nezavisnu Državu Hrvatsku, koja je izraz svega onoga, što jedan narod za svoju sreću i za svoju budućnost i za svoju sigurnost, za svoj život može samo željeti.

Gospodo! Nastao je novi život za cijeli hrvatski narod, a u tom novom životu za nas sviju, koji uzimamo na sebe rad i odgovornost, imadu biti temeljem, imadu biti našom vodiljom u prvom redu dva načela, a to je: prvo, hrvatski narod jest osebujan narod, nije sastavni dio ni jednog drugog naroda, niti je pleme bilo kojeg naroda.

To je temeljno načelo, koje nas rukovodi i koje mora rukovoditi svakog dobrog mislećeg Hrvata. To mi nismo izmislili, to je stvarnost, jer hrvatski narod ne živi od danas, ne živi od dvadeset godina unatrag, nego živi preko jednog tisućljeća na svojoj zemlji uvijek pod svojim vlastitim imenom i uvijek kao narod za sebe. Samo s toga načela s te polazne točke osebujnosti hrvatskog naroda može se i mora voditi hrvatska narodna politika.

Drugo načelo jest, da hrvatski narod mora i treba imati svoju posebnu, vlastitu, nezavisnu državu. Ne može hrvatski narod postići niti svoga blagostanja, niti svoga unutarnjeg uredjenja, a niti može postići svoga socijalnog uredjenja, ako na svojoj zemlji ne raspolaže sam s vlašću, kojom se život ravna. I radi toga ovo drugo načelo je isto tako bitno kao prvo, jer kad hrvatski narod nije imao svoje države, svi na-

pori njegovi bili su redovito uzaludni, jer su tudjinci raspolagali sa svime što on ima, s onim što on jest, i s onim što on radi.

Danas je hrvatski narod, hrvatska etnička narodna osebujnost, pomoću Božjom i pomoću svojih velikih prijatelja i saveznika postigao svoju nezavisnu državu. Danas, a za sva vremena, dužnost svakoga nas jest, sve svoje sile, sav svoj rad usredočiti na to, da se ovo veliko dobro hrvatskoga naroda i njegova nezavisna država, očuva za vjekove i dosljedno tome dužnost, da napori svih nas imaju ići na to, da se Nezavisna Država Hrvatska podpuno uredi, da se uredi upravno, da se uredi socijalno, da se uredi medjunarodno tako, da bude doista dostojna toga imena. Braćo i prijatelji! Ova država koju smo stvorili je država Hrvatska, ona je država seljačka, ona je država ustaška. Ona je država Hrvatska zato, jer u njoj danas nitko ne gospodari, niti ćemo ikada dozvoliti da gospodari, osim hrvatskoga naroda.

Ona je seljačka, jer je hrvatski seljački narod sam po sebi kao takav hrvatski narod, jer je on ne samo izvor svih dobara u državi, nego je on onaj, koji u ovoj državi imade uvijek u svakoj zgodi, u svakom pitanju voditi glavnu riječ i odlučivati. Ovo je država i ustaška, jer je danas čitav hrvatski narod ustaški, što znači, spreman i odlučan, kako se borio za oslobodjenje, tako i sada u svaki čas u budućnosti boriti se, žrtvovati i svoju krv za osiguranje i očuvanje Nezavisne Države Hrvatske.

Braćo i prijatelji! Ova država ne bi bila nosiocem sreće hrvatskog naroda, kad bi u njoj on bio rascjepan ili razdijeljen u stranke ili razrede. Danas jest i mora biti u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj samo jedan razred i samo jedna stranka. Jedan razred, a to je hrvatski narod, jedna stranka, a to su ustaški radnici, ustaški radnici motikom, plugom, ustaški radnici perom i ustaški borci puškom.

Braćo i prijatelji! Koliko god nas ima, u našoj Hrvatskoj domovini ne će nitko ostati bez posla, ne će nitko moći ostati po strani, a da ne radi na izgradjivanju, da ne radi na osiguranju naše hrvatske države. Braćo, posla, rada ima toliko, da radnika nikada dosta biti ne će. Mi ovdje danas vršeći ovo djelo, ovaj posao, vršimo jednu veliku dužnost. Vršimo dužnost kojom pokazujemo na prošlost kako nije valjalo i kako nije smjelo biti i pokazujemo na budućnost, da utvrdimo primjer kako Hrvati svagda, pod svim okolnostima moraju raditi: složno, bratski, zajednički zato, jer nam je i zajednička jedna jedina domovina, jer nam je zajednički narod i zajednička briga: sreća i blagostanje našega naroda.

Braćo, u vrijeme oslobodjenja, u vrijeme dok je trebalo otresti se tudjina i stvoriti svoje, svatko je bio pozvan, svatko je bio dužan raditi politički, metnuti se tamo gdje je mogao politički i organizatorno pomoći, jer je na svakom stajalo, da učini svoju dužnost i svaki član hrvatskoga naroda, koji je hrvatski osjećao i hrvatski mislio, svoju dužnost je u tom smjeru učinio. Danas, u novo vrijeme, vrijeme naše državne i narodne nezavisnosti, posao, koji se nameće svakome, jest različitiji

nego je bio onaj u časovima rada na oslobodjenju. Mislim ovdje u prvom redu na hrvatski seljački narod.

Naša je dužnost da hrvatskom seljaku stvorimo sve uvjete, da on bude mogao ispuniti najveći i najsvetiji čovječji zadatak: rad na zemlji. Ne će biti više vremena da uzbudjujemo i uznemirujemo narod sa sitnim malim političkim stvarčicama, ne će biti više vremena, da oduzimamo narodu, hrvatskom seljaku, njegovo dragocjeno vrijeme s malim političkim prilikama. Ovo je vrijeme, da mi svoje sile uložimo u to, da hrvatski narod, hrvatski seljački narod, bude mogao mirno, spokojno i s podpunom sigurnošću vršiti ono veliko djelo, raditi na zemlji, odakle proističe život za sve čovječanstvo. Naša je dužnost da selu učinimo pristupačnim sve tekovine što ih novo vrijeme nosi, a koje mogu njega podići i s kojim se ono može podići gospodarski, kulturno i prosvjetno.

Svaki od nas morat će imati na umu, da i najmanji, najsitniji rad u narodu ima ići za tim, da narod osjeti, da nije više predmetom, da nije više objektom, s kojim gospodare neke vlade, koje se namještaju, koje se razmještaju i skidaju po volji nekih čimbenika koji stoje izvan njega, nego da su na poslu ljudi, koji potječu iz njega, iz naroda i koji imaju zadatak, da za njega rade.

Braćo, kad mi tako budemo radili, a tako ćemo raditi svi, onda možemo biti sigurni, da će hrvatski narod doista osjetiti, da se ovdje nisu dogodile promjene vladavine, nego da je on doživio svoje veliko narodno, svoje veliko državno preporodjenje i da je doživio svoje socijalno preporodjenje.

Braćo! Ja Vas pozdravljam, pozdravljam Vas kao Poglavar Nezavisne Države Hrvatske, pozdravljam Vas kao Poglavnik Hrvatskog Ustaškog Oslobodilačkog Pokreta, i čestitam Vam na ovom djelu, kojega ste učinili, jer je to djelo rodoljublja, djelo muževa, djelo čestitih ljudi. Ja Vas pozdravljam, čestitam Vam i zahvaljujem.

Prisutni narodni zastupnici b. HSS gromko i dugo su klicali Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, a kada se stišao taj val oduševljenja, tada je Poglavnik pročitao slijedeću izjavu:

IZJAVA POGLAVNIKA

Kao Poglavnik Hrvatskog Ustaškog Oslobodilačkog Pokreta primam s veseljem do znanja izjavu gospode narodnih zastupnika, njihovih zamjenika i ostalih prvaka Hrvatske Seljačke Stranke, kojom očituju, da je uspostavom Nezavisne Države Hrvatske ispunjena davna i najveća želja cijeloga Hrvatskoga naroda, te da je time oživotvorena velika misao za koju se je cijeli Hrvatski narod, a napose hrvatski seljački narod, kroz desetljeća, dapače kroz vijekove borio i trpio, te za koju su i oni kao narodni zastupnici i narodni prvaci, radili i borbu vodili. Primam s veseljem do znanja izjavu, da smatraju, da se probitci i težnje hrvatskog seljačkog naroda mogu postići u Hrvatskom Ustaškom

Oslobodilačkom Pokretu, po Ustaškim načelima, kojih je ispunjenje u ustaškoj borbi za oslobodjenje bio jedini cilj, a koja su načela danas temelj hrvatske narodne i državne politike, te na koja sam kao Poglavar Nezavisne Države Hrvatske i prisegu položio.

Pozdravljam posebice očitovanje narodnih zastupnika i prvaka HSS, kojim osudjuju one osobe, koje su pronevjerile povjerenje Hrvatskoga naroda, napose hrvatskoga seljačkoga naroda, da sada protiv njemu i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj sudjeluju u izbjegloj beogradskoj vladi i inozemstvu.

Ovom svojom današnjom izjavom izvršila su gospoda narodni zastupnici i prvaci b. HSS veliko rodoljubno i narodno djelo, jer su, shvativši veličinu dogodjaja uspostave Nezavisne Države Hrvatske i njegova povijestnog značenja za sadašnja i buduća pokoljenja Hrvatskoga naroda, dali izražaja svojoj odluci, da djelotvorno pristupe k radu na velikom djelu i naporu, koga svim silama vršimo, te izražaja želji, da se svaki Hrvat, kome su na srcu hrvatski narodni, seljački i državni probitci, tome radu pridruži. Taj je naš rad sav usredotočen u jednom cilju: podpuna izgradnja i osiguranje za sva vremena Nezavisne Države Hrvatske te stvaranje svih uvjeta, da slobodan hrvatski narod u svojoj vlastitoj državi, podpuno slobodnoj i nezavisnoj, postigne svoju sreću i blagostanje.

Sve hrvatske narodne snage usredotočene u radu na temelju ustaških načela, u novom duhu, te u novom poretku, stvorenom po velikim vodjama Führeru i Duceu, učinit će Nezavisnu Državu Hrvatsku jakim i važnim čimbenikom medju savezničkim državama, a hrvatski će narod postati time dostojnim članom i drugom velikih prijateljskih nam i savezničkih naroda.

Čineći ovo izvršujemo veliku dužnost, koju su nam namrli veliki vodje i učitelji Ante Starčević i Stjepan Radić.

Braćo i prijatelji! Hrvatski borci! Ovim časom započinje i novi odsjek u našem radu, novi odsjek u životu Hrvatskoga naroda.

Budimo svijestni, budimo odlučni, budimo čvrsti i imajmo na umu dvije stvari:

Prvo, svatko od nas mora imati apsolutnu svijest odgovornosti za sve ono što čini. Svatko od nas mora imati do najvišeg vrhunca istančani osjećaj dužnosti, jer svaki od nas, jer svaki Hrvat, mora znati, da ima danas više nego ikada u prošlosti jednu veliku dužnost: a to je raditi za utvrdjenje, ustaljenje i sredjenje Nezavisne Države Hrvatske i raditi za sreću i blagostanje Hrvatskoga naroda, raditi za podpuno pravedno, častno i družtvovno uredjenje u hrvatskom seljačtvu i hrvatskom radničtvu.

Svatko od nas braćo i prijatelji, svaki čas i svaki dan neka bude

Za Dom — Spreman!

Zagreb, 10. kolovoza 1941.

GOVOR POGLAVNIKA Dr. ANTE PAVELIĆA UKRAJINCIMA U NEZAVISNOJ DRŽAVI HRVATSKOJ

POGLAVNIK POMAŽE BORBU UKRAJINSKOG NARODA ZA SVOJU SLOBODU

»ŽELJA NAS SVIJU JE BILA UVIJEK, DA SE UKRAJINSKI NAROD OSLOBODI I DA NJEGOVA DOMOVINA POSTANE ZA NJEGA NEZAVISNA DRŽAVA«

Gospodo i braćo Ukrajinci!

Mene osobito veseli, da Vas mogu vidjeti, da se mogu s Vama razgovoriti ovdje u dvoru vrhovničtva hrvatskog naroda i hrvatske države. Vi znadete, da su naša srca, naše simpatije uvijek bile na strani velikog nama bratskog ukrajinskog naroda. Ja sam sretan, što je Ustaški pokret, što je ustaška vojnica u svojoj sredini mogla imati i već prije sedam do osam godina braću Ukrajince, da su na taj način i u ustaškom radu i u borbi prijateljski, drugarski, bratski i mladi Ukrajinci, ukrajinski Ustaše kao vojnici i kao častnici živjeli i veze utvrdili. Želja nas sviju bila je uvijek, da se ukrajinski narod oslobodi i njegova domovina postane za njega nezavisna država. Ja sam uvjeren, da ćete Vi s pomoću Božjom i s pomoću naših i Vaših velikih saveznika to doista i ostvariti, a ja ovdje pred Vama izričem najbolju i najveću želju ukrajinskom narodu i budućoj uskrsloj ukrajinskoj državi. A Vas, braćo, koji živite u Hrvatskoj u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, smatram ne tek gostima, nego smatram našim najbližim i našim najbratskijim prijateljima i suradnicima i mogu reći i sunarodnjacima. Budite sigurni i budite osvjedočeni, da u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj Ukrajinci, koji na našem tlu, ne uživaju samo simpatije kao do sada, jer državna vlast nije bila u našim rukama, nego da ih smatramo jednakom braćom, tako da u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj imaju jednaka prava i smatramo ih istim onim, čime smatramo i hrvatski narod, napose hrvatsko seljačtvo. Ja znam, da su Ukrajinci u hrvatskom narodu uvijek s hrvatskim narodom suosjećali. Znadem, da su se s hrvatskim narodom sljubili i budite sigurni i uvjereni, da će hrvatska državna vlada uvijek smatrati Ukra-

jince u Hrvatskoj rodjenom i vlastitom djecom, a njihovu nacionalnost, njihove osjećaje i njihove potrebe kao Ukrajinaca ne će zapostaviti, nego potpomagati i moralno i materijalno. Hvala Vam na daru, koji ste mi dali kao svetinju ukrajinsku, kao svetinju vitežkog ukrajinskog naroda. Budite sigurni i budite osvjedočeni, velim još jednom, da će Ukrajinci u Hrvatskoj biti uvijek smatrani našom pravo braćom, i da ćemo zejedno, Vi i mi, koliko god bude moguće doprinjeti oslobodjenju ukrajinskog naroda. Za to smo Vi i mi za Dom — Spremni!

Zagreb, 14. kolovoza 1941.

GOVOR POGLAVNIKA Dr. ANTE PAVELIĆA IZASLANSTVU IZ DUVNA

Veselim se, da Vas vidim ovdje, da s Vama porazgovorim. Osobito me veseli da Vas vidim složne Hrvate, muslimane i katolike, ovako zajednički i bratski. Dolazite ovdje u glavni hrvatski grad, u ove stare dvore, u kojima je predstavljeno vrhovničtvo, suverenitet hrvatskog naroda, hrvatske države. Budite osvjedočeni, da čitav hrvatski narod gleda uvijek na Vaš kraj, kao kraj stare slave, kao kraj, gdje se hrvatska državnost pred više od tisuću godina izrazila u najjačoj mjeri, gdje je pred tisuću godina hrvatski narod dao dokaza, da je narod, da je sposoban, da je državotvoran, i da je bio kadar stvoriti svoju onda moćnu i jaku državu, kad mnogi drugi narodi svoje države nisu imali, niti su živjeli sredjenim i u uredjenim prilikama. Vi ste danas na tom mjestu svjedodžba, da je tako nekada bilo... Da ste izdržali na tom tlu dokazali ste, da se hrvatski narod ne će i nemože nikada uništiti, i da će hrvatski narod obnovivši sada, a pogotovo nakon toliko stoljeća svoju Nezavisnu Državu, kao takav držati i da će svoju domovinu i svoju državu urediti u duhovnom i materijalnom pogledu; u materijalnom da se osigura svakome kruh, a u duhovnom pogledu, da kroči naprijed još više jednako i usporedo s ostalim kulturnim i civiliziranim narodima.

Baš zato ne nalazim, da bi bilo išta neobično, što vi tražite — jednu školu i jednu bolnicu. Ništa naravnije, ništa potrebnije od toga u vremenima kad se ne može i ne smije bez toga biti. Mi živimo još u ratu i to velikom, nevidjenom, svjetskom ratu, u kojem sudjeluje na stotine milijuna ljudi, u ratu koji u takvom obsegu i s takvim oružjem nikada nije bio vodjen. Mi svi moramo biti svijesni, da ćemo morati još mnoge teške dane preživjeti, da ćemo još mnogo toga morati žrtvovati i preboljeti, svaki pojedinac i narod kao takav, dok ne nastane mir, dok se prilike u cijelom svijetu ne srede. Nu hrvatski narod je izdržao u prošlosti teške dane, živio je u najgorim prilikama, koje se zamisliti mogu. Nu hrvatski narod je sve to izdržao i hrvatski narod će izdržati u ovom velikom svjetskom ratu i dat će dokaza svoje sposobnosti, svoje hrabrosti, dokaz svoje izdržljivosti u svakim i najtežim prilikama.

Naša je dužnost, i zato ćemo svi svoje snage uprijeti, da država i narod čim lakše, čim sigurnije preživi ovo teško vrijeme. Nu unatoč takvim prilikama, u kojima se danas nalazi cijeli svijet i mi Hrvati, unatoč toga ne vidimo zaprijeke, da se grade bolnice, da se grade škole. Budite osvjedočeni, da ću ja sa svoje strane učiniti sve, da se toj vašoj opravdanoj želji čim prije udovolji. A budite uvjereni, da ćete naići na potpuno razumijevanje kod svih mojih suradnika. — U vašem kraju, koji je obdaren snažnim ljudima, koji je obdaren snažnom rasom, ima jedna teška manjkavost, a to su prehranbene prilike, to je pitanje kruha, pitanje prehrane, jer je to tako zvani pasivni kraj.

Mi ovdje prije četiri mjeseca nismo ništa našli. Što je bilo, sve je bilo razneseno. Znadem, da ste vi teške dane proboravili, i da ih i sada još proboravljate. Budite uvjereni, da će sada u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj biti i u tom pogledu drugačije.

U sve krajeve u najskorije vrijeme doći će brašno. Mi ćemo štediti u pogledu hrane u svim krajevima, jer je to potrebno, jer tko u mladosti konja jaše, u starosti pješice ide.

Mi ne smijemo žito previše rasipati, pa ćemo ga svi imati. Budite sigurni da će i u vaš kraj, gdje nema dovoljno hrane, početi hrana dolaziti. Hvala vam lijepo, što ste došli, veseli me, ističem, da vas vidim ovdje. Pozdravite sve, recite im, kao što sam ja vama rekao, spomenite svima, da moramo izdržati sadašnji teški život, moramo biti svijesni, da smo stekli državu, za kojom smo čeznuli i o kojoj su sanjali kroz vjekove naši predji. Moramo biti svijesni, da je dužnost svakog od nas, da se svom stegom i s ulaganjem svih svojih snaga u državu uzdržimo ovo veliko dobro, koje smo stekli, da ga možemo namijeniti za sretnija vremena našim budućim pokoljenima, našim potomcima, te da smo uvijek za Dom — Spremni!

Zagreb, 9. rujna 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR TUROPOLJCIMA

Hrvatski plemići! Vaša opstojnost, činjenica da vi još danas opstojite, jest najveći dokaz plemenitog podrijetla čitavog hrvatskog naroda. Vaša opstojnost je dokaz, da hrvatski narod nije sabran ovdje s brda i s dola u našoj zemlji, nego da je jedna cjelina, da je jedna osebujnost, koja u vlastitoj domovini živi od gotovo jednog tisućljeća i pol. Svjedoči vaša opstojnost i vaša sačuvana plemenita tradicija, da su Hrvati još i prije naseljenja ove svoje zemlje živjeli u dalekim istočnim i sjevernim krajevima, kao organizirani plemeniti vojnički i seljački narod. Moguće, tko ne pozna ili ne promatra stvari, može pomisliti, da to što ste vi hrvatski plemići seljaci, nije od bog zna kakve važnosti, ali ja vam kažem, da vaša opstojnost, plemenita turopoljska općina, vaša opstojnost hrvatskog seljačkog plemstva tu u najsredišnijem kraju Hrvata, imade veliko, imade osobito značenje, jer nas ta činjenica sama po sebi prikazuje pred svim svijetom kao narod slavne velike prošlosti, kao narod, koji se ne odriče ničega svoga, kao narod, kome se njegove oznake nemogu izbrisati, niti silom, niti bilo kojim drugim sredstvom, jer kroz desetljeća, a i kroz stoljeća kušalo se i nastojalo izbrisati hrvatskom narodu oznaku plemenitosti, kušalo se zatajiti njegovo plemenito podrijetlo. Kako rekoh, vaša opstojnost dokazom je, da se hrvatskom narodu ne može oduzeti ništa, što ga označuje osebujnim narodom, kao narodom samim po sebi i samim za sebe i da nikada, kao što to nije bilo moguće, niti sada niti u budućnosti ne će biti moguće, da se hrvatski narod učini dijelom bilo kojeg drugog naroda ili bilo kakvim plemenom, nego da je više od 1300 godina hrvatski narod bio uvijek sam po sebi narod, narod slavne prošlosti, narod snage, narod rada, narod junačtva, prema tome i narod budućnosti.

Hrvatski plemići! Ta oznaka vaše plemenitosti iskače još jače i više što ste s mačem prošlost i sadašnjost spojili, te spajate i rad plugom, rad na zemlji.

Hrvatski plemići! Hrvatska Ustaška Nezavisna Država ponosna je, što se nalazi u mogućnosti, da se podiči s jednom velikom činjenicom, s kojom se rijetko koji narod podičiti može, a to je, da je jedan brojni dio hrvatskog naroda, jedan brojni dio hrvatskog seljačtva sačuvao svo-

je velike tradicije, da je sačuvao svoje plemstvo, da je sačuvao svoju krv, da je sačuvao na mjestu, koje je kroz stoljeća bilo izloženo ratnim dogadjajima, koje je bilo izloženo ratnim velikim razbojima i razbojištima, kao što je bilo baš, u turopoljskom kraju. Tim se može ponositi cio hrvatski narod, tim se ponosi Nezavisna Država Hrvatska, tim se ponose pred svima Hrvati. Ne samo radi toga, nego i radi unutrašnje vrijednosti hrvatskog seljačkog plemstva Turopolja, Nezavinsa Država Hrvatska vodi i vodit će posebnog računa o vama. Sredstva, zakoni Nezavisne Države Hrvatske, osigurat se opstojnost plemenite općine turopoljske, osigurat će, da i vaši potomci kroz duga pokoljena i kroz vjekove ostanu isto ono, što ste vi, da ostanu nosioci hrvatske plemenite krvi i hrvatskog plemenitog imena. Nezavisna Država Hrvatska u svojim zakonima pružit će posebnu zaštitu krvi i imena plemenite općine Turopolje. Hrvatska država uzet će si brigu, da u ovom kraju slavne prošlosti Hrvatske vama, kao seljacima osigura nastavak te tradicije i plemenite i seljačke i dužnost joj jest, i dužnost joj bit će učiniti sve, da se nikada niti formalno niti stvarno ne pomoli bilo kakva pogibelj; za prekinuće ove velike prošlosti vaše, a potom velike prošlosti Hrvatske domovine.

Molim vas, izručite moj pozdrav svoj plemenitoj braći plemićima seljacima u turopoljskom kraju i recite im, da će imati prilike skoro, kao što su uvijek u prošlosti u dobrim časovima, sretnim časovima hrvatskoga naroda, da će tako imati prilike u skoroj budućnosti doći do izražaja, da će imati prilike predstavljati javno, otvoreno i pred cijelim svijetom plemeniti značaj i plemenitu krv hrvatskog naroda, jer znamo, kao što ste bili u prošlosti i na njivi i na plugu i na maču, da ste tako i sada uvijek za Hrvatsku i za Dom — Spremni!

Zagreb, 9. rujna 1941.

POVJESTNI GOVOR POGLAVNIKA

PRIGODOM PROMAKNUĆA PITOMACA DOMOBRANSKE AKADEMIJE I DOČASNIČKE ŠKOLE, KOJI SU SE ISTAKLI U BORBAMA PROTIV ČETNIKA U BOSNI

Domobranci! Domobrani i Ustaše! Želio sam da progovorim u prvom redu Vama domobrancima, mladim Ustašama! Vi, koji ste u času uskrsnuća Nezavisne Države Hrvatske prem u cvijetu mladosti, koji ste u tim odlučnim i teškim časovima izvršili upravo zamjerito veliku nenadoplativu dužnost i uslugu svojoj domovini i svojem narodu; Vama koji nakon svršene te dužnosti nijeste tražili da odložite s ramena pušku, niste tražili u oslobodjenoj domovini da nadjete za sebe, za svoje osobe i za svoje bližnje pogodnosti; koji niste tražili da nadjete za sebe mjesta, da nadjete za sebe dobiti i koristi, nego ste dobrovoljno ostali pod oružjem, da dalje vršite svoju hrvatsku, svoju mladenačku i svoju ustašku domobransku dužnost; Vama, koji ste odmah u času, kad je pa i najmanja pogibelj zaprijetila zemlji, kojem kraju Hrvatske države, bilo kojem selu ili naselju, spremno i odlučno, iako mladi, muževno pod puškom pošli da branite hrvatske zemlje, da branite hrvatsku državu, da branite hrvatski narod i njegova polja i njegove kuće; Vama, koji ste u času kad se bilo gdje u ovo vrijeme, bilo u kojoj točci hrvatske zemlje pojavila bilo kakova neprijateljska ruka, junački dajući svoju krv, dajući svoje živote, dajući sebe, zaštićivali hrvatsku državu i hrvatski narod; Vama za to naročita hvala čitavog naroda! Upravljam riječi i Vama hrvatskim domobranima vojnicima Nezavisne Države Hrvatske, koji ste takodjer svagdje gdje je hrvatska država trebala, pošli spremno pod oružjem da branite njezino dobro, da branite njezinu slobodu. Vama mladim vojnicima, koji se danas pripravljate u vojničkim školama, da se osposobite izaći i usavršite za umijeće vojno, koje je Vama u krvi, kao što je bilo Vašim predjima, Vašim djedovima i pradjedovima. Govorim Vama Ustaše, vojnici iz Ustaške vojnice, koji ste isto tako u svakom času, na svaki poziv krenuli da tamo gdje treba hrvatski narod i hrvatska država, izložite svoja prsa, svoju krv i svoje živote.

SVAKI ZLOČIN PROTIV HRVATSKE DRŽAVE POTJEČE IZ VANA

Ima ih koji misle, da se kod nas u domovini, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj pojavljuju nemiri, jer da svatko nije zadovoljan, da se pojavljuju zločini, jer da imade u Hrvatskoj ljudi, možda čak i Hrvata, koji ne bi htjeli svoju vlastitu slobodu. Ja Vam kažem, u našoj domovini, u našoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj svaki zločin uperen protiv njoj, svaki zločin uperen protiv hrvatskom narodu, svaki zločin uperen protiv hrvatskom narodnom i državnom dobru je jedna akcija, koja nije odavle iz naše domovine, koja nije odavle iz naše Nezavisne Države Hrvatske, nego koja potječe iz vana. Danas se vodi veliki, možda do sada u povijesti nevidjeni rat s najvećim vojnim strojevima. Vodi se rat u cijeloj Europi, a tako reći i u cijelom svijetu. Vodi se rat izmedju dva svijeta, s jedne strane oni, koji su bili sa svijetom zagospodarili i koji su htjeli nad njim u nedogled gospodariti, nad njim vladati i njega izrabljivati, a s druge strane narodi, koji su bili ugroženi u svojoj slobodi i u svom bivstvovanju. I zapodjeo se veliki, strašni, nevidjeni i nezapamćeni rat. U tom ratu nema, ne može, i ne će biti neutralaca. Svatko, svaki narod gdje god taj rat bijesni, mora se odlučiti, morao se je odlučiti i morat će se odlučiti na jednu ili na drugu stranu. Zdravi narodi, narodi poštenja, narodi rada i narodi reda odlučili su se i odlučuju se na stranu reda, na stranu rada, na stranu prava i na stranu novog poretka koji se stvara.

Hrvatski narod u svojoj suštini, u svojoj duši, opredijelio se odmah u prvi čas strani, koja se bori za čovječanstvo, koja se bori za red i pravdu. I hrvatski narod u tom svom opredjeljenju našao je svoj najveći uspjeh, našao je svoju najveću sreću, stekao je svoju potpunu narodnu i državnu slobodu, stekao je svoju nezavisnu državu. Radi svoje duševne orijentacije, radi svoje ljubavi prema slobodi, radi svoje ljubavi prema pravu, hrvatski narod i danas u svojoj slobodnoj i nezavisnoj državi stoji čvrsto i odlučno, nepokolebivo uz bok svojim velikim prijateljima, svojim velikim saveznicima, narodima osovine. Stoji uz njih i uz njih će biti na život i smrt.

RAT PROTIV BOLJŠEVIČKE NEMANI

Domobranci, Ustaše! Neprijatelj, koji je sa Europom do pred nekoliko godina gospodario, neprijatelj, koji je htio i s nama vječno gospodariti, nije trebao dugo čekati, da mu budu polomljena krila, da mu bude razbijena vojska i da mu stigne predvečerje njegovog gospodstva. Engleska i njeni saveznici klonuli su odmah u početku ovog velikog rata, a onda su tražili pomoć, i u pomoć im je priteklo ono što je najsramotnije na ovom svijetu, pritekao im je u pomoć barbarski boljševizam.

Od pred kojih mjesec dana Europa, Europa poštenja, Europa rada, Europa budućnosti vodi veliki krvavi, ali i odlučni rat protiv boljševičke nemani koja se smjestila u jednom dijelu Europe i u jednom velikom

dijelu Azije, a koja je neman bila otvorila ralje, da proguta čitavu Europu, da proguta svako dobro, da proguta svaki red i da proguta svaki mir čovječanstva. A što je boljševizam? Tko su boljševici? Pred nekoliko desetljeća izmislio je židov Marx nauku, kojom je htio da preobrazi čovječanstvo. Nauku nezdravu, bolesnu, koja u sebi nosi zator i zatrovanje ljudstva, koja u sebi nosi pogibelj raspadanja i propadanja čovječanstva. Tu njegovu nauku prihvatili su svi oni, koji čovječanstvo mrze, prihvatili su svi oni, koji nemaju savjesti, svi oni koji nemaju duše, svi oni koji nemaju poštenja. I u ruskom narodu, i u ruskoj zemlji našli su se zločinci, koji su prilikom svršetka prošlog svjetskog rata u općoj pometenosti zahvatili vlast, da ruski narod priguše, da na ruskom narodu ostvare židovsko-boljševičok gospodarstvo, da se tamo pripreme i da ondale zagospodare cijelim svijetom. I oni su to pripremali. Svako dobro čovjeka bilo bi po njima uništeno. Po njihovoj vladavini ne bi bilo više doma, ne bi bilo kuće, ne bi bilo više obitelji, ne bi bilo više vjere, ne bi bilo više oca, ne bi bilo više majke, ne bi bilo više sina, ne bi bilo više kćeri. Po njihovoj nauci, po njihovim željama ne bi bilo više sela, jer po njihovoj volji selo bi se uništilo. Uništavali bi se seljački domovi, uništavale bi se seljačke obitelji, a ljude strpali bi u tvornice, koje bi preradjivale stvari, koje bi preradjivale i žive ljude, da stvore od njih roblje židovsko-boljševičkih zvijeri. Odmah u početku posljednjeg svijetskog rata ti su židovski boljševici bacili oko na pojedine narode. S malim narodima mislili su obračunati s malim sredstvima, a za velike narode priredjivali su veća i jača sredstva.

POVIJESTNE ZASLUGE DUCEA I FÜHRERA

Po svoj Europi razaslali su svoje agente, po svim zemljama postavili su svoje ćelije, da truju narod, da truju društvo, da truju ljude. Bili smo svjedoci što se dogadjalo u pojedinim zemljama. U prvom redu izabrali su one, koji bi radi teških životnih prilika bili prikladniji da prije padnu pod njihovu vlast. Gledali su na Italiju. U njoj su htjeli zaigrati svoje kolo, i već prvih godina iza prošlog svjetskog rata bacili su se na nju, ne bi li talijanski narod razbili, razrušili, raztrovali i sebi podvrgnuli. Nu u Italiji, talijanski narod dao je iz sebe jednog muža, jednog čovjeka, koji je za vremena, koji je odlučno, koji je s velikom mudrošću, s velikom energijom, s velikom borbenošću odmah stao za vrat toj podmukloj židovsko-boljševičkoj zmiji.

Njemački narod, veliki njemački narod, koji je u prošlom svjetskom ratu na svim frontama pobjedjivao, i koji je bio tek prisiljen godine 1918. napraviti primirje, činio se takodjer židovsko-boljševičkim špekulantima podesan, da se na njega bace, jer je bio podvrgnut teškim gospodarskim pritiscima i kušnjama. Nu i njemački je narod dao odmah iz sebe muža, koji je u odlučnom času stao za vrat i satro glavu u svojoj kući toj tudjinskoj, razornoj guji, te svoj narod digao do one

visine, na kojoj ga danas vidimo. I kad je nastao novi rat, boljševizam iz Moskve vrebao je i spremao čas, kad će udariti iza ledja našim saveznicima, narodima Osovine, da iskoristi što se nalaze u ratu sa svojim neprijateljima i da im zabode nož u ledja. Naši saveznici predusreli su toj podmukloj nakani i danas velika i slavna njemačka vojska skupa sa svojim savezničkim vojskama, gdje su i naši domobrani, na širokim i pustim poljima nepregledne Rusije u borbi s krvavim, u velikoj borbi protiv tom najvećem neprijatelju čovječanstva, koji je predstavljen u ruskom, u moskovskom židovskom boljševizmu, lomi kosti boljševičkoj vojsci. I evo radi toga taj neprijatelj, udružen s engleskim kapitalistima, sa židovskim slobodnim zidarstvom, nalazeći se u velikom, teškom škripcu, kad mu vojske osovine lome kosti, nastoji kušati svugdje po svoj Europi, napose u svim zemljama, koje stoje uz bok Njemačke i Italije, unašati nerede, praviti izgrede, činiti djela sabotaže, nadajući se tako makar i na vrijeme produljiti život i usporiti smrt.

HRVATI VRŠE SVOJU ZAVJETNU DUŽNOST

Zato u našoj domovini, kad se digne tu i tamo koja grupica zločinaca, ili pojedinac da vrši čine terora nad mirnim pučanstvom, znajte, da je to dio velikog rata, koga naši saveznici i mi s njima vodimo protiv tog velikog neprijatelja Europe i čovječanstva. Što god se gdje, pa bilo i kakova malenkost dogodi, to je samo jedna pa i mala karika u tom velikom lancu, velikog silnog hrvanja, što ga vode poštenje, pravo i sve što je zdravo proti najvećem barbarstvu i divljačtvu s kojim se danas čovječanstvo nalazi u ratu.

Domobrani, domobranci i Ustaše! Nije moguće i bilo bi ludo, da taj veliki svjetski rat, kojemu smo i mi već time što postojimo, sastavnim dijelom, bude izvršen a da hrvatski narod u njemu i za ideale za koje se on bori, ne dade ni kapi svoje krvi. Ne bi bilo razložno, ne bi bilo naravno, da dok naši saveznici, dok naši veliki prijatelji po dalekim poljanama liju krv, da dotle hrvatski narod bude potpuno poštedjen od svake ratne zgode i nezgode. I to što tu i time u našoj domovini neprijatelj diže ruke protiv našeg naroda i protiv našeg narodnog dobra, to vam je znak i svjedočanstvo da hrvatski narod i hrvatska država u tom velikom hrvanju, u tom velikom ratu vrši svoju zavjetnu dužnost sudjelovanjem u borbi i obrani za čovječanstvo, za novi poredak i za svoju vlastitu slobodu. Naša hrvatska prošlost, je prošlost velikih borbi, prošlost velikih junačkih djela, velika i slavna vojnička prošlost. Ne bismo bili vrijedni i dostojni potomci naših predja, kad ne bi i mi danas u ovo vrijeme velikog obračuna imali prilike, imali srca, imali snage, svoju krv doprinašati za ta velika djela, na kojima se hrvatski narod već desetljećima gradi i u kojima leži sav život i sva životnost. Što više, mi smo sretni što taj neprijatelj čovječanstva svojim zločinačkim rukama gadja na nas, sretni smo jer to je znak naše vrijednosti, jer to je znak naše valjanosti, jer je to znak, da mi kao narod, kao država,

kao vojnički, seljački i radnički narod imamo i imat ćemo ulogu važnu u novom poretku, kojega naši saveznici stvaraju, i da mi, kao narod i država, vrijedimo.

PRIJE ĆE SAVA UZ BRIJEG TEĆI, NEGO ĆE BOLJŠEVICI NA SAVU STIĆI

Evo, domobrani, domobranci i Ustaše! — Mnogi od Vas, mnogi Vaši drugovi zvani su, pozvani su, i bit će pozvani da s puškom u ruci brane ognjište našega naroda od zločina koje neprijatelj izaziva, koje neprijatelj naručuje. U hrvatskoj državi narod sav nema druge zelje nego da može mirno, spokojno i nesmetano živjeti, da može mirno i nesmetano svoja polja obradjivati, da može svaki svojim radom se baviti, da priskrbljuje u poštenju kruh svagdanji sebi i svojoj djeci. Ali, neprijatelji nastoje da pomućuju taj mir, i Vi znadete, baš Vi najbolje znadete, da se tu i tamo po našoj domovini pojavljivaju tobožnji četnici. Dolaze ljudi izvan granica naše domovine, izvan granica naše države, slani od našeg neprijatelja da uznemiruju miran narod u njegovom svakodnevnom poslu. Kako neprijatelj nema poštenih sredstava, nema valjane snage da se otvoreno bori, služi se sramotnim varkama. Preko krugovala, preko svojih emisara i preko svojih agenata dolazi u gdjekoje krajeve, neupućenom svijetu i zastrašuje ga, govoreći da se ruska boljševička vojska nalazi već na Savi, da se nalazi na granicama naše domovine, ne bi li ga zavarali da s njime drži, da s njim podje. A kad to ne hasni, onda nastoje da silom, prijetnjom i grožnjom, tu i tamo nekoga dignu iz doma, da bi se dao na zločinački posao protiv hrvatskog naroda i hrvatske države. Braćo! Neka nas Bog poživi, a njima neka bude boljševička vojska na Savi. Prije će sunce na nebu stati, prije će Sava uz brijeg teći, nego li će boljševička vojska na Savu stići!

Bijednici poludivlji Azijati, tako reći bliži nijemom blagu, nego li ljudima, stjerani od goniča židovsko-boljševičkih na ruskoj fronti ginu, nestaju od udaraca vješte i hrabre ruke njemačke vojske i vojnika saveznika, koji se s njima rame uz rame bore.

Kao što je njemačka vojska prohujala upravo kao avet kroz neprijateljske zemlje po Europi, tako je u najkraće vrijeme upravo otklonila tu boljševičku vojsku s granica svoje zemlje i osvojila od Rusije do danas tri puta više zemlje nego li je sama Njemačka. Boljševička vojska providjena velikim ratnim strojem lomi se i krši se svakog dana pod neumoljivim maljem savezničkog stroja, te od dana do dana nestaje. I čim više tudjinska promičba radi i po svojim emisarima govori da se ruska vojska primiče Savi, tim više ona odmiče od Dnjepra prema Volgi. A zašto te laži i izmišljotine neprijatelja? Zato laži, zato izmišljotine, jer nedostaje snaga. Naši saveznici pobjedjuju neumoljivo. Neprijatelj se lomi i ruši, i čim se više on lomi i ruši, tim više njegovi agenti kušaju da pred bolnim po njih činjenicama zakrivaju malim, sitnim, kukavnim sredstvima laži i terorističkih čina. Braćo! Nisam ovo trebao

Vama isticati, jer Vi to svi znate, nego sam to spomenuo, jer je danas čas da se to kaže. Čas je da se kaže svim onima koji misle, pa i u snu misle, da će ikada doći čas, da oni s ovom našom hrvatskom zemljom zagospodare, da im bude jasno i da budu sigurni da u toj hrvatskoj državi u našoj hrvatskoj zemlji nema Hrvata u kojem hrvatska krv vrije, a da nije spreman za nju svoju glavu dati. Ja sam malo prije Vama, mladi domobranci, rekao, da niste tražili nakon uskrsnuća Hrvatske države mjesta, niste tražili za sebe koristi, nego ste išli pod puškom za dom. A sada kažem onima, koji su tražili mjesta i koji su se zavukli da iz prikrajka gledaju i da misle, da će hrvatskom narodu naškoditi, da će hrvatskom narodu odmoći sa svojom sabotažom, neka znadu, neka budu sigurni da će ovakvi mladi hrvatski domobrani, hrvatski domobranci, da će Ustaše kada ustreba, kada bude čas, da će ih ne odstraniti, nego da će ih na svojim bajunetama nositi, jer onaj koji ne suradjuje na dobru domovine i države, ne vrijedi, a onaj koji je protiv, ima pasti, ima izginuti. Onaj koji misli da će u Hrvatskoj državi živjeti, a židovskom boljševizmu i Moskvi služiti, mora znati, da će mu glava pasti. Oni, koji se drznu zapaliti hrvatsko selo, moraju znati, da imaju posla sa hrvatskim narodom, koga nitko do sada isklati i dotući nije mogao.

HRVATSKA VOJSKA JE SPREMNA

Vi ste mnogi od Vas, i mnogi Vaši drugovi, koji ste po gudurama i proplancima morali i koji moraju obračunavati s t. zv. četnicima, činili i činite svoju dužnost i Hrvatska domovina Vam to priznaje. Hrvatska država će dati svaku poštu i svakome počast tko za nju radi, tko se za nju bije, i tko za nju svoju krv lije. Hrvatski narod će izgraditi svako selo koje dušmanska ruka popali, hrvatski narod će izvidati svaku ranu, koju bilo koji Hrvat zadobije. Hrvatski narod je u svojoj prošlosti dokazao da je za to sposoban, dokazuje to dnevno, a skoro će neprijatelj imati za to i najjači i najveći dokaz. Pitam Vas, domobrani, domobranci i Ustaše, pitam Vas, a pitam preko Vas i sve hrvatske vojnike, sve hrvatske borce: jeste li spremni i zadnju kap krvi dati za domovinu? (Jesmo!) Jeste li spremni dati sve da iz Hrvatske domovine bude iskorjenjeno sve što misli i što želi i što sanja da bilo kako našem narodu, našoj državi naškodi? (Jesmo!) Ja to znam da jeste. To osjeća svaki Hrvat, to svaki Hrvat dnevno vidi. I do sada mnogi i mnogi hrabro su se borili i mnogi i mnogi sve su dale. Jedno Vam kažem, ne ću nikada dozvoliti, da na Vas, na Ustaše na domobrane, na Vas domobrance padne i najmanja sjena radi toga, što se našao ili nadje tu i tamo koji izdajica, ili koji jadnik i nevoljnik, jer Vi ste odraz hrvatskog naroda, Vi ste odraz hrvatske krvi, Vi ste odraz hrvatske snage. Hrvatski je narod kroz vijekove odvažan, hrvatski je narod kroz vijekove vrijedan, hrvatski narod je bio slavne prošlosti, pa nije, ne će i ne može biti nikada, da bi bio u kojim prilikama Hrvat prestao to biti. Ovo su ćutili, ćute, a i ćutit će svi oni, koji dignu zločinačku ruku na hrvatski narod i hrvatsku državu. Braćo! Opetujem, hrvatski narod ne želi ništa drugo, seljak i radnik ne želi ništa drugo nego da može mirno u svojoj domovini, danas u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, mirno nesmetano živjeti i raditi. U ničije tudje ne dira, od nikoga ne traži, od nikoga ne osvaja, ali za to protiv svakom neprijatelju koji, od njega hoće oteti njegovo, koji želi njegov mir i njegov rad pomutiti, proti neprijatelju u svaki čas, u svim prilikama i pod svim okolnostima sva hrvatska vojska, a svi su Hrvati vojnici, sva hrvatska vojska odlučna je i sva hrvatsko vojska sposobna je u času obračunati. Naš neprijatelj, pa sva podmukla židovsko-boljševička grupa, ako misli da će u našoj hrvatskoj zemlji, medju našim hrvatskim narodom pucati, da će naše čvrste temelje, na kojima stojimo, uzdrmati; ako misli da će sa svojim kukavičkim sitnim zločinima našu egzistenciju ugroziti, onda neka znade, da će hrvatski narod, da će hrvatski vojnik, da će hrvatska vojska, da će hrvatski Ustaše njih neopozivo svakog, svagdje i u svaki čas tako zahvatiti, da se ne će više nikada nitko usuditi ni pomisliti da se s ovom našom zemljom, s našom Hrvatskom može zagospodariti i da se hrvatski narod može u ropstvo dovesti. Danas je svaki Hrvat, u kojem hrvatsko srce kuca, potpuno svijestan, prvo, da je naša slobodna i Nezavisna Država vjerni suborac svojim velikim saveznicima, do kraja, i drugo: svaki svijestan, da je sigurna neizbježiva i osigurana pobjeda naših saveznika i naša. A svaki, napose Vas, svaki vojnik svih naših oružanih tijela svijestan je i odlučan, ja sam u tom uvjeren, da će za tu pobjedu naših saveznika, i našu, koja nosi hrvatskom narodu za buduća pokoljenja i za duge vijekove sreću i slobodu, da će za tu pobjedu dati svoju krv i svoj život, jer danas u cijelom hrvatskom narodu svagdje u svakoj žilici, u srcu struji krv ustaška, struji krv hrvatska, koja kriči na prošle zločine i nedjela neprijatelja i koja se daje i toči za slobodu, za sigurnost hrvatskog naroda i Nezavisne Države Hrvatske, za koju i za Dom uvijek smo — Spremni!

Zagreb, 16. rujna 1941.

POGLAVNIKOVE RIJEČI HRVATSKOJ MLADEŽI

Sestre i braćo, nado Hrvatskoga naroda, nado Nezavisne Države Hrvatske!

Dijelimo s vama radost i veselje nad najvećim dobrom, kojega je Hrvatski narod nakon toliko vjekova čekanja i izvojevao. Naši stari, naši predji borili su se, radili su, nadali se i sanjali su o slobodi svoje domovine, o slobodi svojega naroda. Mi, ovo pokoljenje doživjeli smo tu sreću, da je naša domovina postala potpuno slobodna i da se je Hrvatski narod oslobodio. Vi najmladji naraštaj hrvatskoga naroda imadete sreću i imadete čast da se ova slobodna Hrvatska domovina, izražena u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, predaje vašim danas srcima, vašim sutra mozgovima i mišicama.

Kad ovdje tolika mladost hrvatska izražuje svoju sreću, svoje zadovoljstvo nad time, što danas naša Hrvatska nije više ropkinja, što danas hrvatski narod nije više tudje roblje, kad tu radost i veselje s tim oduševljenjem izrazuje, svi smo s mladeži ponosni, jer znamo, da će naša domovina, naša Nezavisna Država Hrvatska, u vašim rukama, u vašim mislima i srcima biti sigurna. Ja sam tim sigurniji, što ste se danas, još u nejakim godinama, dali u službu domovine, za koju u Crvenom Križu radite, za koju bit ćete uvijek — Z a D o m —

S p r e m n i ! — odgovorila je mladež jednodušno.

Zagreb, 12. listopada 1941.

POGLAVNIKOV GOVOR IZASLANSTVU PRISTAŠA BIVŠE HRVATSKE STRANKE PRAVA

Braćo pravaši i sestre pravašice! Ovo je prvi puta odkada pravaštvo postoji, odkada je naš veliki Učitelj i Vodja Ante Starčević utemeljio našu nauku prvi puta, da se pravaštvo nalazi na bivšem Markovom trgu. Sama ova činjenica imade jedno veliko značenje. Dok je ovdje na bivšem Markovom trgu s hrvatskim zemljama i hrvatskim narodom gospodario tudjin, dotle pravaša na tome trgu nije bilo. Danas, kad ovdje, na Trgu Stjepana Radića stoji hrvatska vlada, kad je ovdje na Trgu Stjepana Radića predstavljen suverenitet hrvatskog naroda i Nezavisne Države Hrvatske, po prvi puta sljedbenici i učenici Ante Starčevića na taj trg dolaze.

Braćo pravaši i sestre pravašice! Mi smo doživjeli veliku sreću, doživjeli smo ono, na što su dugi vijekovi čekali, doživjeli smo ispunjenje slobode hrvatskoga naroda, doživjeli smo uspostavu Nezavisne Države Hrvatske. Kad je to rečeno, rečeno je, da se ispunio do zadnjega slova program Ante Starčevića. Kroz duga desetljeća sljedbenici Ante Starčevića vodili su borbu, radili su za ostvarenje programa, za ostvarenje toga največeg ideala hrvatskoga naroda, i danas, ako je itko, a to je pravaštvo dobilo najveću zadovoljštinu, što ju čovjek u životu uopće dobiti može. Pravaštvo, koje se po nauci svog Velikog Učitelja borilo za uspostavu Nezavisne Države Hrvatske ne može biti, a da u Hrvatskoj državi ne bude čimbenik, koji toj državi daje hrptenicu.

Braćo pravaši! Nauka Ante Starčevića donijela je svojedobno u hrvatski narod novi duh i novu vjeru. U njegovo vrijeme po Hrvatskoj bilo je bezkičmenjaka, bilo je odroda, bilo je onih, koji su svoj narod i domovinu pronevjeravali. Istom njegovom naukom, istom njegovim programom stvorila se kičma hrvatskog naroda. Vama pravašima, napose starim sljedbenicima Ante Starčevića izlišno je govoriti o njegovom programu i njegovoj ideji, ali je u ovoj zgodi ipak potrebno naglasiti nekoliko momenata, koji nauku označuju. Svi oni, koji su za svoje osobne koristi, koji su za svoje osobne udobnosti i odricali se svojega naroda, svoje zemlje, proglasivali su nauku Ante Starčevića nesavremenom, pa čak i ruglom. Njega su prozvali steklim, a vas su prozvali steklišima. Sebe su nazvali praktičarima. Rekli su, da ta nauka nije stvarna, da ta nauka nije na zemlji, da

ta nauka nije ostvariva. Rekli su, tko hoće za hrvatski narod raditi, tko hoće narodu dobro, mora biti praktičar. A ta praktičnost znači praktičnost za pojedinca, za njihove probitke, za njihovo dobro, a istodobno ropstvo za hrvatski narod. U tom praktičarstvu, u tom bezkičmenjaštvu digla se nauka Ante Starčevića, digao se hrast, kojeg nije mogla saviti niti slomiti bura, niti vanjskih niti nutarnjih neprijatelja hrvatskog naroda. Ja vam kažem, da nije bilo Ante Starčevića, ne bi bilo danas hrvatske države. Još je jedna velika stvar, koju daje on hrvatskom narodu, a to je v j e r a. Svi oni koji nisu vjerovali u budućnost hrvatskog naroda, svi oni, koji nisu vjerovali u život hrvatskog naroda, nisu činili ništa drugo, nego su svoju osobnu kukavost htjeli proicirati na hrvatski narod. A nauka Ante Starčevića stvorila je jednu veliku, jednu nepokolebivu vjeru u budućnost i u životnu sposobnost hrvatskoga naroda. Još nešto. Dok nije bilo Ante Starčevića, nije se znalo ni za hrvatskog seljaka. Trebao je ispod Velebita doći seljački sin, da dadne još u ono vrijeme, koje je bilo takoreći na prelazu iz feudalnog sustava, da se hrvatskom seljaku dadne obilježje čovjeka, nosioca narodnog imena i narodnog dostojanstva. I u nauci, a napose u svojoj posljednjoj želji veliki je Učitelj to dokumentirao. Napose, kad mu je posljednja želja bila, da bude sahranjen u seljačkim opancima i u seljački grob. Još nešto. Još neki kukavice iznutra tumačili su, da je hrvatski narod premalen, pa da je zato nesposoban, da bude sam svoj gospodar. To je nalazilo odjeka i izvan granica hrvatske zemlje. Ante Starčević oborio je taj kukavički posao velikim svojim riječima: »Makar uru dugačka i makar uru široka, samo neka je slobodna!« Vjeran nauci blagopokojnoga nam Učitelja, i ja ovdje pred vama ove velike njegove riječi opetujem. Mi smo hvala Bogu i našim velikim saveznicima ne samo nezavisna država, nego i velika Hrvatska. Ali kad ne bi bila velika, i da nije tako velika, mi bi se jednako za nju borili i mi bi jednako s njome dični i ponosni bili. Njezina veličina osigurava sreću i blagostanje budućim pokoljenjima hrvatskoga naroda. Ali da i nije tako velika, ona bi svejedno osigurala život i onima, koji bi bili u njezinim granicama, i onima, koji bi bili izvan njenih granica.

Braćo pravaši! Ima još jedna velika stvar. U Hrvatskoj, medju Hrvatima, bilo se je zaboravilo, a s time i pronevjerio jedan veliki, jedan važan dio hrvatskog naroda. Mališani, sitničari, bili su kao noj zakopali glavu u pijesak izmedju Save i Drave. Veliki učitelj, najveći Hrvat, vidio je preko Save, vidio je sve do Drine. Vidio je našu zemlju, našu Bosnu, našu Hercegovinu. Vidio je u njima jedan dio hrvatskog naroda, krv naše krvi, vidio je Hrvate muslimane i rekao, da je to najplemenitiji dio hrvatskog naroda. Danas, kada se je oživotvorila ideja hrvatskog državnog prava, kad su u Hrvatskoj državi ujedinjene hrvatske zemlje, napose se ispunila i ova nauka našega Vodje, jer su naša braća muslimani danas kičma hrvatskog naroda i hrvatske države, a vi znate, da su baš hrvatski muslimani bili uvijek najvjerniji i najtvrdji sljedbenici Ante Starčevića i njegove nauke.

Braćo pravaši! Boljega stvarnoga imena svojoj stranci, svojim sljedbenicima, nije Učitelj mogao dati, nego kad je svojoj stranci dao ime Stranka prava i pravaši. Pravo. Hrvatski narod je tražio svoje pravo. Tražio je ostvarenje svoga državnoga prava, pravo države, koja je na ovome hrvatskom tlu, osnovana prije 1300 godina, koja je nakon dugih vjekova, vjekova boli, patnje i muka ponovno 10. travnja ove godine uskrsnula, uskrsnula, da ako Bog da nikada više ne će izčeznuti, nikada više izbrisana biti.

Braćo pravaši! Starčević nam je ostavio nauku, ostavio nam je i namro čast i ponos, namro nam je poštenje, namro nam je ustrajnost i izdržljivost. Ova njegova ostavština bila je zalogom za nas, njegove nasljednike i ona je bila poluga, kojom smo mi digli kamenje kojega su neprijatelji i izdajice bili navalili na hrvatski narod kao nad grobom, da iz njega uskrsne slobodna i Nezavisna Država Hrvatska. On nam je ostavio, namro poklik, u kojem je bilo sadržano sve. On je ostavio »Bog i Hrvati!«

Braćo pravaši! Danas je ta njegova izreka, koja je kroz desetljeća bila našim pozdravom takodjer ostvarena, jer u našoj zemlji ne gospodari nitko drugi, nego Bog i hrvatski narod.

Braćo pravaši! U znak, u čast pravaštva, njegove prošlosti i njegove borbe, ja sam malo prije na prijedlog Vojskovodje, za vrhovnoga vikara domobrana katoličke vjere imenovao staroga pravaša popa Stipu Vučetića, a za njegovoga zamjenika mladoga Ustašu popa Cecelju. Da se dokumentira na današnji dan da je pravaštvo, da je starčevićanstvo svojom prošlošću i svojom izdržljivošću bilo predhodnicom današnje hrvatske narodne i državne nezavisnosti i da se duh Ante Starčevića preljeva u novu hrvatsku vojsku, i hrvatsku državu.

Braćo pravaši! U ovome času naše misli idu gore pod Sljeme, gdje u hrvatskom selu počivaju zemni ostatci Starčevića. Da, odanle crpimo snagu, kao što smo je crpili u borbi, tako je sada crpimo u radu, u radu, koji je vodjen s poštenjem, koji je vodjen sa sviješću dužnosti, sa sviješću odgovornosti, da svaki čas, svake ure za hrvatski narod, za hrvatsku domovinu i za hrvatsku državu ispunimo svoje deržanstvo.

Braćo pravaši! Naše misli lete tamo daleko na istok, na granice naše domovine, gdje hrvatski domobranci i hrvatski Ustaše s puškom u ruci brane svoj narod, brane svoju domovinu i Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Braćo pravaši! Onako, kako smo vjerno slijedili nauku Velikog Učitelja, kako smo kroz desetljeća za ostvarenje njegove nauke i oslobodjenje cijelog hrvatskog naroda bili radili, znam, siguran sam, da ste svi sada i zauvijek Z a D o m —

S p r e m n i ! — odgovaraju prisutni uz oduševljeno klicanje Poglavniku.

Zagreb, 12. listopada 1941.

SADRŽAJ

TISKARA MATICE HRVATSKIH AKADEMIČARA U ZAGREBU